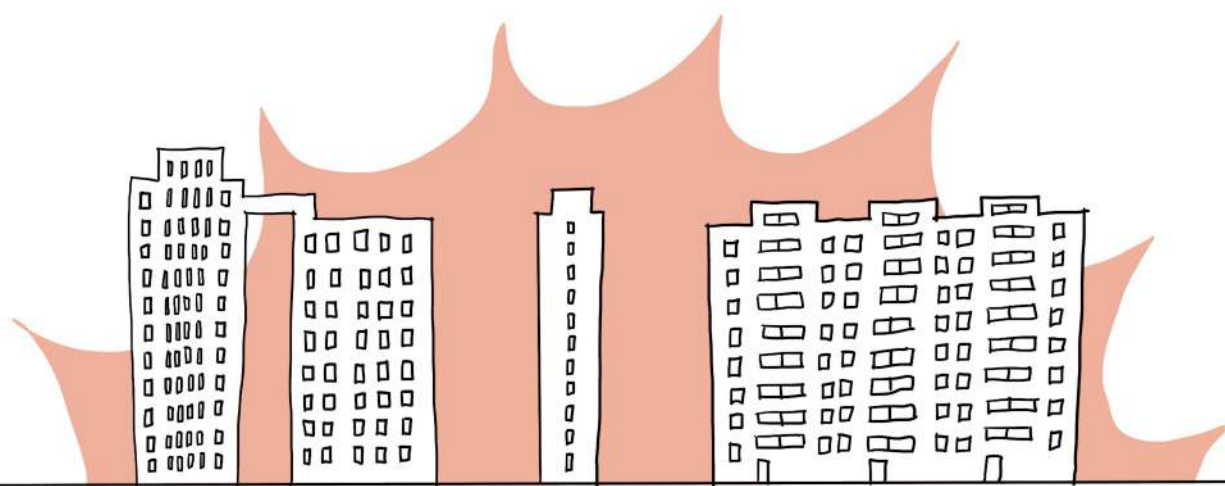

ACTIVATING JIŽŇÁK

ANALYTICKÁ ČÁST

DIPLOMOVÁ PRÁCE - ANALYTICKÁ ČÁST

Bc. Eliška Šárová

Atelier Rehwaldt - Concepcion

Krajinářská architektura

FA ČVUT, 2021/22

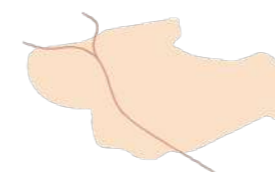
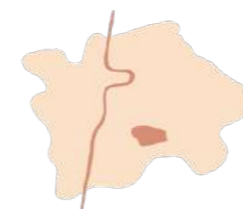
ÚVOD

V České republice žije na sídlištích asi čtvrtina obyvatel, v Praze dokonce třetina. Navzdory různým předpovědím se z nich nikdy nestala ghetta jako v některých zemích západní Evropy, Češi bydlí v panelácích stále docela rádi. I tak ale sídliště často stojí na okraji zájmu politiků i architektů a pověsti podřadného bydlení se nikdy tak úplně nezbavila.

Specifický charakter sídlištního prostředí však v sobě skrývá i velký potenciál. Množství veřejného prostoru ve spojení s poměrně vysokou hustotou osídlení jsou unikátní podmínky, které jinde ve městě nenajdeme. Cílem mé diplomové práce je na příkladu pražského Jižního Města najít způsob, jak tyto podmínky využít ke tvorbě udržitelného města, připraveného na budoucí klimatické i společenské změny.

V analytické části zasazují sídliště Jižní Město do různých kontextů a poodhalují jeho specifický charakter, pohnutou historii provázenou mnoha kompromisy a pohled místních obyvatel. Analýzy jsou základním podkladem pro navazující návrhovou část.

STRUKTURA ANALYTICKÉ ČÁSTI

1. Sídlíště v kontextu vývoje architektury

1.1 Nové tendence v urbanismu 20. století	8
1.2 Specifika modernistické zástavby	10

2. Jižní Město v kontextu ostatních sídlišť

2.1 Vývoj sídlišť v Československu	16
2.2 Podobné projekty v zahraničí	18

3. Jižní Město v kontextu Prahy

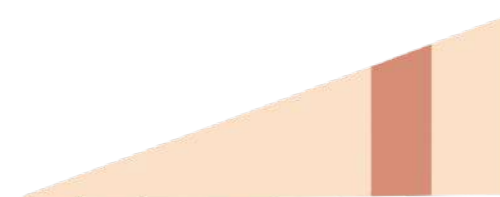
3.1 Poloha a základní informace	26
3.2 ÚAP Prahy - tématické mapy	30

4. Sídlíště Jižní Město

4.1 Základní přehled	44
4.2 Plánování a výstavba Jižního Města	46
4.3 Jižní Město v současnosti	60
4.4 Prostorové vztahy	66
4.4 Přírodní podmínky	72
4.5 Obyvatelstvo	78
4.6 Veřejný prostor - typologie	92
4.7 Charakter	108

Zdroje	114

1

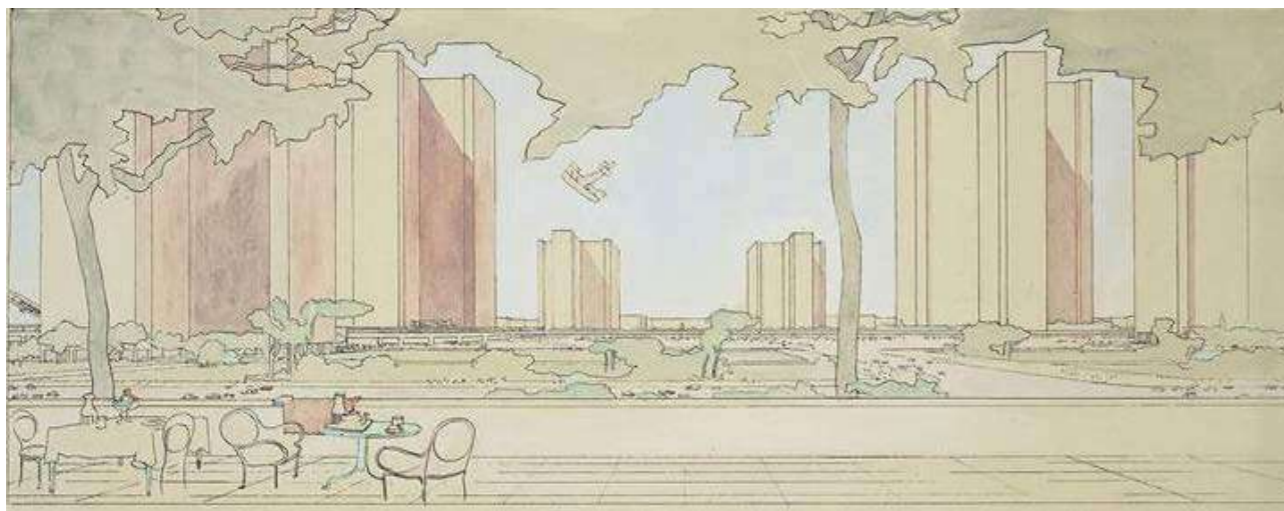
**SÍDLIŠTĚ V
KONTEXTU
VÝVOJE
ARCHITEKTURY**

1.1 URBANISMUS VE 20. STOLETÍ

Revoluce v urbanismu

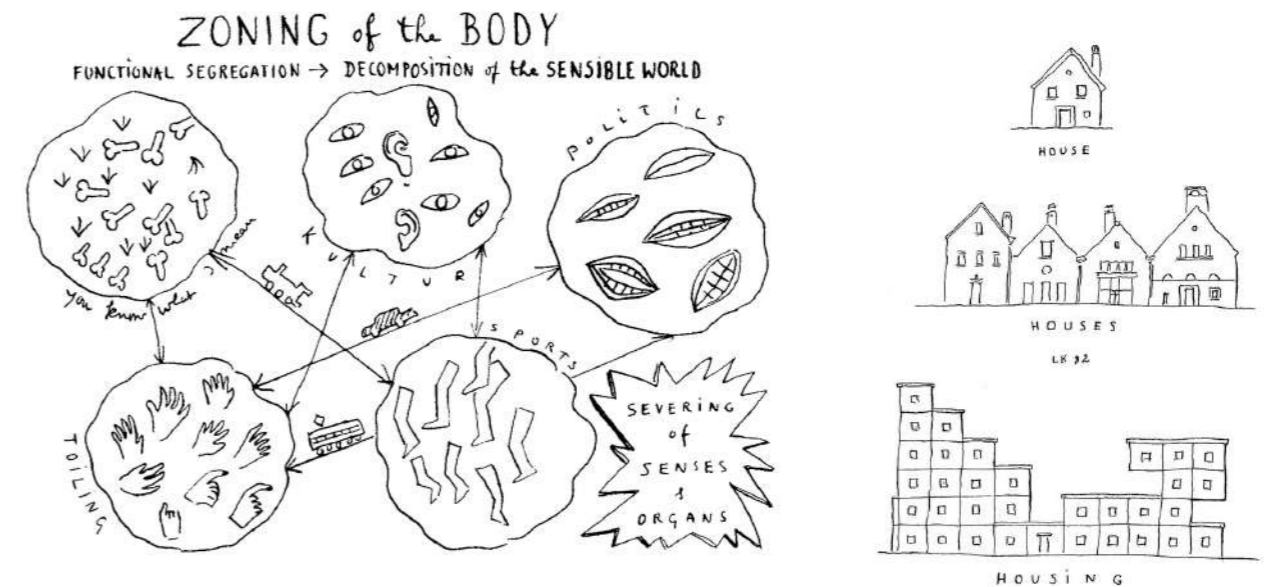
Na počátku myšlenek o moderním městě stála zejména **nevyhovující kvalita bydlení** v průmyslových městech přelomu 19. a 20. století. Vysoká hustota zalidnění, smog z továren, špatná hygienická situace a narůstající množství dopravy vedly k architektury a městské plánovače k hledání různých řešení, od městských parků jako oáz zeleně ve městě až po čtvrti zahradních měst, určené zejména pro bohatší občany. Stále však chybělo řešení, které by nabídlo vyšší standart **bydlení pro všechny sociální vrstvy**. Modernisté se pokusili přijít právě s takovou vizí - představou **města v zeleni**, kde budou domy izolovanými objekty vsazenými do kontinuálního prostoru a budou zde naplněny požadavky na světlo, čerstvý vzduch a dostatek prostoru pro všechny obyvatele.

Jedním z hlavních průkopníků modernismu v architektuře i urbanismu byl **Le Corbusier**, z jehož myšlenek pak architekti vycházeli téměř po celé 20. století. Ve své knize *Za Novou architekturou* představuje vizí města budoucnosti takto: „*Místo aby se navrhovala města z pravouhlých bloků uzavírajících nezdravé dvory, brlohy bez vzduchu a slunce, s úzkými ulicemi sevřenými sedmipatrovými budovami trčícími nad vozovkou, navrhnou se na stejných plochách a při stejné hustotě osídlení tělesa budov v zubovitých řadách klikatících se podél ústřední avenue. Zmizí dvory, ale zato byty se budou všemi stěnami otvírat vzduchu a světlu. Budou hledět nikoliv na neduživé stromy dnešních bulvárů, ale na trávníky, sportoviště a bohaté stromy.*“

Le Corbusier: Soudobé město pro 3 miliony. Zdroj: *Za novou architekturou*, 2005

Corbusierovy vize stály pouze na počátku hnutí, které popřelo roli veřejného prostoru jako interiéru města a nahradilo ho neurčitým prostorovým kontinuem. (*Kratochvíl, 2015*) Oficiálně byly zásady moderního urbanismu stanoveny **Athénskou chartou** přijatou na konferenci CIAM v roce 1933. Hlavní tezí bylo členění města na striktně oddělené funkční zóny - bydlení, produkci, rekreaci a dopravu. Další priority souvisely právě s uvolněním zástavby z tradičních městských bloků, byla zdůrazňována hygiena, bezpečí, sociální inkluze a inovace. Ačkoliv zásady Athénské charty nebyly nikdy v plném rozsahu uskutečněny, zásadně ovlivnily vývoj měst ve 20. století a **rozvolněná zástavba v zeleni se postupně stala synonymem moderního města**.

Skici Leona Kriera reagující na principy moderního urbanismu - funkční rozdělení města a způsob výstavby
Zdroj: *Drawing for Architecture*, 2009

„*Le Corbusierovo odmítnutí uličního prostoru neztratilo nic na své kousavosti. Padesát let po vyjádření této násilnické klatby my architekti stále hledáme nevhodnější vztah mezi cestami a domy, ztrativše onu kvalitu řady (řazení domů), která se ukázala tak užitečná již od dob renesance.*“

Manuel de Solà-Morales

Praktické argumenty hygieny a dostatku prostoru však možná nejsou to jediné, co stálo u zrodu a zejména masového rozšíření sídlišť. Potřeba absolutního odmítnutí tradičního města se vším, co k němu patří byla patrně motivována i **ideologickými důvody**. (*Sídliště, jak dál?*, 2016) Zatímco tradiční město se skládá z politicky i ekonomicky soběstačných celků, které spolu fungují na základě určitých pravidel, modernistické město je možné daleko více kontrolovat a řídit shora. Změna základní urbánní jednotky z domu na byt umožňuje téměř absolutní kontrolu nad hmotami domů a jejich vztahu k veřejnému prostoru. Spolu s rozdělením města na funkční zóny je tak možné v podstatě naplánovat, jak a kde by lidé měli ve městě žít. Zejména **pro autoritářské režimy se tento způsob stavby měst ukázal jako ideální**.

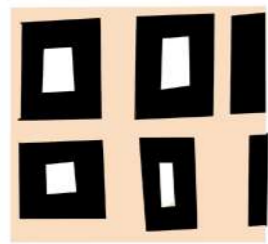
V druhé polovině 20. století se modernistická sídliště stavěla po celé Evropě, bylo třeba dostavět města zničená 2. světovou válkou a poskytnout dostatek bydlení rostoucímu počtu obyvatel. Prefabrikace spojená s panelovými domy se v tomto ohledu ukázala jako velmi rychlý a efektivní způsob výstavby. V zemích východního bloku s centrálně řízeným hospodářstvím však sídliště rostla rychleji a ve větším množství.

Spojením politických, urbanistických a dalších okolností se tak z urbanistické vize, která dle některých měla být jen krátkým experimentem, stal vzor pro stavbu měst po několik desetiletí. Jde nicméně o důležitý článek ve vývoji architektury, ze kterého můžeme čerpat nejen poučení, ale i inspiraci.

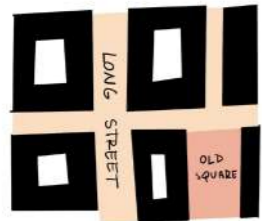
1.2 SPECIFIKA MODERNISTICKÉ ZÁSTAVBY

Modernistická zástavba se v 20. století stala masivně rozšířená a ovlivnila podobu většiny českých měst. Ačkoliv každé sídliště má svoje specifika, dají se mezi nimi najít mnohé společné rysy dané jejich vývojem a způsobem plánování. Cílem moderního urbanismu bylo vymezit se vůči téměř všemu, co představovalo tradiční město, počínaje ulicemi. Mezi sídlištěm a tradičním blokovým městem se tak dá najít mnoho rozdílů. V této kapitole **porovávám zjednodušené modely blokové zástavby** („Tradiční typ městské zástavby, kdy domy vytvářejí uzavřené bloky kolem dvorů. Bloky pak na sebe navazují a lemují ulice.“ - dle definice na www.panelaci.cz) a **sídliště za účelem zobrazení mnoha specifik sídlištní zástavby**. Popsané charakteristiky nemusí platit ve všech případech, pro vyzdvížení klíčových jevů se dopouštím určitého zobecnění.

BLOKOVÁ ZÁSTAVBA

30 - 40 % veřejného prostoru

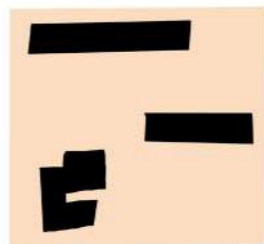

Veřejná prostranství odpovídají archetypům ulice, náměstí a parku

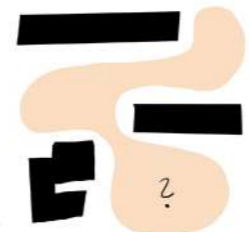

Ulice a veřejná prostranství mají zpravidla hierarchii, která usnadňuje orientaci ve městě

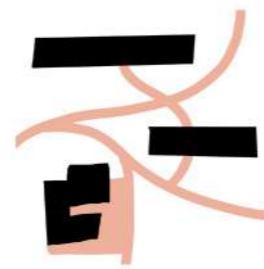
SÍDLIŠTĚ

70 - 80 % veřejného prostoru

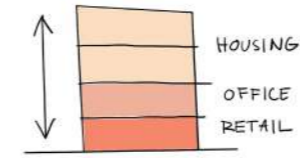

Veřejným prostorem je obtížně definovatelná „zeleň“

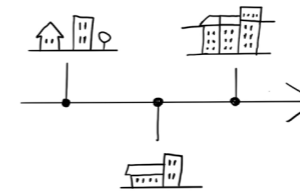

Často nejasná hierarchie cest a veřejných prostranství

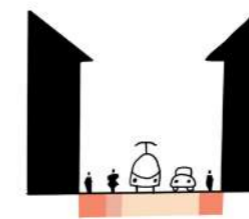
BLOKOVÁ ZÁSTAVBA

Vertikální rozdělení funkcí

Dlouhodobý vývoj území, historická návaznost

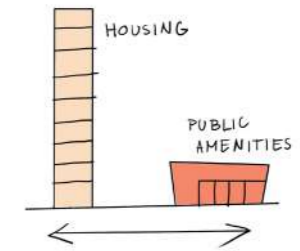

Různé druhy dopravy v jednom koridoru

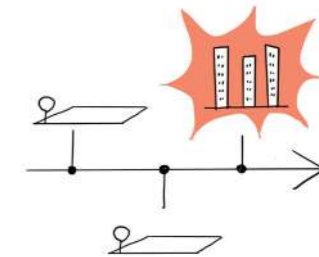

Obytné ulice s aktivním parterem v přízemí zajišťují v noci určitou sociální kontrolu

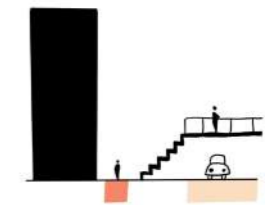
SÍDLIŠTĚ

Horizontální rozdělení funkcí

Typicky obrovský objem výstavby v krátkém čase

Různé druhy dopravy důsledně oddělené

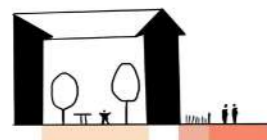

Na rozlehlých veřejných prostranstvích sídliště chybí v noci přirozená sociální kontrola

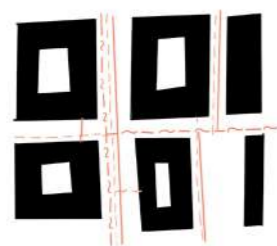
BLOKOVÁ ZÁSTAVBA

Větší architektonická rozmanitost

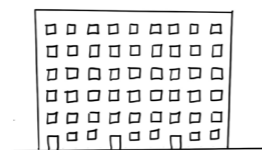

Hierarchie soukromého, polosoukromého a veřejného prostoru

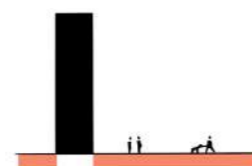

Vedení inženýrských sítí odpovídá vedení ulic

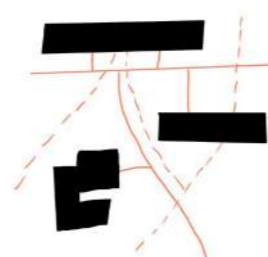
SÍDLIŠTĚ

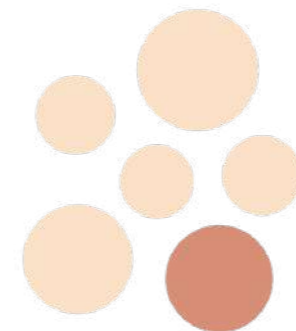
Domy obvykle odpovídají několika základním typům

Veškerý venkovní prostor je veřejný (vyjma areálů občanské vybavenosti)

Vedení inženýrských sítí je méně jednoznačné

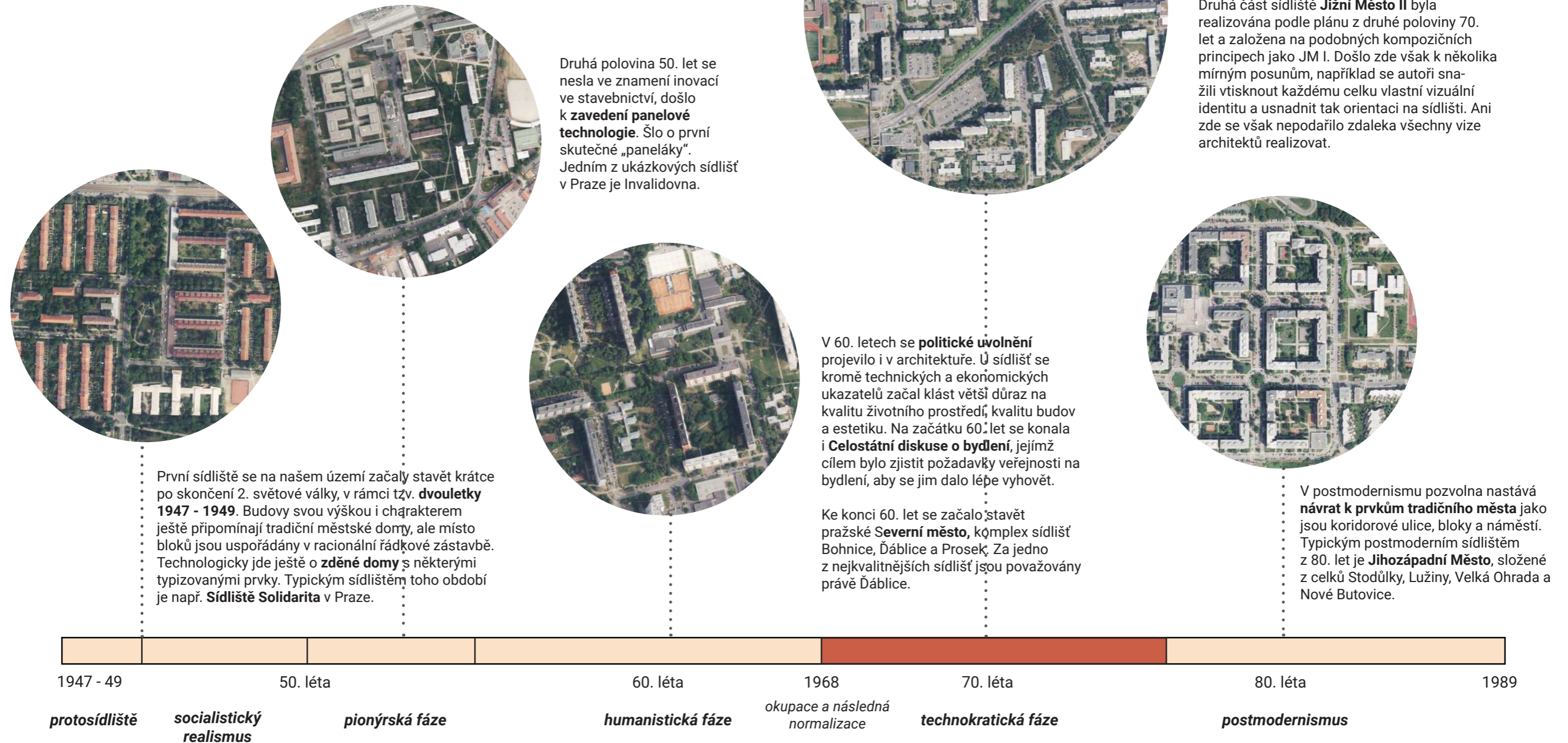

2

**JIŽNÍ MĚSTO
V KONTEXTU
OSTATNÍCH SÍDLIŠŤ**

2.1 VÝVOJ SÍDLIŠŤ V ČESKOSLOVENSKU

Trend modernistické architektury, který definoval město a jeho stavbu zcela novým způsobem přišel po 2. světové válce i do Československa. **Od 50. do 80. let se zde sídliště stala nejrozšířenější formou hromadné bytové bytové zástavby.** Podoba sídlišť se však v průběhu několika desetiletí výrazně měnila a vyvíjela. Na zmapování tohoto vývoje se mezi lety 2013 - 2017 zaměřil výzkumný a výstavní **projekt Paneláci**, jehož výstupem je mimo jiné přehledná **periodizace českých sídlišť**, která bere v potaz architektonické, urbanistické, technologické i politické aspekty. Následující kapitola vychází z této periodizace. (Skřivánková, 2017)

2.2 PODOBNÁ SÍDLIŠTĚ V ZAHRANIČÍ

BRATISLAVA - PETRŽALKA

Bratislavské sídliště Petržalka má s pražským Jižním Městem mnoho společného. Oba ambiciózní a rozsáhlé projekty z 60. let spojuje zejména **jižní poloha vůči městu a soutěžně-experimentální podoba původního návrhu**. Soutěž na Bratislavské sídliště, vyhlášená v roce **1967** na mezinárodním kongresu architektů UIA byla na rozdíl od soutěže na Jižní Město otevřena i pro zahraniční týmy a vzbudila u architektonické veřejnosti veliký zájem. Bylo odevzdáno celkem 85 projektů z 19 zemí. Výsledná podoba sídliště pak vznikla spojením několika návrhů a stejně jako u Jižního Města zde během realizace **došlo k mnoha kompromisům**, zejména na úkor občanské vybavenosti.

Petržalka je od Bratislavy oddělena Dunajem a rozkládá se na ploše, která byla dříve každoročně zaplavovaná. Za cílem umožnění zástavby byla v 60. letech voda svedena do kanálu zvaného Chorvátske rameno, který je dodnes hlavní vodní tepnou na sídlišti a je lemován pásem zeleně. Tibor Alexandry, autor jednoho z výherních návrhů, popisuje podobu sídliště takto: „*Po celém pravém nábřeží je občanská vybavenost, jsou tam tři mosty, je tam jižní rozvojová páteř, která předpokládá těžiště vybavenosti. Definitivní podobu struktury bohužel určila výroba panelových domů, u kterých bylo předepsané procentuelně množství, výška atd.... Realizovala se vnitřní struktura v tom smyslu, že se zvolila vysoká vícepodlažní zástavba, ale organizační členění je jiné, vytváří jakési čtvrtě, je jich asi deset, a ty tvoří nosnou osnovu města.*“ (Gogolák, 2017)

Na Petržalce v současnosti žije asi 100 000 obyvatel a ačkoliv hlavně v 90. letech prošla poněkud temným obdobím s vysokou mírou kriminality, dnes se její reputace lepší a postupně se z ní stává poměrně lukrativní adresa.

Současná ortofoto mapa území. Zdroj: zbgis.skgeodesy.sk

1 km

Kanál Chorvátske rameno. Zdroj: bratislavaden.sk

Celkový pohled na sídliště Petržalka. Zdroj: cas.sk

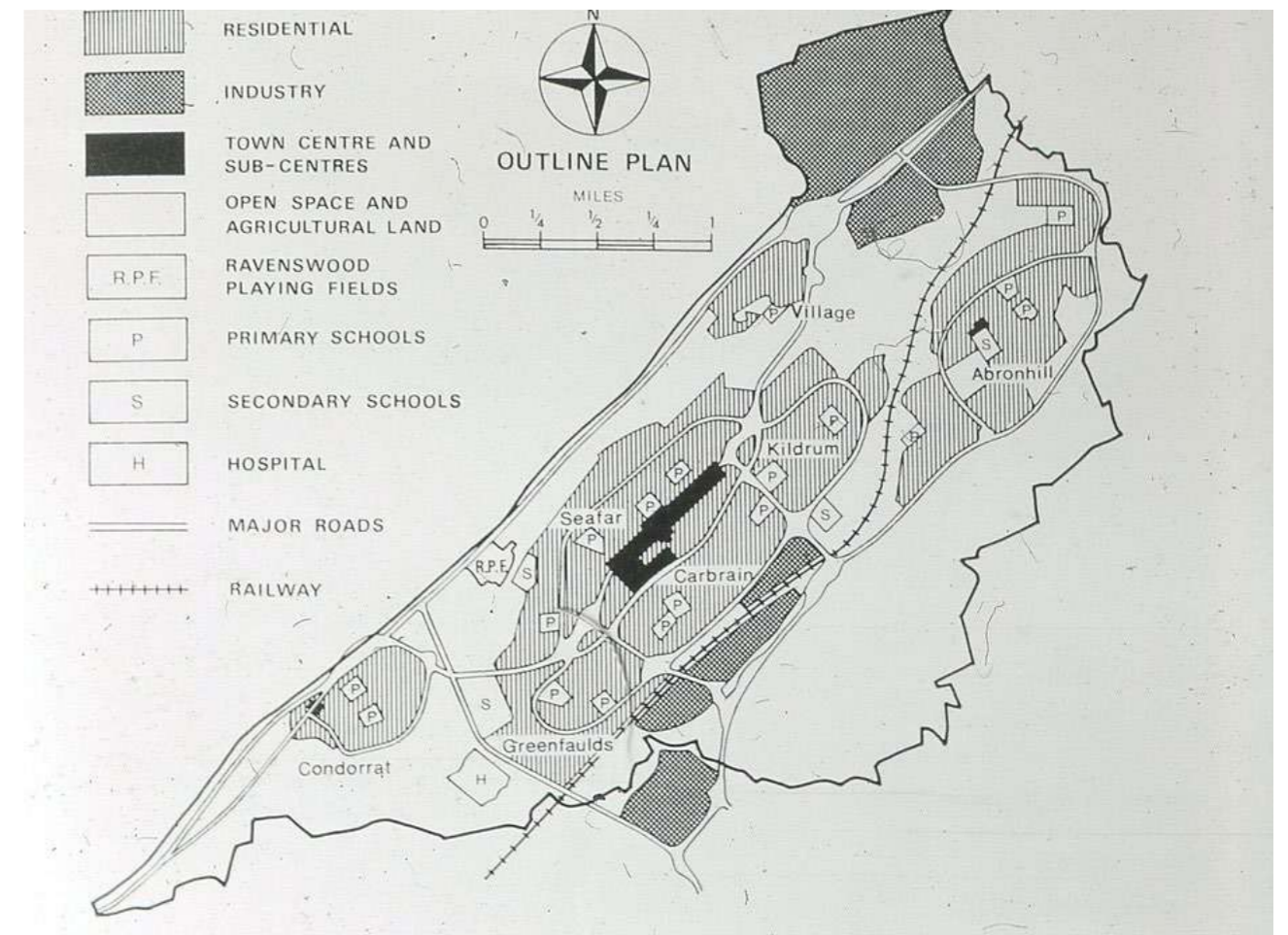

SKOTSKO - CUMBERNAULD

Plán tzv. Nového Města v Cumbernauldu ve Skotsku vznikl v roce **1955** a jeho autoři, již poučení některými nezdary tehdejších urbanistických projektů, zde přichází s řadou revolučních myšlenek. Sám **Jiří Lasovský**, jeden z autorů původního návrhu Jižního Města, **uvádí Cumbernauld jako cennou referenci** pro jejich návrh. „*Nejvíc jsme, dá se říci, odkoukali v Cumbernauldu, což je přibližně stotisícový celek poblíž Glasgow, kde jsou uplatněny podobné principy. Je tam například dokonale řešená doprava, i když nemají metro, ale železnici. Podařilo se tam také, aby páteřní komunikace byla uložena v terénním zářezu. Kvůli hluku. To umožnilo komunikace „přestrojit“ lokálními centry a odstranit hluk i přímý kontakt s provozem na komunikacích.*“ (Bartoň, 2007)

Plán Cumbernauldu je založen na **obytných jednotkách obklopujících městské centrum**. Jednotky byly navrženy tak, aby každý obyvatel mohl pěšky dojít do centra za 20 minut, aniž by byl jakkoliv ohrožen automobilovou dopravou, veškerá setkání různých druhů dopravy jsou vyřešena pomocí lávek a podchodů. Od dřívějších zahradních měst se Cumbernauld odlišuje také vysokou hustotou zastavění a koncentrací občanské vybavenosti v centru.

Cumbernauld však nikdy nedosáhl původně plánované velikosti a jeho centrum nikdy neožilo do té míry, kterou si jeho plánovači představovali. V dnešní době je město nazíráno spíše negativně z důvodu funkčního zónování i architektonické podoby budov, v roce 2006 byla hlavní budova centra zvolena „**Nejošklivější budovou Británie**“.

Plán Cumbernauldu - vyznačeny jednotlivé obytné celky, centrum, plochy pro průmysl, dopravní tepny a občanská vybavenost. Zdroj: JR James Archive

Pohled na Cumbernauld, centrum na horizontu. Zdroj obrázku: thenational.scot

Budova obchodního centra, které bylo zvoleno nejošklivější budovou Británie. Zdroj obrázku: cumbernauldnews

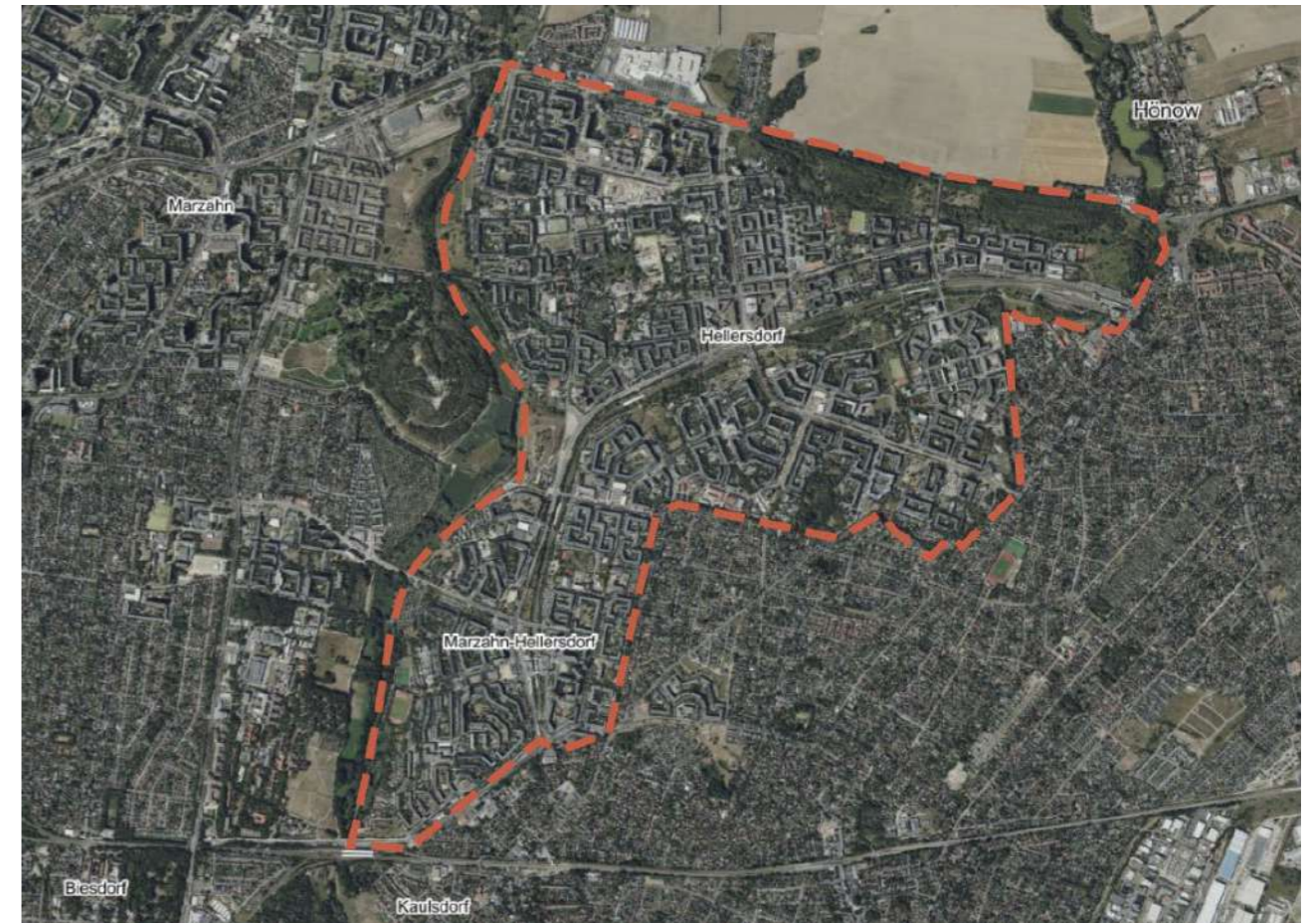

BERLÍN - HELLERSDORF

V území Marzahn-Hellesdorf ve Východním Berlíně bylo v 80. letech postaveno **největší sídliště v NDR**. Rozlohou je srovnatelné s Jižním Městem, určené zhruba pro sto tisíc obyvatel. Oproti Jižnímu Městu je však zástavba o něco méně rozvolněná a uspořádání budov více připomíná tradiční městské bloky.

Po pádu komunistického režimu získal Marzahn-Hellesdorf stejně jako ostatní sídliště v Německu špatnou pověst a lidé se začali ve velkém stěhovat jinam. Berlínští politici a urbanisté se však tomuto problému postavili čelem a přišli s plány na **regeneraci**. Prvním krokem byla **změna administrativní struktury** - původně státem vlastněné plochy převedl berlínský Senát do rukou několika nově vytvořených družstev. Heinz Willumat, odborník přes územní plánování a člen Berlínského Senátu toto popisuje jako klíčový krok. „*Obrovská nevýhoda všech ostatních zemí bývalého východního bloku je, že nevytvořili administrativní struktury reagující na nové podmínky. Následkem toho je pak velmi složité prosazovat reformy a zajistit, aby fungovala pravidla kapitalismu.*“ (Bransten, 1988) Senát také nedovolil restituci pozemků, družstva tak mohou se svými plochami volně nakládat a využít je i pro získání příjmů.

Úspěšné regeneraci sídliště pomohlo i snížení mnoha panelových domů, z jedenáctipatrových se staly domy tří až šestipatrové. Byly změněny také vnitřní dispozice bytů, aby zde mohly bydlet i jiné než tří až čtyřčlenné rodiny. Dnes na sídlišti Marzahn-Hellesdorf najdeme celkově hezké, fungující prostředí, které si místní obyvatelé pochvalují.

Současná ortofoto mapa území. Zdroj: mapy.cz

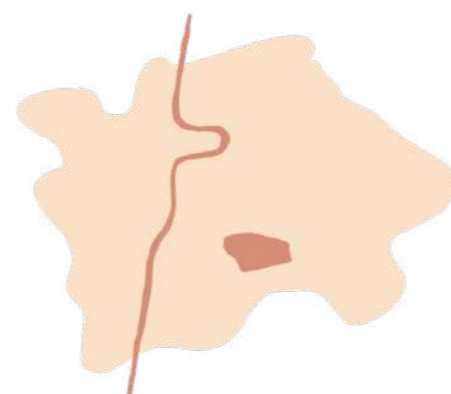
1 km

Pohled na sídliště - většina budov nepřesahuje šest pater.
Zdroj obrázku: stadtentwicklung.berlin.de

Park „Garten der Welt“ (Zahrady světa), který na západě sousedí se sídlištěm.
Zdroj obrázku: umweltkalender-berlin.de

3

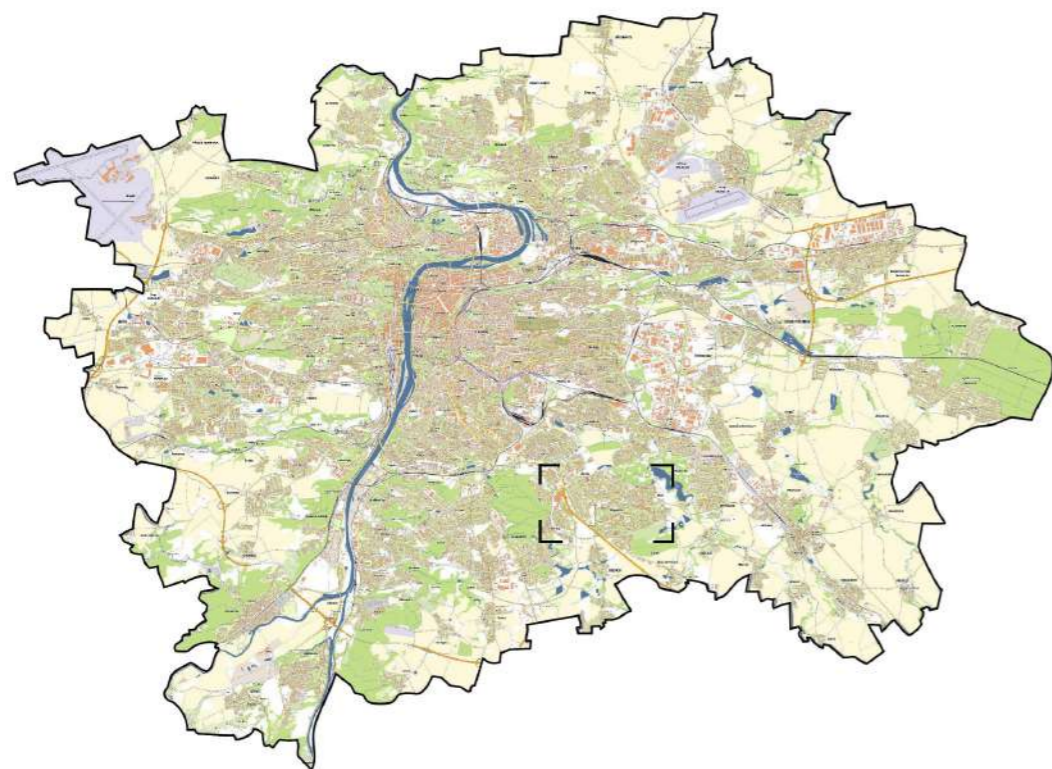
**JIŽNÍ MĚSTO
V KONTEXTU
PRAHY**

3.1 POLOHA A ZÁKLADNÍ INFORMACE

Umístění sídliště a jeho důvody

Sídliště Jižní Město se nachází na jihovýchodě Prahy, na katastrálních územích Chodov a Háje. Poloha zde byla v 60. letech 20. století vybrána jako příhodná k umístění velkého obytného celku, protože jde o rozlehlou rovinu obklopenou několika přírodními plochami. Navíc s dobrou dopravní dostupností, v 70. letech zde byla zbudována dálnice i metro.

V článku „Soutěž na Jižní město v Praze“ v časopisu Architektura ČSR z roku 1967 je **poloha určená pro nové sídliště popsána takto:** „Jižní město je sice začleněno do věnce nových obytných čtvrtí, které dotváří koncentrický útvar Prahy, ale liší se od nich svým vztahem k pražské kotlině. Jeho silueta bude ještě viditelná z nejvyšších stanovišť nad centrální oblastí města, ale bude se uplatňovat až na vzdálenějším obzoru, zjemněná touto velkou vzdáleností... Příznivé prostředí podporuje přímé sousedství největší pražské vodní nádrže v Hostivaři a kunratického lesního parku. Ke krajinným hodnotám zvoleného území náleží mírně, ale zajímavě modelovaný terén... Na rozdíl od nových pražských sídlišť nepřiléhá Jižní město k dosavadní zástavbě města ani s ní není bezprostředně opticky spojeno, přitom je organickou součástí jihovýchodního sektoru s obdovovým centrem na Pankráci.“ (Architektura ČSR, 1967)

Poloha vyznačená na mapě Prahy. Zdroj: geoportál IPR

5 km

Základní informace o Jižním Městě

Rozloha: 979 ha

Nadmořská výška: 240 - 320 m.n.m.

Počet obyvatel: 76 786

Počet bytů: 28 176

Katastrální území: Chodov, Háje

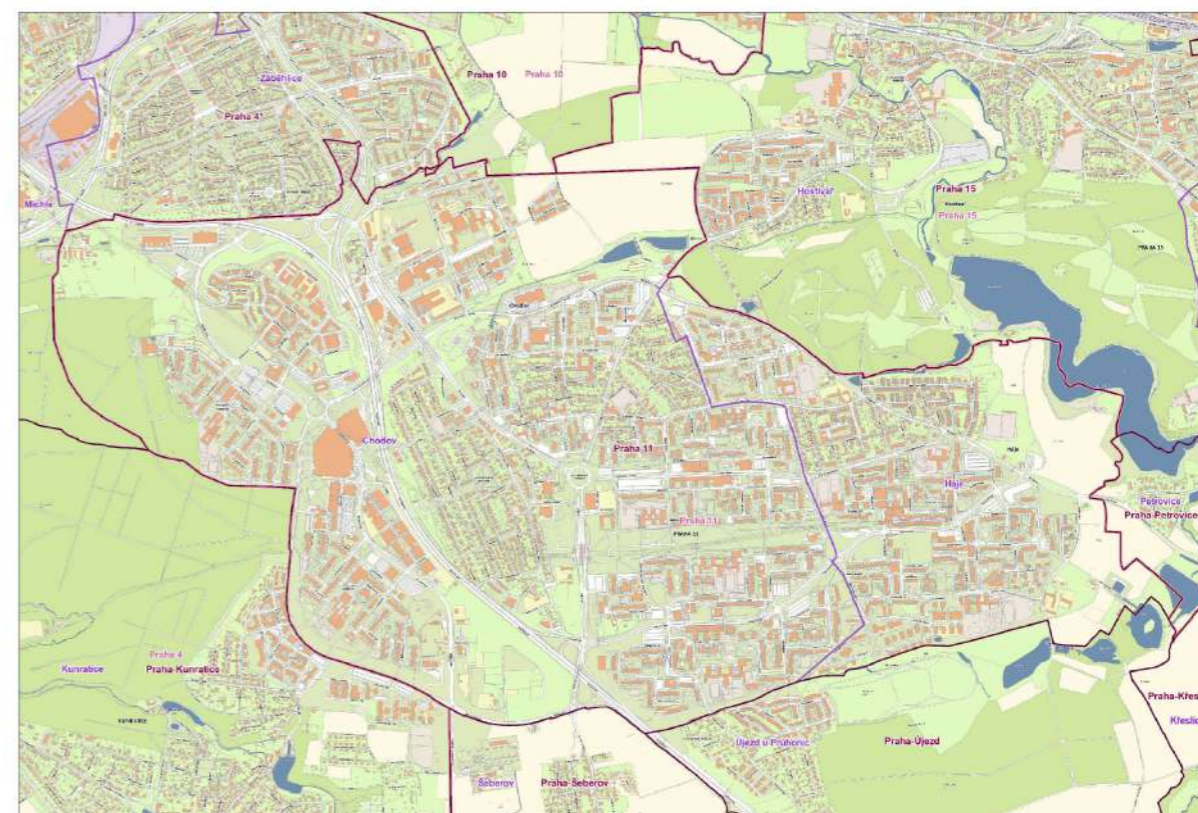
Projekt od - do: 1966 - 1981

Realizace od - do: 1971 - 1988

Autoři: Jan Krásný, Jiří Lasovský, Mirolav Řihošek, Jan Zelený, Jiří Záruba, Vítězslava Rothbauerová, Karel Poličanský, J. Kaufman, Emil Hlaváček, Zorka Buriánková, Aleš Bořkovec, Vladimír Ježek, Jaroslav Vlašánek, Eva Kunová, Bohumil Kříž, Karel Prager, Jaroslav Krč, Jitka Tomasová

Technologie výstavby: VVÚ-ETA, Larsen-Nielsen

Převzato z webové stránky panelaci.cz

Území městské části Praha 11. Zdroj: geoportál IPR

1 km

Panorama

V 70. letech začalo Jižní Město rychle růst a brzy každého návštěvníka přijíždějícího do Prahy po dálnici od Brna uvítala monumentální hradba paneláků na obzoru. Vznikla tak přezdívka „**Husákovy hradby**“ odkazující i na tehdejší generaci „Husákových dětí“, které v panelácích vyrůstaly. Jižní Město se záhy stalo symbolem masivní panelové výstavby.

Pohled z 80. let na hradbu panelových domů při příjezdu do Prahy po dálnici.
Zdroj obrázku: Praha 11 na prahu 21. století, 2007

Pohled na panorama Jižního Města od Záběhlíc.
Zdroj obrázku: mapio.net

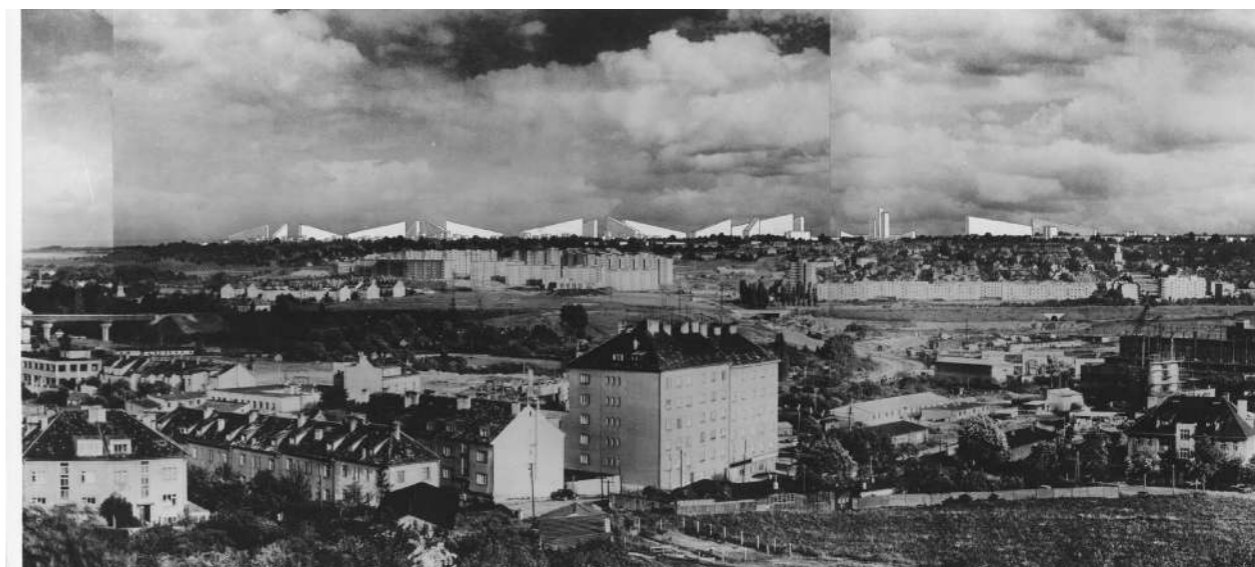
Nad panoramatem Jižního Města museli architekti a plánovači přemýšlet už od začátku. Technologie panelových domů najednou umožňovala stavět bytové domy do výšek dříve určených jen monumentálním stavbám, navíc Jižní Město bylo stavěno na vyvýšené plošině. Bylo tak jasné, že **sídlíště získá výstavní pozici pro pohledy** jak z Prahy, tak z jižního a východního mimopražského území. Právě panoramatický pohled byl také vedle situace jedním z hlavních požadovaných výkresů v prvním kole architektonické soutěže.

Dle původních plánů měla zástavba výškově viditelně gradovat od okrajů směrem k čtvrtovým centřům. Z ekonomických a technických důvodů se však nakonec nejvíce domů se postavilo ve výšce 8 a 12 podlaží, což vytvořilo právě **dlouhé horizontální hradby**, kterých se architekti tolik obávali. Jedny z mála vysokých budov, které se podařilo realizovat jsou hotel Twin na Opatově s výškou 68 metrů a hotel Kupa na Hájích vysoký 80 metrů, ve své době nejvyšší stavby v Praze.

Ohromující pohled na hradby Jižního Města se však dnes již řidičům přijíždějícím po D1 neotevívá, dálnice je od zástavby oddělena terénním valem a protihlukovou stěnou. I z jiných míst některé výhledy zakryla vzrostlá vegetace. Největší sídlíště v České republice ale i tak zůstává nepřehlédnutelnou součástí hlavního města.

Vizualizace panoramatu Jižního Města, soutěžní návrh Jana Krásného (spolupráce V. Musil, K. Ondoušek a V. Skokan), oceněn 2. místem v prvním kole soutěže v roce 1966
Zdroj obrázku: Architektura ČSR, 1967

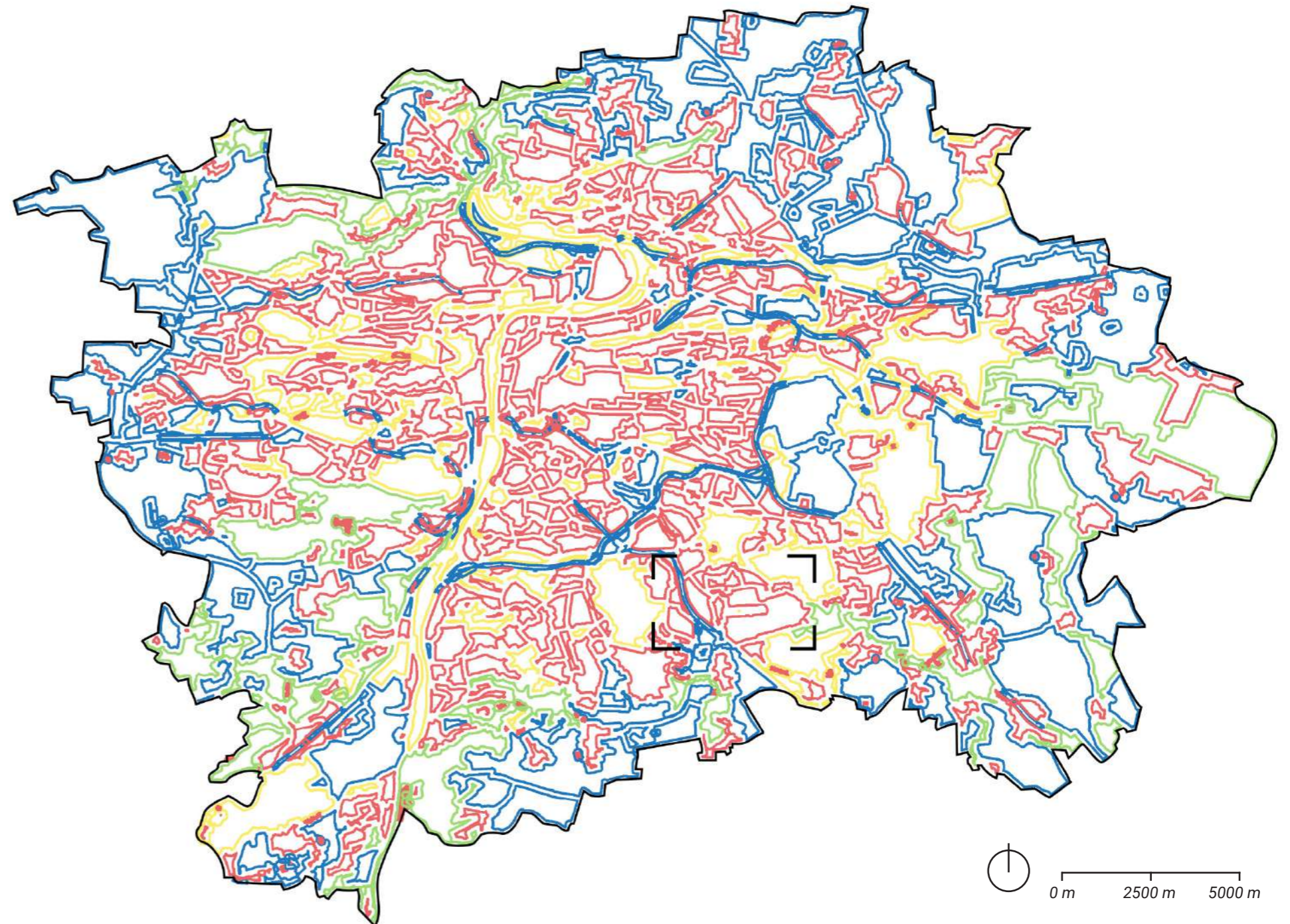

Vizualizace panoramatu Jižního Města, soutěžní návrh Ivo Obersteina, M. Vaice a Z. Balcara, oceněn 3. místem v prvním kole soutěže v roce 1966
Zdroj obrázku: Architektura ČSR, 1967

3.2 ÚAP PRAHY - TÉMATICKÉ MAPY

Funkční využití ploch

V podstatě celý soubor Jižního Města odpovídá obytnému využití. Sídliště je obklopeno třemi přírodními plochami - Hostivařským lesoparkem, Milíčovským lesem a Kunratickým lesem, jejichž funkce je primárně rekreační.

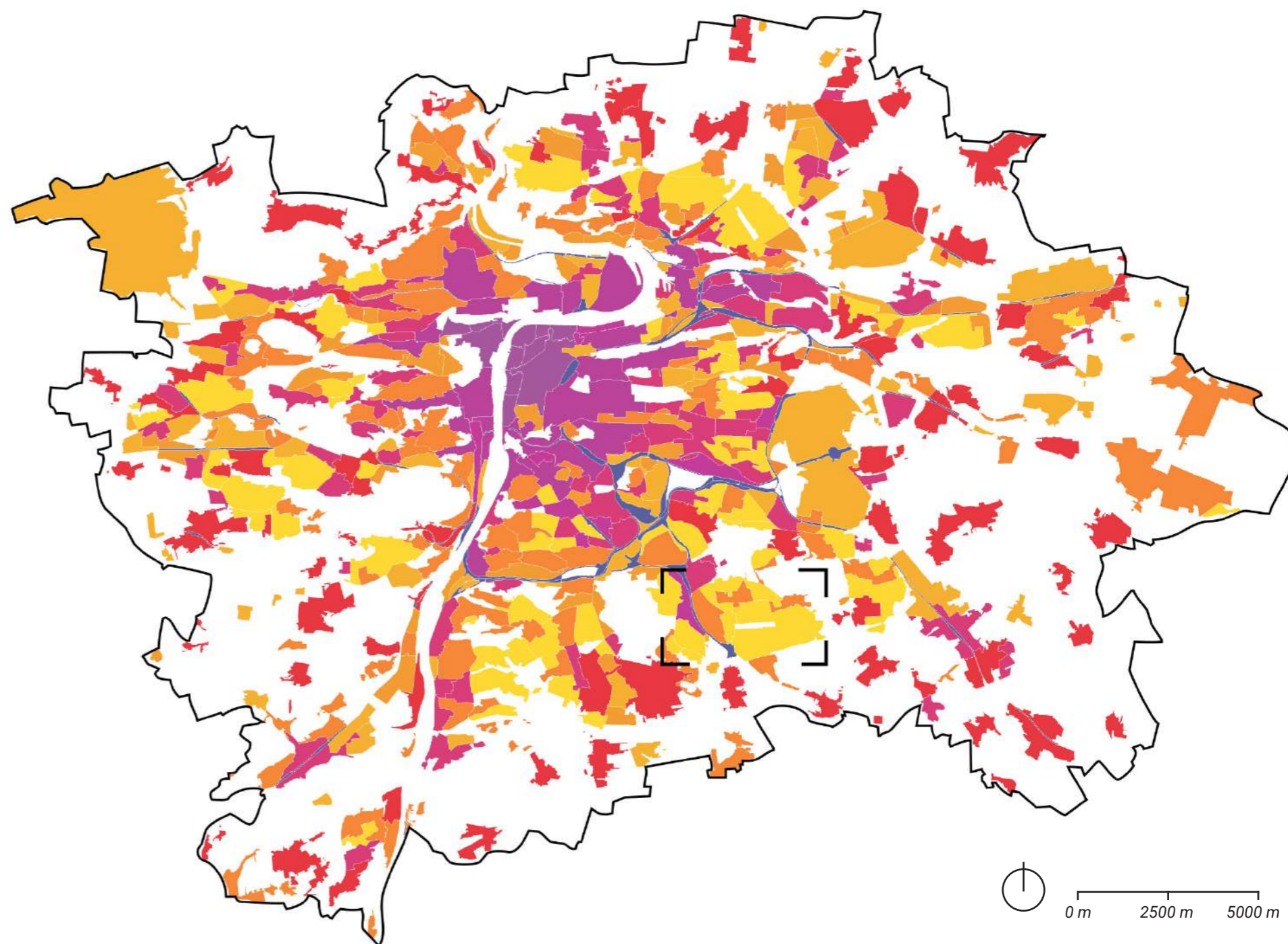
- Obytné využití
- Produkční využití
- Rekreační využití
- Krajinné využití

Způsob využití stavových lokalit, IPR Praha - Atlas ÚAP

Struktura zástavby

Převažujícím typem zástavby na Jižním Městě je logicky modernistická struktura. V několika místech ji doplňuje nízkopodlažní struktura zahradního města, jde o čtvrti Starého Chodova a Hájů, které zde byly postaveny v první polovině 20. století.

Jižní Město je součástí nesouvislého **prstence sídlišť lemu-
jícího okraj Prahy**. Protiváhu mu tvoří podobně velká plocha modernistické zástavby na opačném konci Prahy, tzv. Severní Město skládající se ze sídlišť Ďáblice, Prosek a Bohnice.

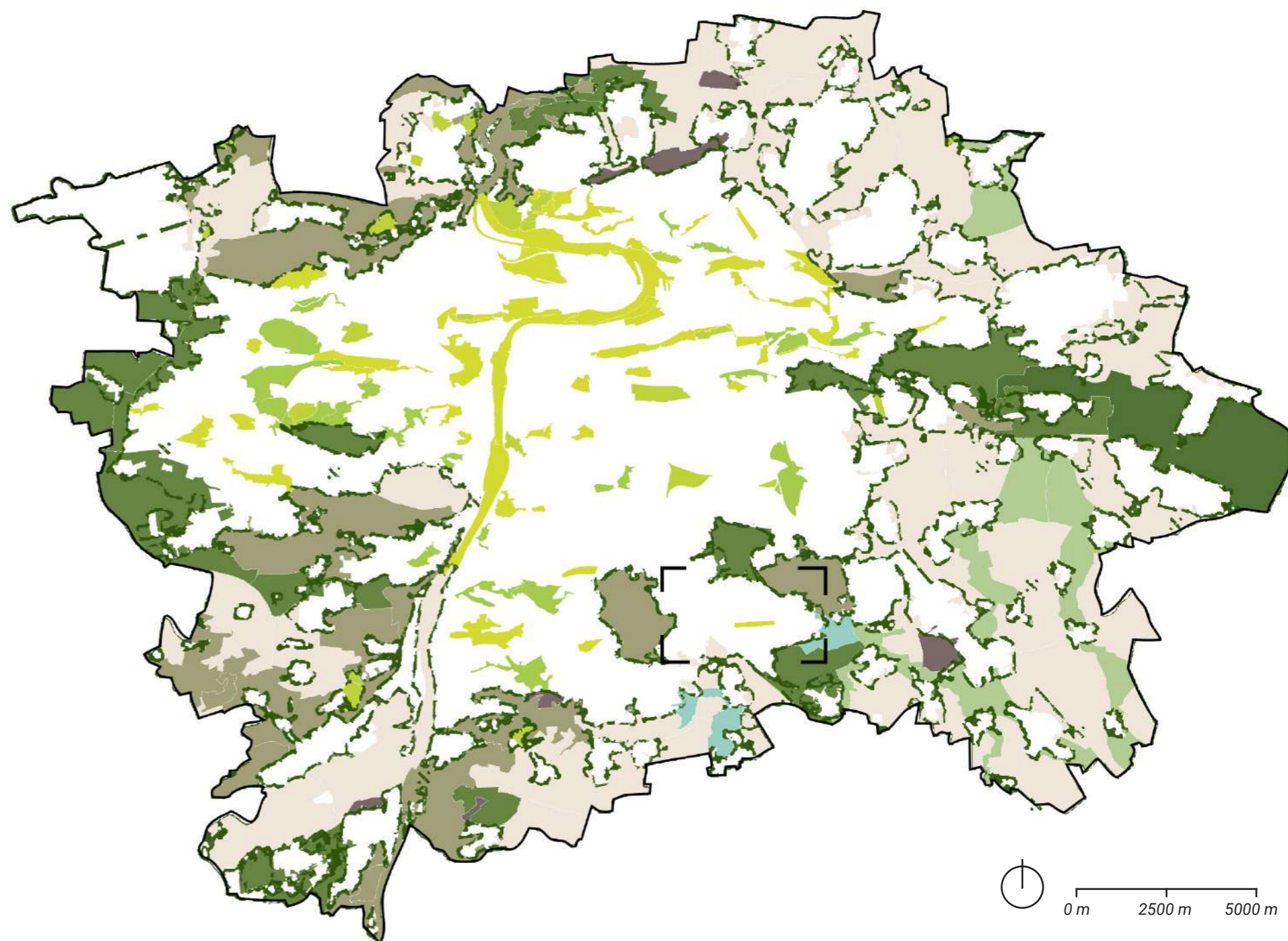
- Rostlá struktura
- Bloková / hybridní struktura
- Struktura areálů produkce
- Vesnická struktura
- Struktura zahradního města
- Modernistická struktura

Typy struktur vystavěného prostředí, IPR Praha - Atlas ÚAP

Typy krajiny

Jižní Město se nachází na hranici zastavitelného území města, z jižní a východní strany je **vymezeno krajinným rozhraním** Prahy. „Jde pás nezastavitelného území, který je součástí otevřené krajiny na vnější straně obvodu kompaktně zastavěného a zastavitelného území města a je speciálně vymezen pro svůj zásadní koncepční a kompoziční význam.“ (IPR Praha, 2017)

Sídliště je obklopeno ze tří stran plochami otevřené krajiny - Kunratickým lesem, Hostivařským lesoparkem a Milíčovským lesem. Krajinné propojení skrz sídliště by bylo žádoucí.

— Hranice zastavitelného území

Struktury městské krajiny

■ Parkové prostranství

Struktury otevřené krajiny

■ Leso-zemědělská krajina

■ Krajina výrazných údolí

■ Zemědělsko-rybníční krajina

■ Zemědělská krajina v rovině

■ Krajina úzkých zaříznutých údolí v plošině

■ Krajina výrazných vrchů

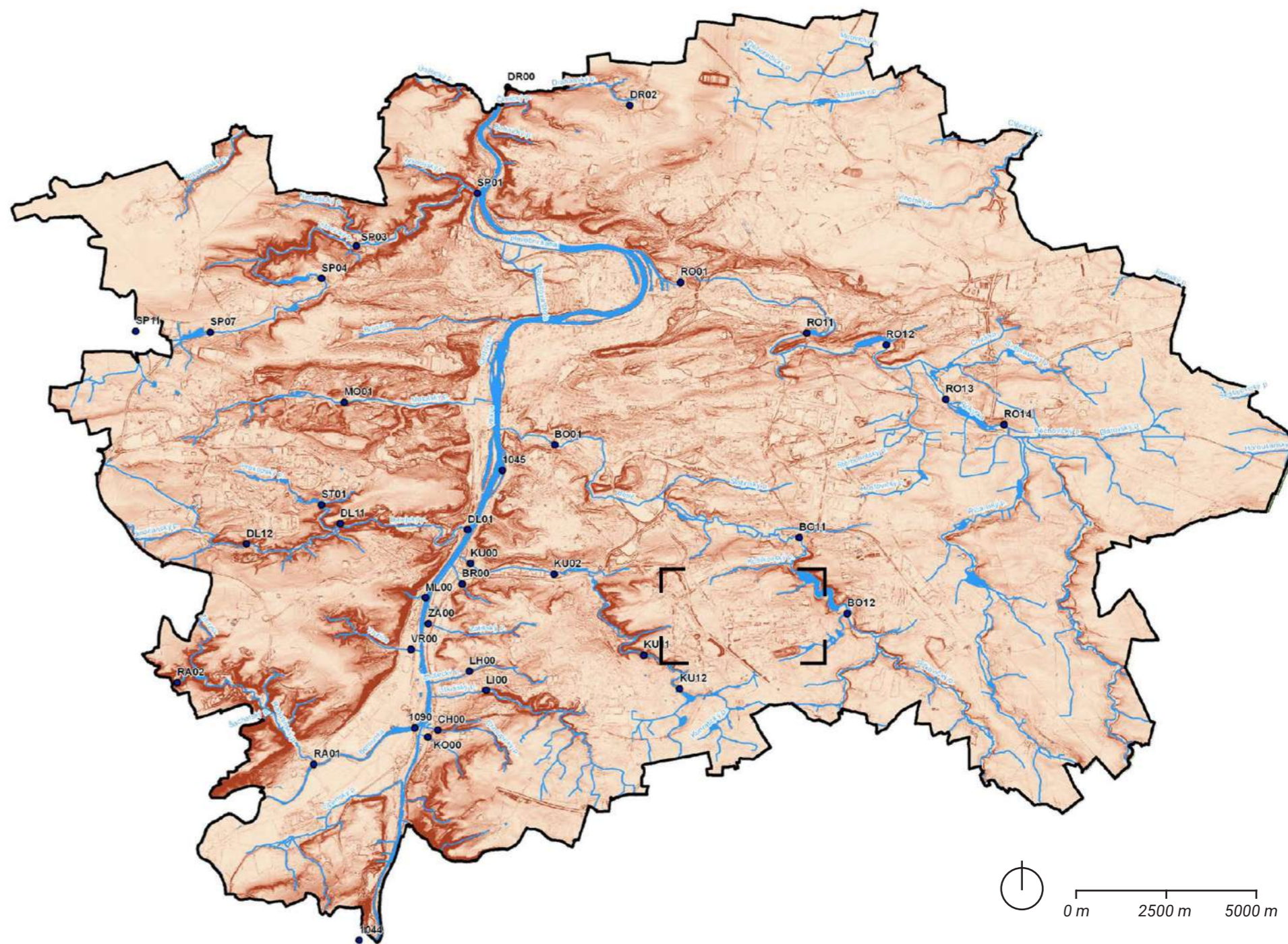
Typy struktur krajiny, IPR Praha - Atlas ÚAP

Morfologie a vodstvo

Jižní Město se nachází mezi Botičem a Vltavou, na **jedné z nejvyšších poloh v pražské aglomeraci**, vrch Háj dosahuje nadmořské výšky 317 metrů. Vyvýšená poloha nevznikla dávnou horotvornou činností, ale naopak postupným vyhloubením Pražské kotliny Vltavou.

V lesoparcích lemujících Jižní Město najdeme více členitý terén, jehož nejvýraznější útvary jsou údolí Kunratického potoka, údolí Hostivařské přehrady a uměle navršený Milíčovský vrch. Od vodní nádrže Hostivař se také táhne směrem na západ nepřítliš výrazný hřbet, který končí Novohradským ostrohem v Kunratickém lese.

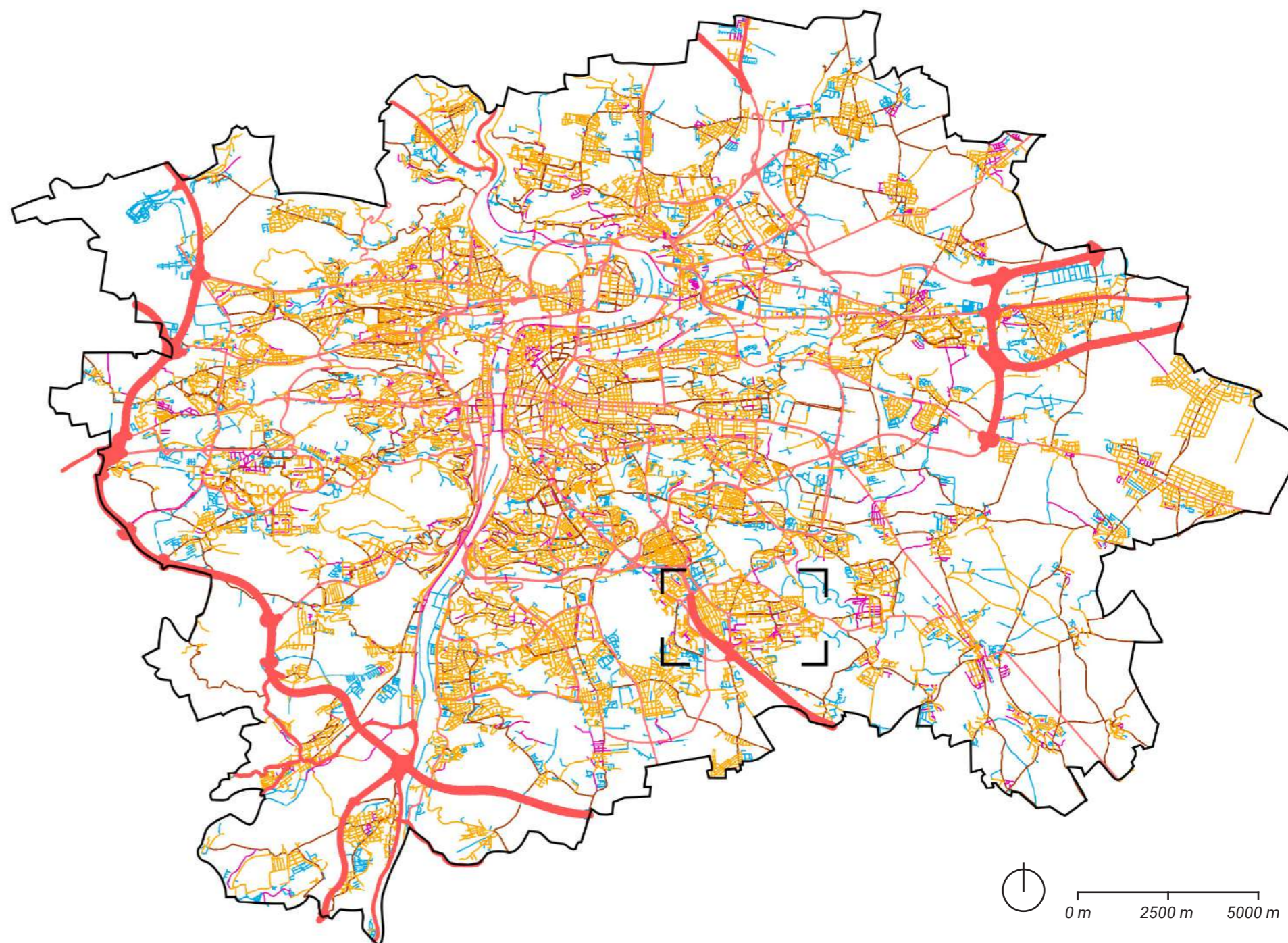
Z důvodu polohy Jižního Města na vyvýšené plošině odtud stéká voda do údolí a přímo skrz tak neprotéká žádný vodní tok. Po obvodu sídliště však teče Košíkovský potok, Botič ústící do Hostivařské přehrady, Milíčovský potok s rybníky a Kunratický potok na západě.

Typy struktur krajiny, IPR Praha - Atlas ÚAP

Silniční doprava

Na území Jižního Města začínají první kilometry **dálnice D1**, jednoho z hlavních dopravních tahů v České republice. Úsek dálnice byl postaven v 70. letech společně s výstavbou sídliště a Jižní Město se tak stalo symbolickou bránou do Prahy při příjezdu od Brna. Frekventovaná silnice vytváří v území výraznou bariéru a odděluje celek Jižního Města II od zbytku sídliště.

- Dálnice
- Silnice I. - III. třídy
- Místní komunikace I. třídy
- Místní komunikace II. třídy
- Místní komunikace III. třídy
- Vybrané účelové komunikace

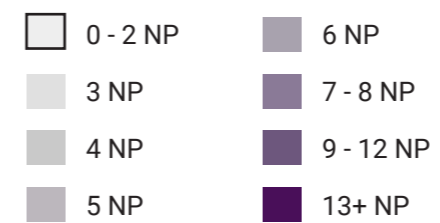
Mapa pražské komunikační sítě, IPR Praha - Atlas ÚAP

Podlažnost zástavby

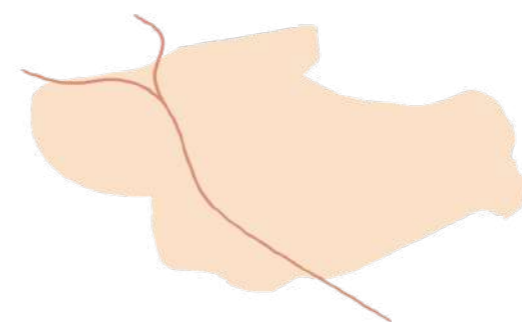
Podlažnost zástavby na Jižním Městě je srovnatelná s dalšími sídlišti na okraji Prahy. Počet podlaží jednotlivých budov se u modernistické zástavby typicky pohybuje na daleko širší škále než u blokového či rostlého města. Budovy občanské vybavenosti mají nejčastěji jedno až dvě patra, bytové domy obvykle osm či dvanáct pater.

Typická podlažnost zástavby v rastru 100 x 100 m, IPR Praha - Atlas ÚAP

4

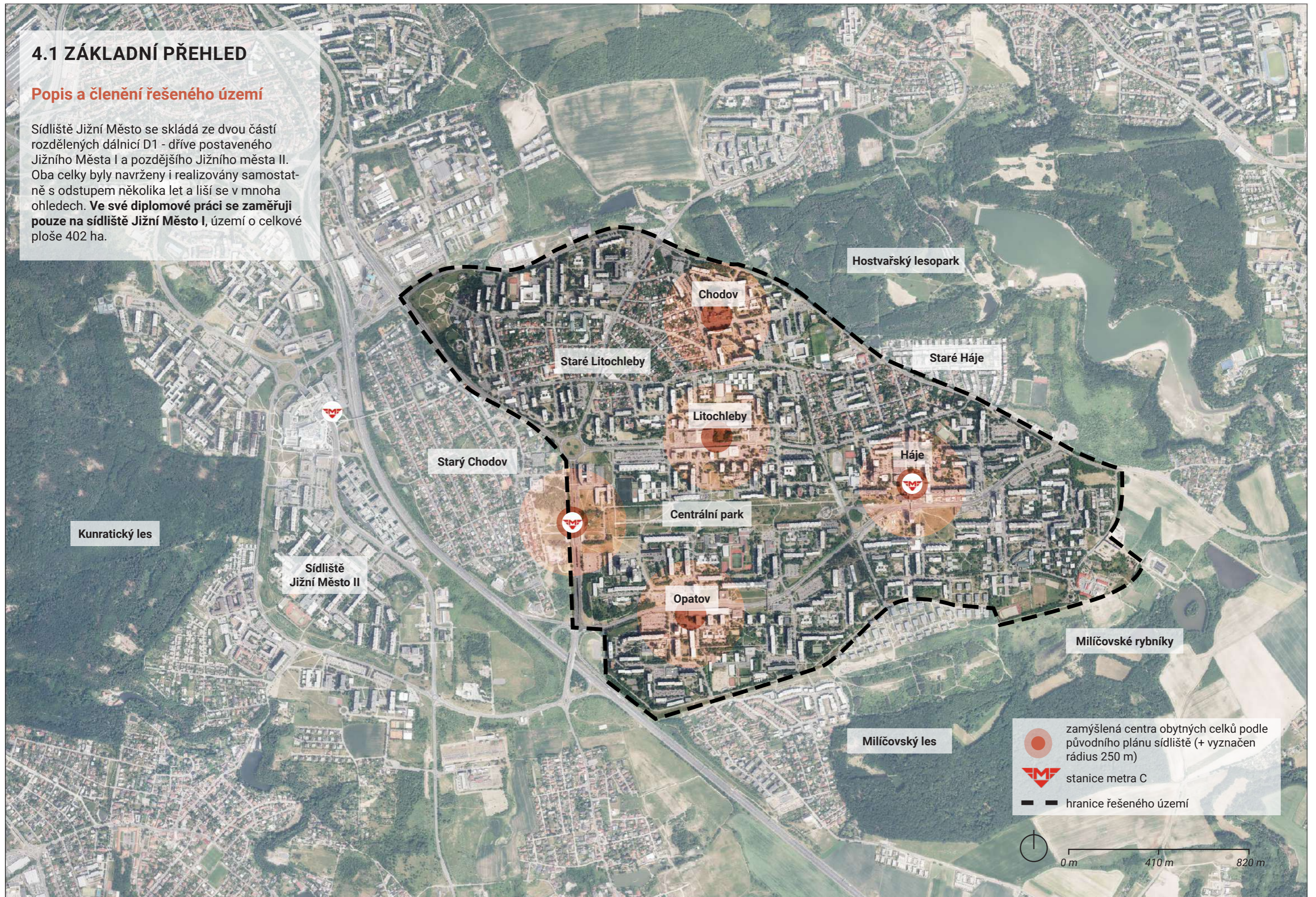

**SÍDLIŠTĚ
JIŽNÍ MĚSTO**

4.1 ZÁKLADNÍ PŘEHLED

Popis a členění řešeného území

Sídliště Jižní Město se skládá ze dvou částí rozdělých dálnicí D1 - dříve postaveného Jižního Města I a pozdějšího Jižního města II. Oba celky byly navrženy i realizovány samostatně s odstupem několika let a liší se v mnoha ohledech. **Ve své diplomové práci se zaměřuji pouze na sídliště Jižní Město I**, území o celkové ploše 402 ha.

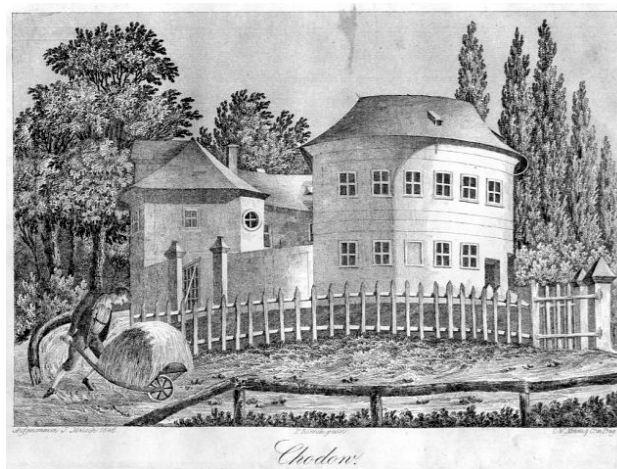
4.2 PLÁNOVÁNÍ A VÝSTAVBA JIŽNÍHO MĚSTA

Původní podoba území

Území dnešní Prahy 11 bylo osídleno a zemědělsky využíváno již od pravěku. Od Pražské kotliny byla oblast vždy oddělena rozlehlým nusedským údolím, region až do roku 1850 náležel do **Kouřimského kraje**. Místní osady po staletí fungovaly jako širší zemědělské zázemí hlavního města.

Jak vidíme na mapě **stabilního katastru**, v polovině 19. století se na západě území se rozkládaly obce Chodov a Litochleby a na severo-východě menší osada Háj. Nevelkým vesnicím dominovaly **hospodářské dvory, ovčiny** a náležela k nim **pole a louky**. Hospodaření bylo zaměřeno zejména na pěstování obilí, cukrové řepy a chov skotu, ovcí a dalšího dobytka. Na jihu se nacházel osamocený dvůr Milíčov, ke kterému přiléhala **soustava Milíčovských rybníků**. Ty byly založeny v 18. století na podmáčených loukách a prameništi Milíčovského potoka za účelem chovu ryb. Za nimi se rozkládala bažantnice, dnešní Milíčovský les.

Dnešní podoba území je od té v 19. století výrazně odlišná, výstavba sídliště smazala většinu paměti místa, včetně původní zástavby, cest i krajinných hodnot v podobě nivních luk, prameniští a sadů. Jedním z mála pozůstatků minulosti je například **Chodovská tvrz** z 13. století, která dnes slouží jako kulturní zařízení a přiléhá k ní oblíbený park. Jinak historii připomínají spíše jen původní názvy, například Litochlebské náměstí, ze kterého je dnes kruhový objezd.

Chodovská tvrz v 19. století
Zdroj obrázku: Praha 11 na prahu 21. století, 2007

Pole u Chodova na místě nynějšího hřbitova
Zdroj obrázku: chodov.8u.cz

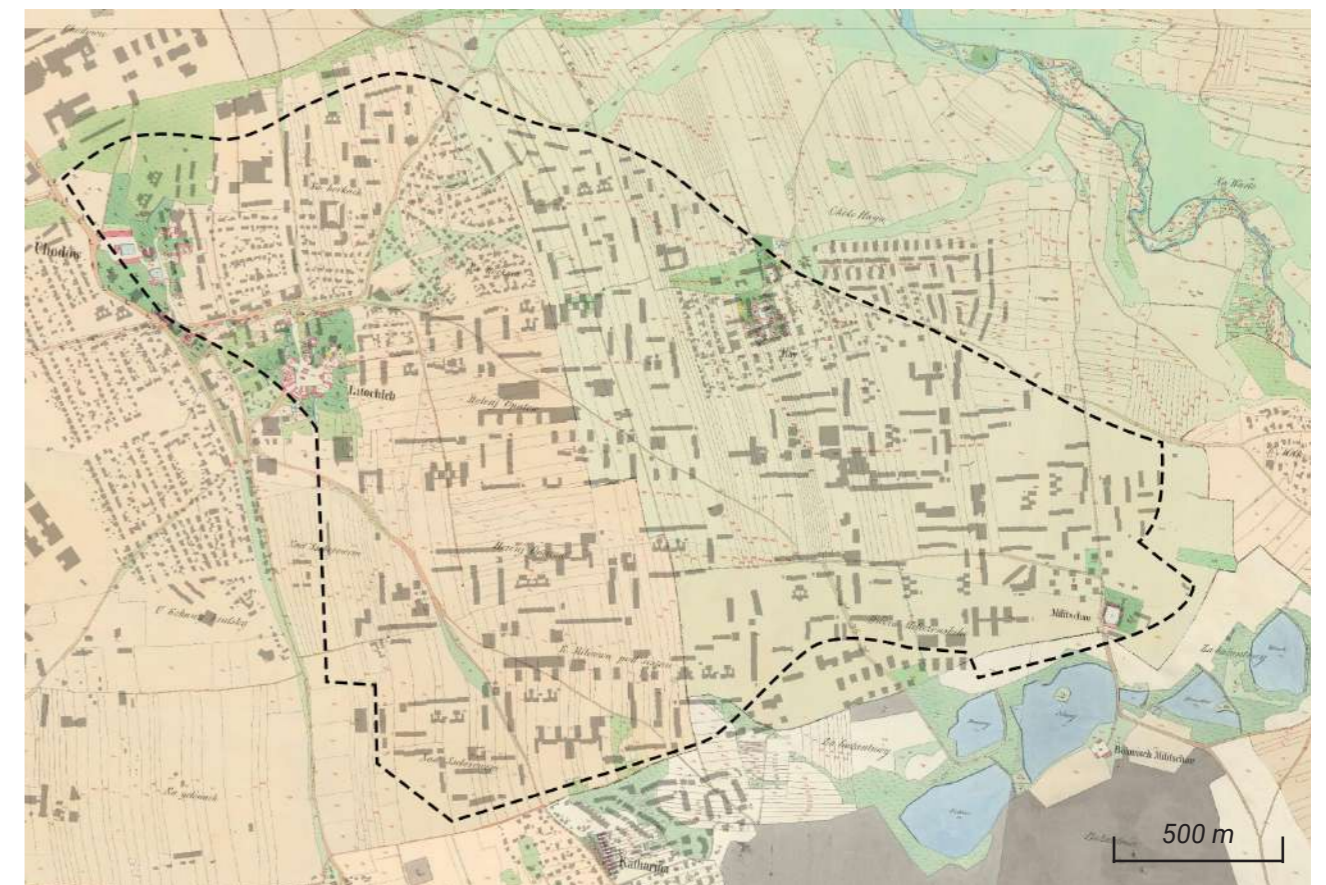
Chodovská tvrz v dezolátním stavu, 1960
Zdroj obrázku: sprazakem.cz

Vstup do Hájského dvora
Zdroj obrázku: prazsky.denik.cz

Mapa stabilního katastru, 1848. Zdroj: IPR Praha - geoportál

Současný schwarzplan podložený mapou stabilního katastru. Zdroj: IPR Praha - geoportál

20. století

Když v roce 1918 vznikala tzv. Velká Praha, obecní rada rozhodla, že Chodov do ní nebude začleněn. Místní velkostatkář však ve 20. letech 20. století prodal hlavnímu městu Chodovský dvůr i s 294 hektary polí. Praha na některých pozemcích umožnila výstavbu a ostatní pronajímala. Chodov i Háje se začaly pomalu rozrůstat o zástavbu ve stylu zahradního města a získávat více příměstský charakter. Z Prahy i okolních obcí přicházeli noví obyvatelé. V roce 1950 byl Chodov přejmenován na Chodov u Prahy a roku **1968 pak byly katastry Chodova a Hájů připojeny k Praze.**

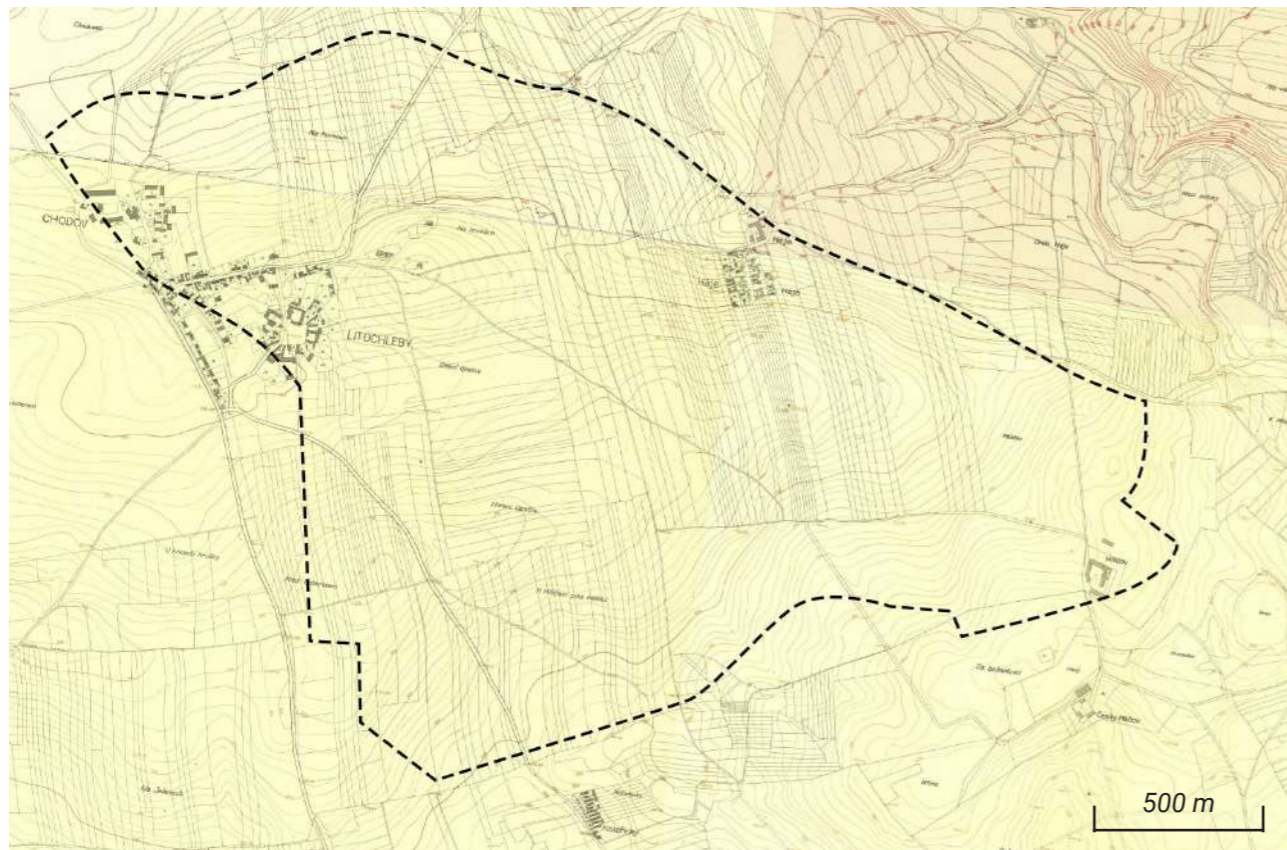
Mezi lety 1900 - 1968 však nedocházelo jen k rozšiřování zástavby, ale proměňovala se i krajina. V porovnání ortofoto mapy z roku 1945 a 1966 je patrné zejména **zcelení zemědělských lánů, vznik Hostivařské přehrady a zalesnění Milíčova.** Na pozdějším snímku je vidět i nový Chodovský hřbitov založený u cesty do Kateřinek, který se dnes nachází uvnitř sídliště.

Náves v Litochlebech ve 20. letech 20. stol.

Starý Chodov v první polovině 20. století
Zdroje obrázků: Praha 11 na prahu 21. století, 2007

1924 - rok předtím, než Pražská obec koupila Chodovský dvůr včetně polností. Zdroj: IPR Praha - geoportál

1945 - zástavba rodinných domů kolem Chodova a Hájů se pomalu rozrůstá. Zdroj: IPR Praha - geoportál

1966 - podoba území v roce, kdy probíhalo první kolo soutěže na sídliště Jižní Město.
. Zdroj: IPR Praha - geoportál

Jižní Město - ambiciózní plány a příprava soutěže

Plán využít území na jih od Prahy k rozsáhlé výstavbě se zrodil už v roce 1964, čtyři roky před jeho připojením k hlavnímu městu. V Praze byl v 60. letech akutní **nedostatek bytů** a hledaly se tak vhodné plochy, kam by se město mohlo rozrůstat. Rozlehlá rovina mezi Krčským lesem, Hostivařskou přehradou a Milíčovským lesem se ukázala jako celkem ideální. Kromě blízkosti přírody mělo území i další výhody v podobě nového dopravního napojení dálnicí D1 a možnosti snadného přivedení technické infrastruktury a městské hromadné dopravy.

Dříve než došlo na vypsání architektonické soutěže, Útvar hlavního architekta města Prahy nechal provést **prověřovací studii**, jejímž cílem bylo zjistit zda je vybraná plocha vhodná pro statisícové sídliště. Výsledná studie byla vypracována Atelierem územního plánu patřícím pod ÚHA v roce 1964. Předmětem bylo nejen konkrétní vymezení řešeného území, ale i stanovení základního rozvržení budoucího sídliště - studie stanovovala plochy pro bytovou výstavbu, průmysl, občanskou vybavenost, rekreaci i přírodu. Za povšimnutí stojí například **zelený pás propojující Hostivařský lesopark s Krčským lesem**, který byl vyčleněn ze zastavitelného území z důvodu vysoké hladiny podzemní vody a tudíž nevhodným základovým podmínkám.

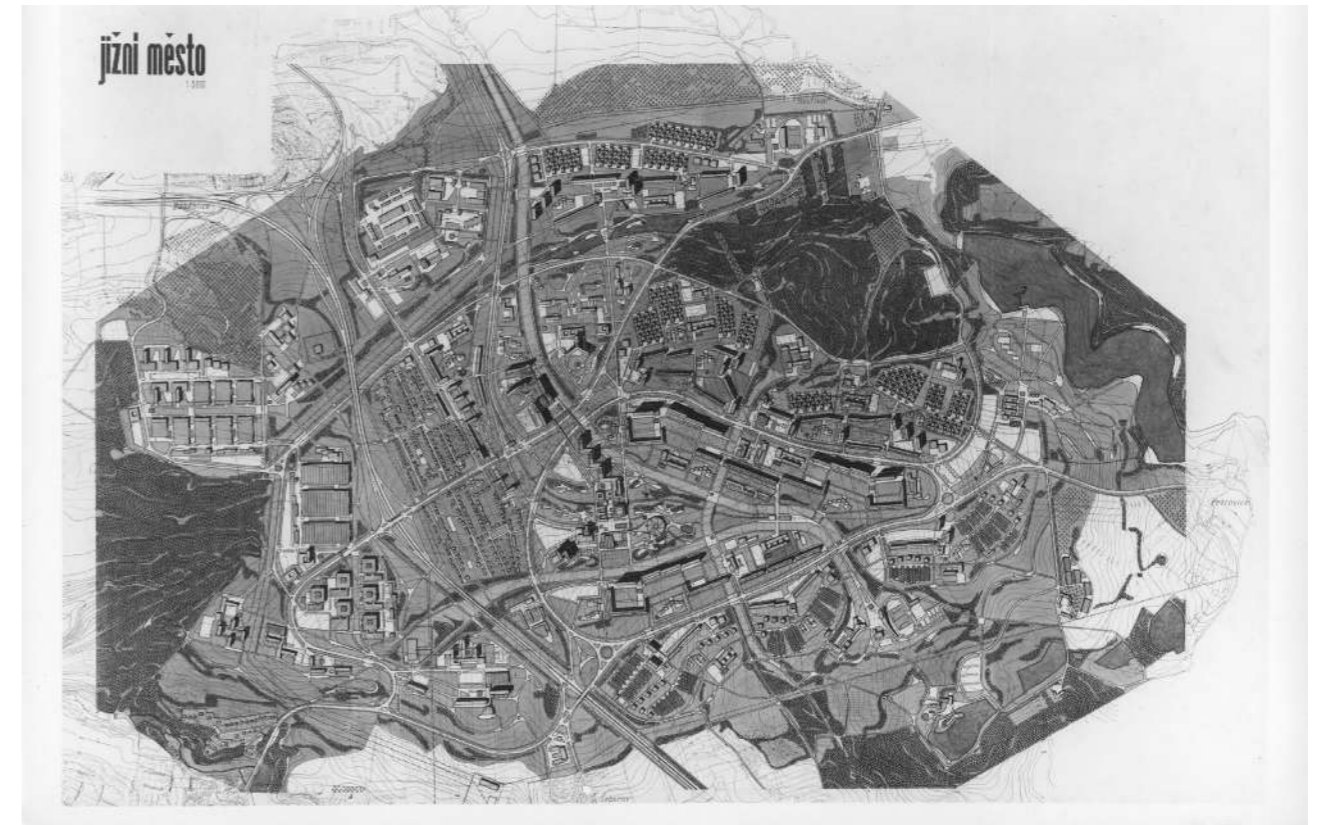
Výsledná prověřovací studie rozhodla i o rozdělení výstavby **na tři hlavní urbanistické celky**, které zároveň měly představovat tři panoramatické plány a samostatné jednotky s vlastním centrem a občanskou vybaveností. Celek I, dnešní Jihozápadní město byl vymezen z jedné strany Krčským lesem a z druhé dálnicí. Jako prostor s největší kvalitou pro bydlení bylo ve studii vyznačeno území celku II. Zde bylo počítáno se souvislou, avšak prostorově členěnou zástavbou. Celek III pak měl plynule přecházet v rekreační a sportovní oblast na rozhraní Hostivařského lesoparku.

Výsledná prověřovací studie 1964, hlavní výkres. Červeně jsou vyznačeny obytné celky, světle šedou průmysl a pracovní příležitosti, hnědě vyšší občanská vybavenost, žlutě rekreace a sport, zeleně les a modře vodní plochy. Zdroj: archiv IPRu

Soutěž 1966

V roce 1966 vypsala rada Národního výboru hl. m. Prahy veřejnou architektonickou soutěž na sídliště Jižní Město. Zadáním bylo navrhnout **obytnou čtvrť s vysokou mírou soběstačnosti pro 70 - 80 000 obyvatel**. Šlo o daleko větší měřítko než bylo do té doby obvyklé, počtem obyvatel sice srovnatelné se Severním městem, ale to bylo složeno ze tří samostatných sídlišť. Cílem soutěže bylo získat nástin urbanistického řešení, které pak mělo být dále specifikováno.

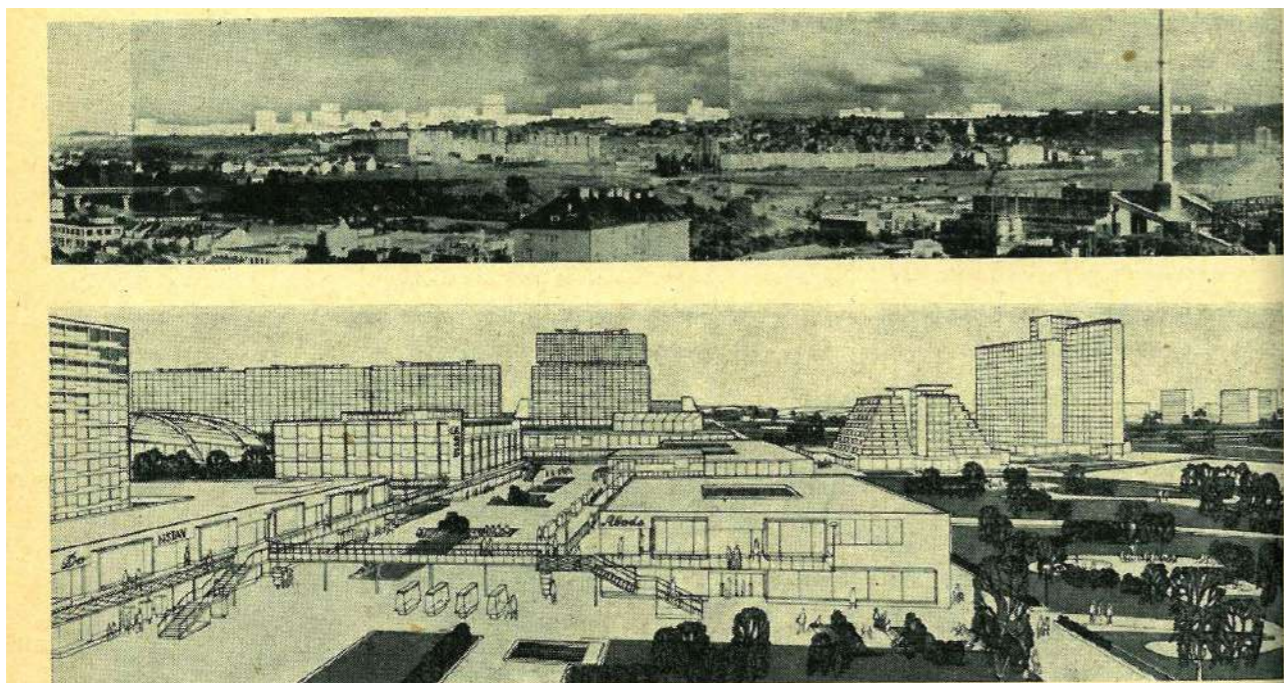

Návrh týmu č. 30 pod vedením Jana Krásného - II. cena v I. kole soutěže, 1966. Zdroj: Architektura ČSR, 1967

V prvním kole soutěže nebyla udělena žádná první cena, nejvýše ohodnocen druhým místem byl **návrh č. 30 autorů Jana Krásného, V. Musila, K. Ondrouška a V. Skokana**. Ten byl ohodnocen takto: „Návrh prokazuje v soutěži celkem ojedinělé pojetí. Vytváří městský celek, vyjadřující značnou míru samostatnosti vůči Praze, s velkým podílem nízkého a středně vysokého zastavění a umožňující plynulý přechod do krajiny. Centrum, vytvořené třemi výškově akcentovanými soubory, umístěnými v nejvyšších polohách zvlněného terénu, má ve svém těžišti městský park, který podtrhuje charakter zahradního města... Hlavní důraz v návrhu J. Krásného je kladen na vytvoření dobrého obytného prostředí s rozmanitou skladbou zastavění, docílenou bohatou škálou různých bytů a citlivým začleněním do přírodního prostředí.“ (Architektura ČSR, 1967)

Od výsledné podoby sídliště je první návrh docela odlišný, byly v něm ale stanoveny některé **priority** jako **rozdělení na několik obytných souborů s výškově akcentovanými centry, městský park v centru a rozmanitá skladba budov i bytů**. Tyto principy se pak promítaly do dalších fází návrhů, i když při realizaci se pak setkaly s řadou kompromisů.

V soutěži bylo v prvním kole odevzdáno celkem 41 návrhů a jedním z odměněných byl i tým č. 6 **Jiřího Lasovského, V. Rothbauerové, J. Krče, J. Schwallera a J. Záruby**. Ti pak byli přizváni k práci na projektu v pozdějších fázích.

Návrh týmu č. 30 - panoramatický pohled a perspektiva. Zdroj: Architektura ČSR, 1967

V návaznosti na první kolo soutěže bylo ještě v roce 1966 vypsáno **druhé kolo**, kterého se účastnilo sedm nejlépe oceněných týmů. První cenu tentokrát získaly dva návrhy, které měly být podle připomínek dopracovány a jeden z nich vybrán jako podklad pro komplexní dopracování PÚP. Tím se nakonec stal návrh kolektivu **Jana Krásného**, ke kterému se v průběhu soutěže připojil ještě kolektiv **Jiřího Lasovského**. Porota mimo jiné ocenila výškovou gradaci staveb od centra k okrajům, která by umožnila přirozené začlenění původní výstavby. Návrhu bylo naopak vytýkáno „*lemování vnitřního komunikačního okruhu vysokými stavbami, které nepřispívá k jasnosti centrální skupiny*“ (Architektura ČSR, 1967)

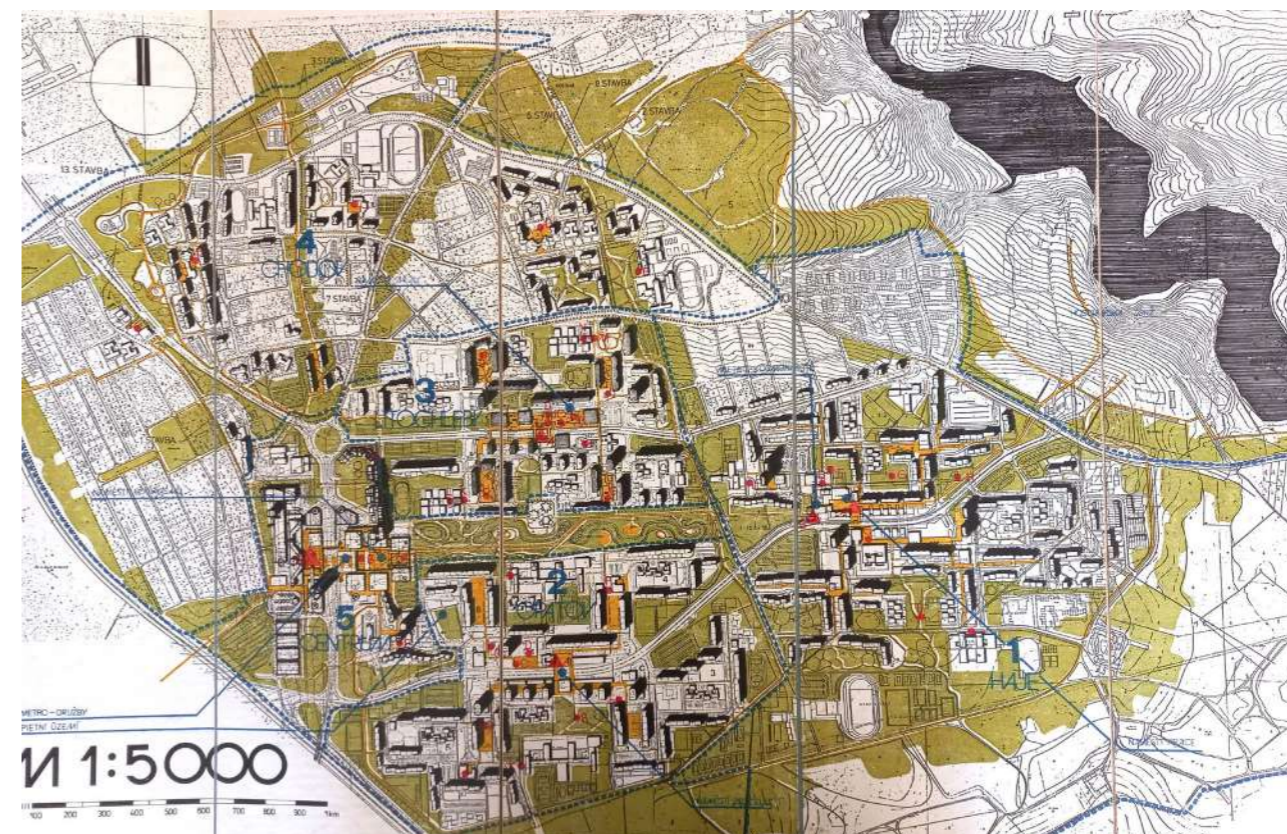

Návrh kolektivu Jana Krásného z druhého kola soutěže, 1967. Zdroj: Architektura ČSR, 1967

Podrobný územní plán

Zpracovatelem a generálním projektanem podrobného územního plánu se stal Pražský projektový ústav pod vedením Jiřího Lasovského. Vítězný návrh z architektonické soutěže byl hlavním koncepčním podkladem pro návrh a jeho autor Jan Krásný vznikající územní plán průběžně dozoroval a připomínkoval.

Jiří Lasovský popisuje návrh PÚP takto: „*Především jsme došli k závěru, že je nezbytné, aby jako nosný prvek obytného celku byla **rehabilitována ulice**. Měla mít charakter obytné ulice sledující zastavění, které mělo vrcholit v lokálních centrech obytných celků. Jižní Město bylo navrženo ze **tří obytných celků**: Litochleby, Opatov a Háje. V jejich centrech se nacházela, jak se tehdy říkalo, občanská vybavenost a vysoké objekty, do kterých bylo situováno nerodinné bydlení. **K okrajům se mělo zastavění snižovat** až ke dvoupodlažním a jednopodlažním rodinným domům v řadovém nebo také hnízdovém zastavění, zamýšleným zejména pro obyvatele s více dětmi. Ulice vedoucí z centra měly být základním orientačním prvkem a měly vést až k okrajům této nízké zástavby.*“ (Bartoň, 2007)

Upřesněný podrobný územní plán z roku 1971. Žlutě jsou vyznačeny zpevněné plochy center a pěších zón. Sídliště je rozděleno na 5 celků - 1 Háje, 2 Opatov, 3 Litochleby, 4 Chodov a 5 Hlavní centrum. Zdroj: archiv IPRu

Dalším klíčovým principem návrhu bylo například striktní **oddělení automobilové a pěší dopravy**, byla snaha umístit hlavní komunikaci do terénního zářezu, to se však nepodařilo. V centrech obytných celků měly pěší zóny vždy vést nad rušnými silnicemi. Kolem stanice metra Opatov mělo také vzniknout **hlavní centrum** celého sídliště s celoměstskou vybaveností. Architekt Jiří Lasovský také považoval za velmi důležité postavení prstence výrobních souborů a terciárního sektoru, které by přinesly do území pracovní příležitosti.

PÚP sloužil jako základ, který poté detailněji rozpracovaly různé architektonické a inženýrské kanceláře do studií souborů staveb.

Realizace

PÚP byl dokončen na začátku 70. let, tedy v době počínající **normalizace**. Následkem politické situace a tlaku investora na změny byl **kolectiv Jiřího Lasovského od prací odstaven** a ztratil vliv na další průběh plánování a realizace. Nové vedení projektového ústavu na původní plán příliš ohledy nebralo a cílem se stalo hlavně dokončení co největšího počtu bytů v co nejkratší době a za co nejméně peněz. Většina urbanistických i architektonických principů tak musela z ekonomických a politických důvodů ustoupit do pozadí.

Výškové hladiny budov byly v maximální možné míře sjednoceny na 8 a 12 podlaží, aby byly využity jeřábové dráhy. Tím zmizel nejen zamýšlený výškový kontrast center a okrajů, ale rozplynula se i myšlenka obytných ulic, protože na to byly budovy příliš daleko od sebe. **V prvních letech se stavěly v podstatě jen bytové domy a ostatní součásti sídliště byly opomíjeny**, od občanské vybavenosti, přes výrobní podniky s pracovními příležitostmi až po veřejnou zeleň a infrastrukturu. Zamýšlené hlavní centrum s celoměstskou občanskou vybaveností nebylo realizováno vůbec.

První obyvatelé se na Jižní Město začali stěhovat v roce **1976** do zcela provizorních podmínek. Ty na sídlišti vládly ještě mnoho dalších let, protože **prioritou byla jednoznačně kvantita bydlení a nikoliv jeho kvalita** (dle hospodářského plánu se každý rok mělo předávat závratné množství 5000 - 6000 bytů ročně). Fotograf Jaromír Čejka, autor knihy „Jižní Město“, svůj dojem ze sídliště popisuje takto: „*Celé to ještě nedostavěné, rozkopané, hranaté a řemeslně po všech stránkách zprasené prostředí bez občanské vybavenosti pro mě bylo vizitkou a obrazem tehdejšího obludného pokryteckého režimu.*“

Podoba Jižního Města v 80. letech zachycená na fotografiích Jaromíra Čejky.

Zdroj: Jižní Město: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku osmdesátých let 20. století, 2014

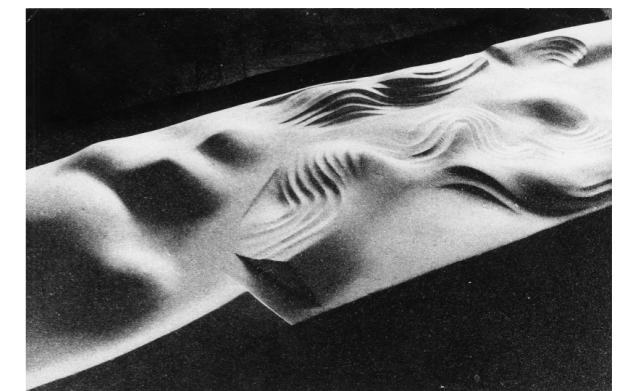
Fotografie z pozdější doby, patrně konce 80. let. Zdroj: archiv IPRu

Centrální park

Jedním z míst, které bylo dlouho opomíjeno, byl Centrální park, hlavní zelená tepna spojující tři obytné čtvrti. Nezastavěná plocha zde byla mimo jiné ponechána i kvůli tunelu metra, který nevede hluboko pod povrchem. Od zahájení stavby sídliště v 70. letech zde dlouho byl jen prázdný prostor s navážkami zeminy. První konkrétní návrhy na podobu Centrálního parku začaly vznikat až v 80. letech.

Autoři jedné z koncepcí byli **Jiří Lasovský a umělkyně Magdalena Jetelová**, kteří v roce 1983 navrhli landart „Česká krajina“. Jejich cílem bylo pomocí terénních modelací vytvořit umělou krajinu inspirovanou českými pohořími, údolními a nížinami.

Jiná **studie z roku 1985 od Ing. Študenta** předkládá poměrně kvalitní návrh městského parku, vegetační kompozicí a použitím vodních prvků vzdáleně podobný například Parku Přátelství na Proseku od Otakara Kuči. Autor do území vstupuje i s několika novými výškovými budovami. Ani tento návrh však nebyl nikdy realizován.

Model landartu „Česká krajina“. Zdroj: artlist.cz

Návrh Centrálního parku z roku 1985. Vypracoval Ing. Študent z Pražského projektového ústavu.

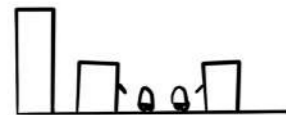
Zdroj: archiv IPRu

Pár odchylek způsobených realitou socialismu

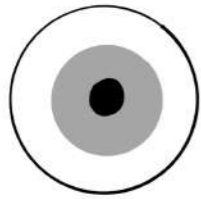
PŮVODNÍ NÁVRH (PÚP 1971)

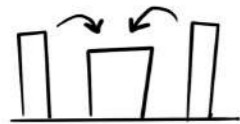
Postupné snižování výšky zástavby směrem od centra k okraji

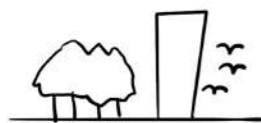
Obytná ulice rehabilitována jako nosný prvek sídliště

Každý obytný celek má vlastní centrum s občanskou vybaveností, kolem Opatova je hlavní centrum

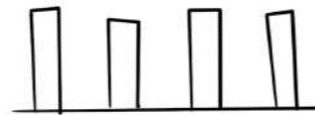

Soběstačnost - dostatek pracovních příležitostí přímo na sídlišti

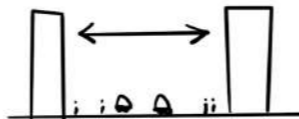

Příroda vrůstá z příměstských lesů do sídliště

REALITA

Většina budov má 8 nebo 12 pater, v centrech chybí zamýšlené výškové dominanty

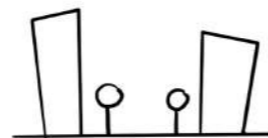
Nucené sjednocení výškových hladin zástavby neumožnilo umístit budovy v dostatečné blízkosti pro vytvoření živých ulic

Hlavní centrum nebylo realizováno dodnes, čtvrtová centra jsou nedokončená

Plánovaný prstenec výrobních souborů se nezrealizoval, většina obyvatel musí za práci stále dojíždět jinam

Veřejný prostor byl dlouhé roky pustým stavenišťem, dnes zarůstá zelení, ale stále tu chybí koncepce

INSPIRACE / TÉMATA K ŘEŠENÍ

_energie by se směrem do centra měla zhušťovat, je nutné o to usilovat alespoň dalšími prostředky
_chybějící gradient znesnadňuje orientaci v území

_obytné ulice by v některých místech stálo za to vytvořit / podpořit
_je otázka jestli rozdělení automobilové a pěší dopravy na sídlišti generuje více negativ či pozitiv

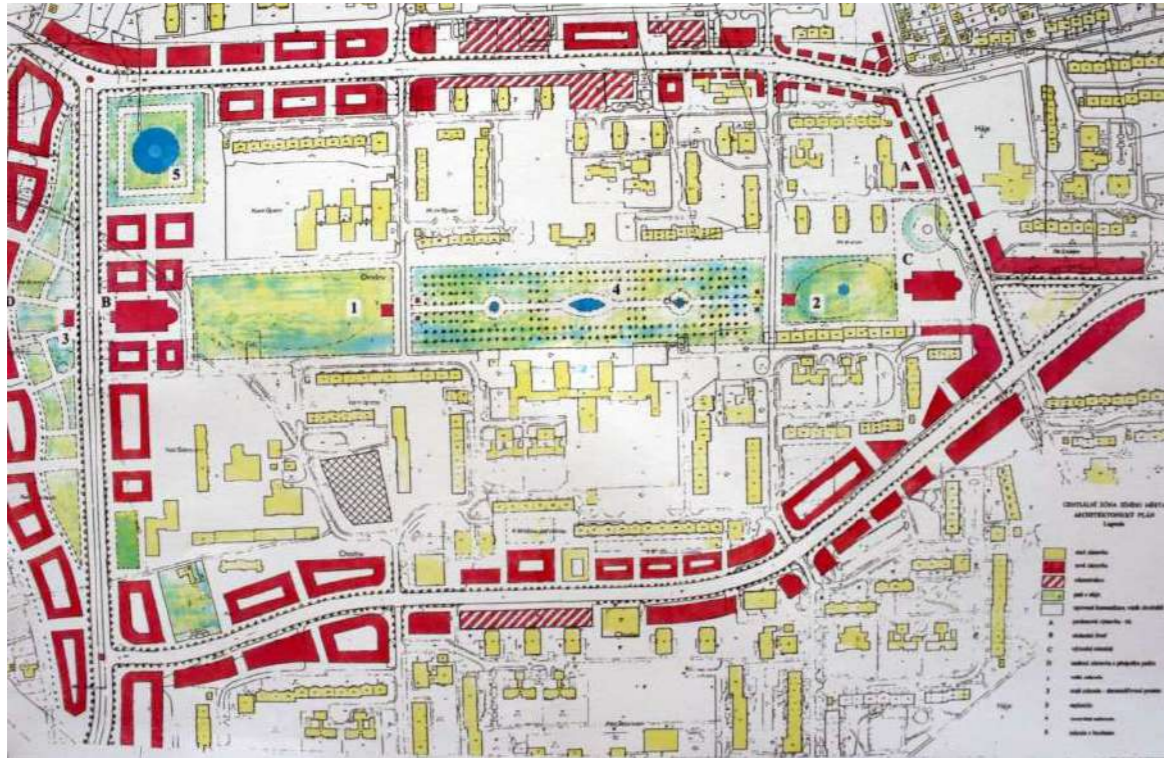
_do center je třeba přinést větší koncentraci hmoty i dějů

_pracovní místa zde stále chybí a výroba se dá dnes kombinovat s obytnou zástavbou lépe než dřív
_polyfunkční město je nezbytné pro udržitelný rozvoj

_množství veřejného prostoru představuje obrovský potenciál pro inovativní krajinářskou architekturu
_na sídlišti mohou vzniknout přírodní plochy hodnotné nejen z hlediska rekreace, ale i z hlediska ekologie a biodiverzity

Jižní Město po revoluci - vize a plány

Po sametové revoluci v roce 1989 se spolu se změnou režimu výrazně proměnil i pohled společnosti na sídliště. Mnoho lidí je vnímalo jako symbol minulé doby a zejména na počátku 90. let **zaznívaly hlasy volající po jejich zbourání**. Takovýto radikální přístup se však brzy ukázal jako nejen ekonomicky nereálný, ale i nežádoucí, protože mezi lidmi zájem o bydlení na sídlišti nezmizel. Bylo tak třeba hledat způsoby jak sídliště revitalizovat.

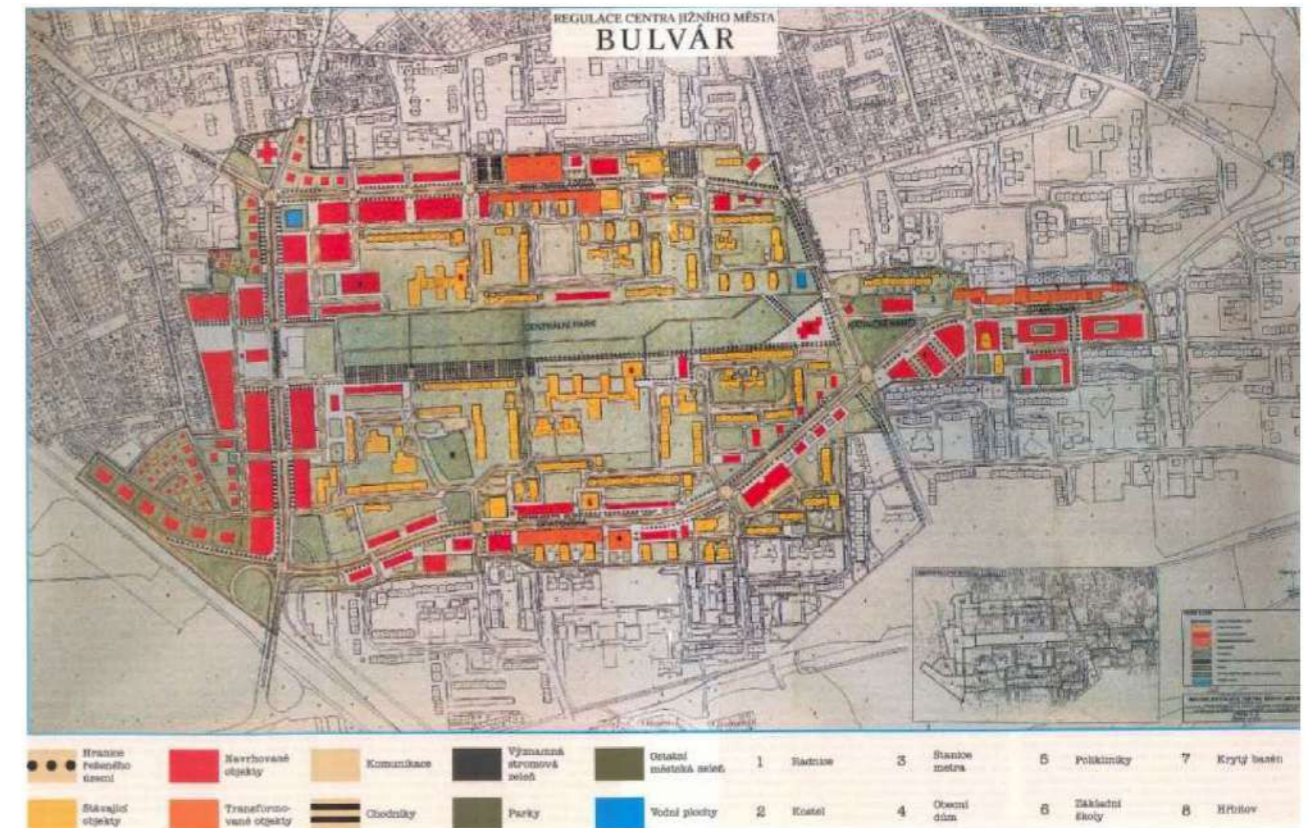
Strategická urbanistická studie „Jihoměstský bulvár“ z roku 1933
Zdroj: habilitační přednáška - Ing. arch. Ivan Plicka, CSc.

Významným projektem z 90. let zabývajícím se dostavbou Jižního Města je **urbanistická studie „Jihoměstský bulvár“** z roku 1993 zpracovaná architekty Janem Sedlákem, Ivanem Plickou a Martinem Sedlákem. Návrh je založen na ideji okružního bulváru, který by byl vymezen hmotami nových objektů a představoval hlavní obchodně-administrativní tepnu sídliště. Bulvár by měl vytovřit rámec pro **vznik městské kvality**, avšak stále vycházet ze specifického jihoměstského kontextu. Autoři si od bulváru slibovali navrácení života tam, kam podle nich patří - na zem, do parteru, bez oddělování automobilové dopravy od pěších. (Architekt, 1997)

V roce 1999 proběhla ve Veletržním paláci v Praze **diskuse** nad touto urbanistickou studií, na které byl přítomen i autor původní koncepce sídliště, Jiří Lasovský. Ten se k návrhu stavěl spíše kriticky, dle jeho názoru by realizací došlo spíše k dalšímu posílení nepřehlednosti a nečitelnosti území, protože **idea bulváru svým způsobem stírá svébytnost jednotlivých čtvrtí**. Dle Lasovského by bylo vhodné naopak posílit identitu jednotlivých čtvrtí a soustředit se na dobudování jejich center. (Architekt, 1999)

Na strategickou urbanistickou studii navázali autoři v druhé polovině 90. let **regulačním plánem**. Ten potvrdil základní principy původní studie, ale posun nastal zejména u kompozice budov, které už neodkazují k tvarosloví kamenného města, ale více empaticky doplňují stávající modernistickou zástavbu. (Plicka, 2014).

Z tohoto dokumentu vychází i v současnosti platný územní plán, který by výstavbu v tomto rozsahu umožňoval. **Z plánovaných záměrů se však dodnes mnoho neuskutečnilo**, výjimkou je jen Komunitní centrum Matky Terezy na konci Centrálního parku a pár izolovaných bytových a kancelářských budov.

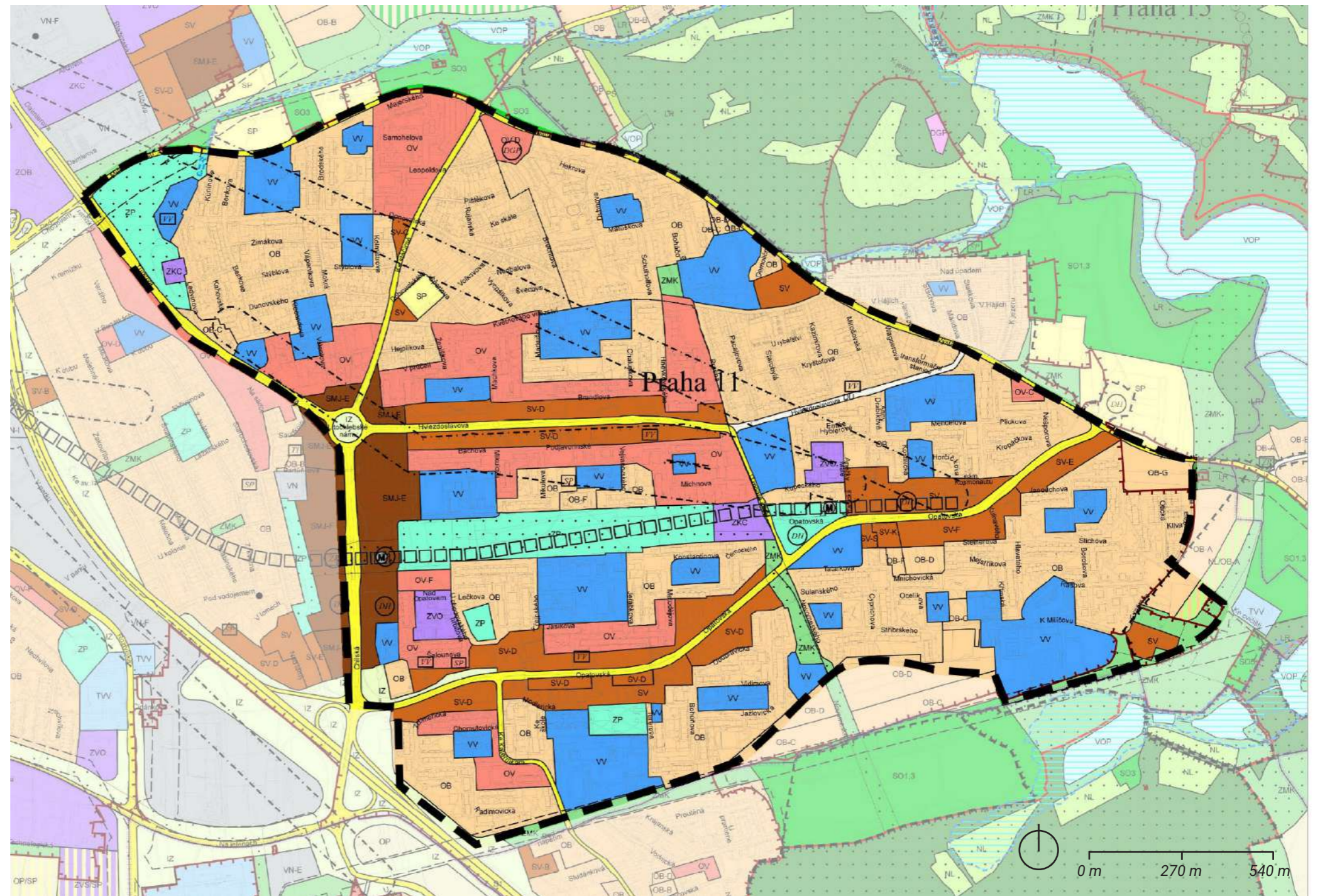

Regulační plán vycházející z urbanistické studie Jihoměstského bulváru, 1996
Zdroj: habilitační přednáška - Ing. arch. Ivan Plicka, CSc.

4.3 JIŽNÍ MĚSTO V SOUČASNOSTI

PLATNÝ ÚZEMNÍ PLÁN

Současný územní plán **platí už od roku 1999**. Rozvržení jednotlivých funkčních ploch na Jižním Městě patrně vychází ze záměru vytvoření podél hlavních ulic **okružní bulvár**, protože podél hlavních ulic jsou vymezeny plochy pro smíšené využití a občanskou vybavenost. Původní myšlenka čtvrtových center se v současném plánu příliš neprojevuje. U stanice metra Opatov je alespoň vymezena plocha pro výstavbu hlavního centra.

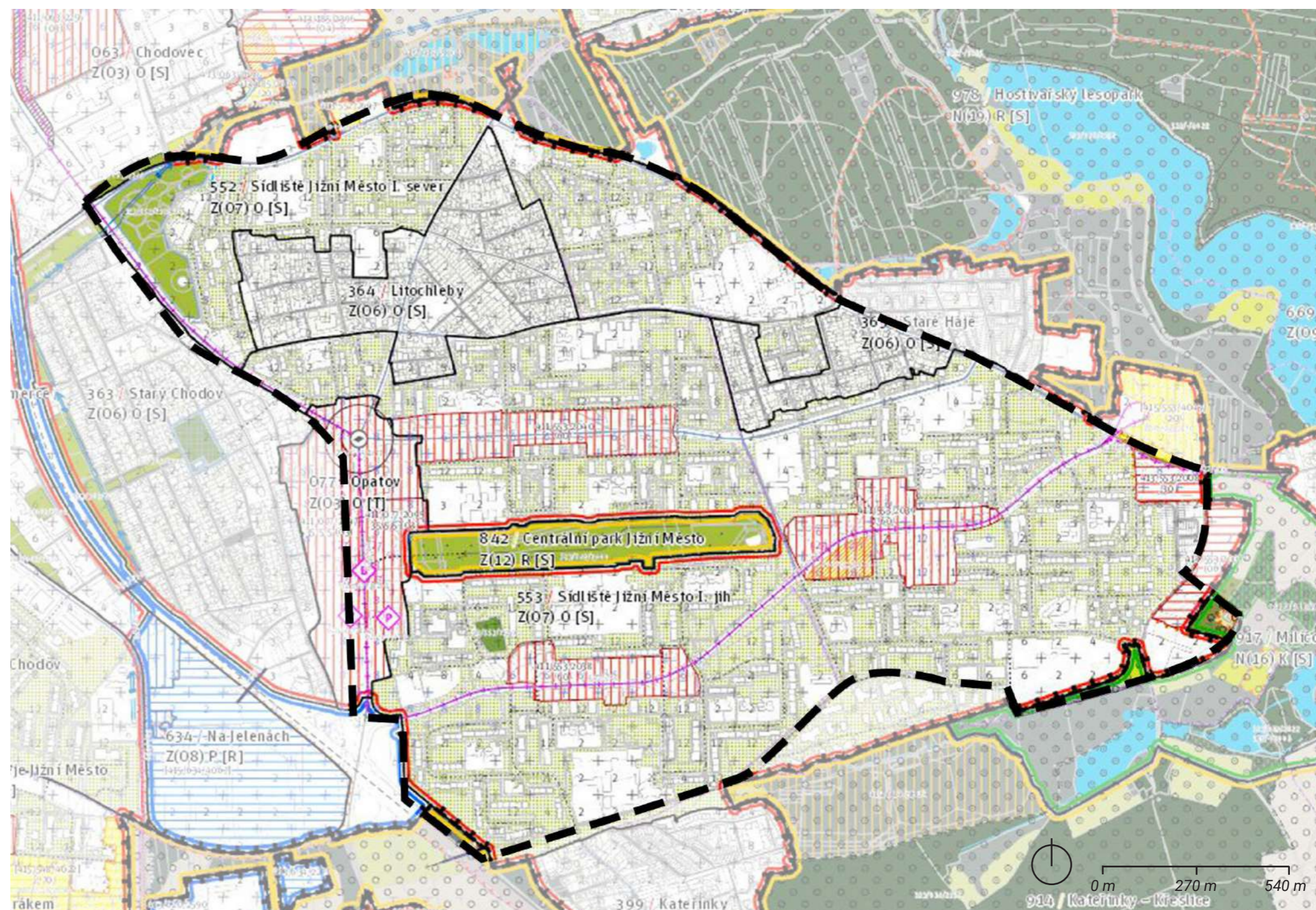

Platný územní plán- hlavní výkres. Zdroj: geoportál IPR

Smíšené plochy městského jádra	Komunikační síť
Všeobecně smíšené	Veřejné vybavení
Čistě obytné	Zvláštní komplexy občanského vybavení
Všeobecně obytné	Parky, historické zahrady a hřbitovy

METROPOLITNÍ PLÁN

Metropolitní plán, který by měl být v Praze brzy schválen, rozděluje Jižní Město do několika lokalit, které jsou z hlediska charakteru homogenní. Klíčové je stanovení **transformačních ploch**, kde je v blízké budoucnosti počítáno s výstavbou. Transformační plocha s nejvyšší prioritou je původně plánované centrum sídliště v okolí stanice Opatov.

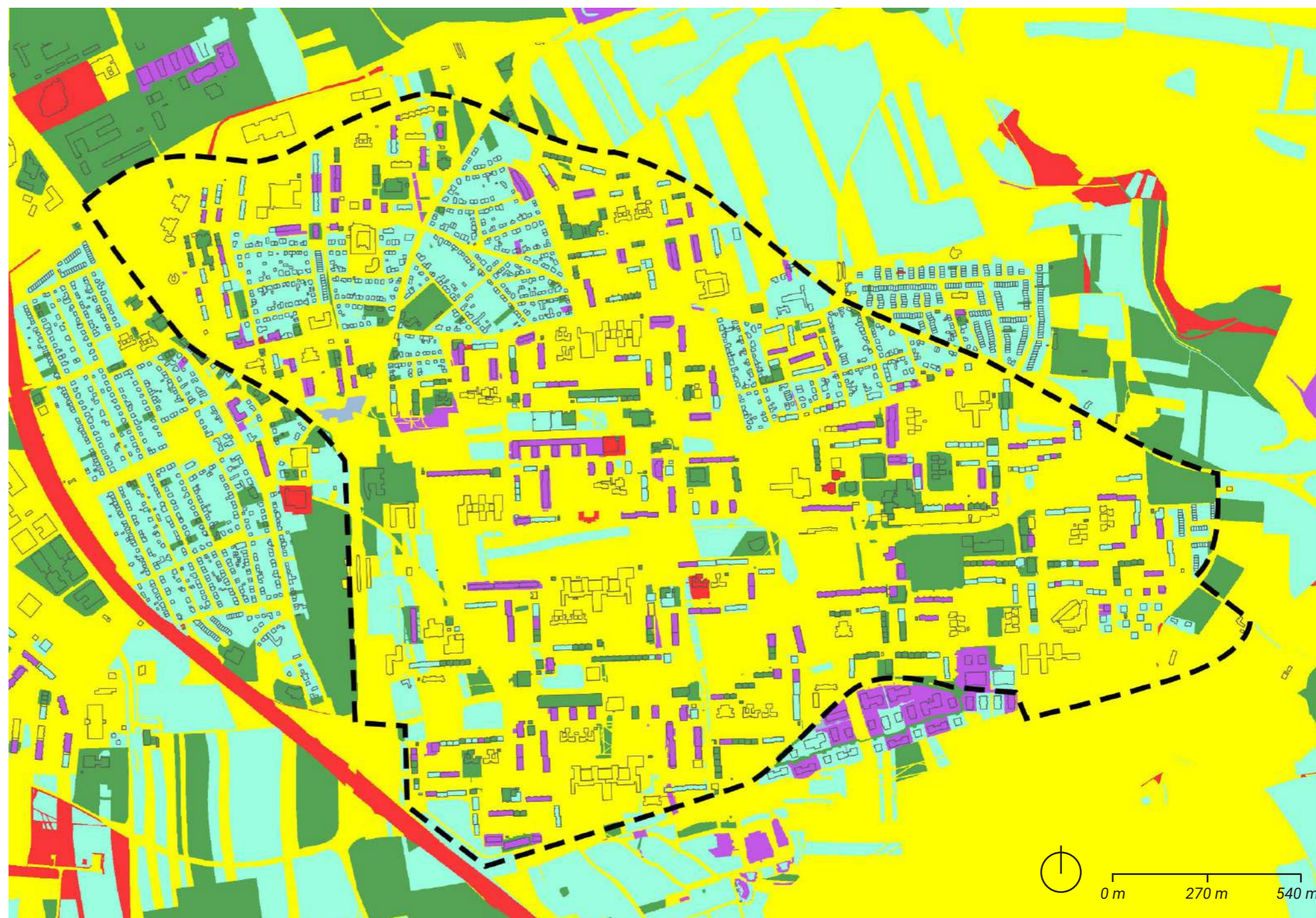

Metropolitní plán - hlavní výkres. Zdroj: geoportál IPR

MAJETKOPRÁVNÍ VZTAHY

Většina veřejného prostoru na Jižním Městě patří **HI. M. Praha a je pod správou MČ Praha 11**. Kromě komunikací, které má ve správě Technická správa komunikací.

Některé pozemky vlastní soukromé subjekty, například transformační plochy kolem metra Háje. Bytové domy jsou většinou družstevní nebo ve vlastnictví fyzických osob.

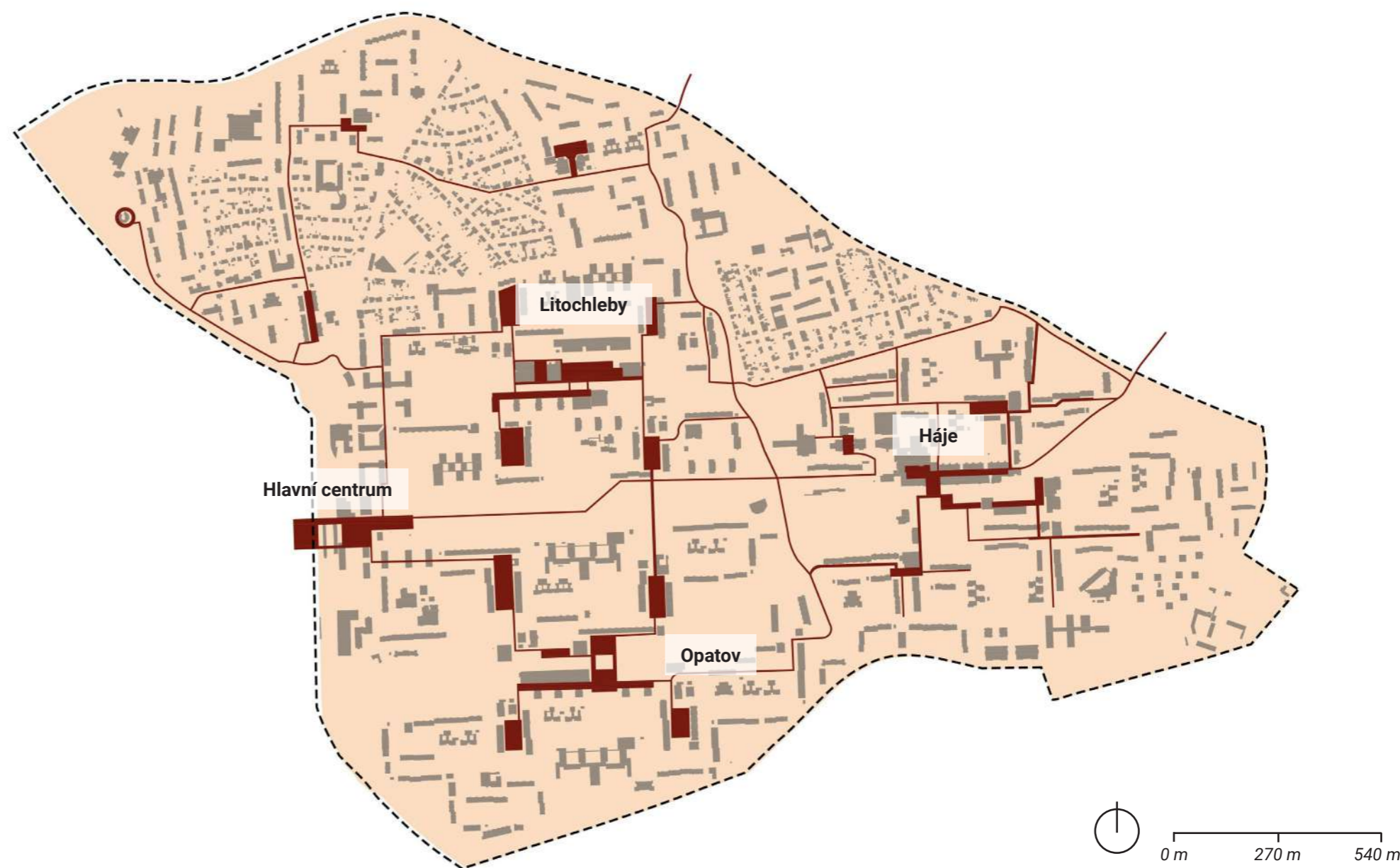
Mapa majetkových vztahů. Zdroj: geoportál IPR

- HI.m.Praha včetně jím ovládaných subjektů
- ČR
- Tuzemské právnické osoby
- Fyzické osoby
- Podílíctví dvou a více různých skupin

4.4 PROSTOROVÉ VZTAHY

PŮVODNÍ NÁVRH

V podrobném územním plánu z roku 1971 byly mimo jiné zakresleny významná veřejná prostranství a jejich propojení. Uzlovými body sítě jsou centra jednotlivých lokalit - Háje, Opatov, Litochleby a hlavní centrum u metra Opatov. Do jaké míry původní plán odpovídá dnešní realitě je předmětem následujících analýz.

Sít' plánovaných významných prostranství. Zdroj podkladu pro výkres: PÚP 1971., archiv IPR

SPACE SYNTAX

Space syntax je matematický způsob analýzy urbánní struktury. Hodnota integrace měří množství přechodů mezi ulicem potřebných k dosažení všech ostatních segmentů ulic v síti pomocí nejkratších cest. Ulice nejlépe integrované do celkového systému jsou vyznačeny nejteplejšími barvami (červenou a oranžovou). Z analýzy řešeného území vyplývají zejména tato východiska:

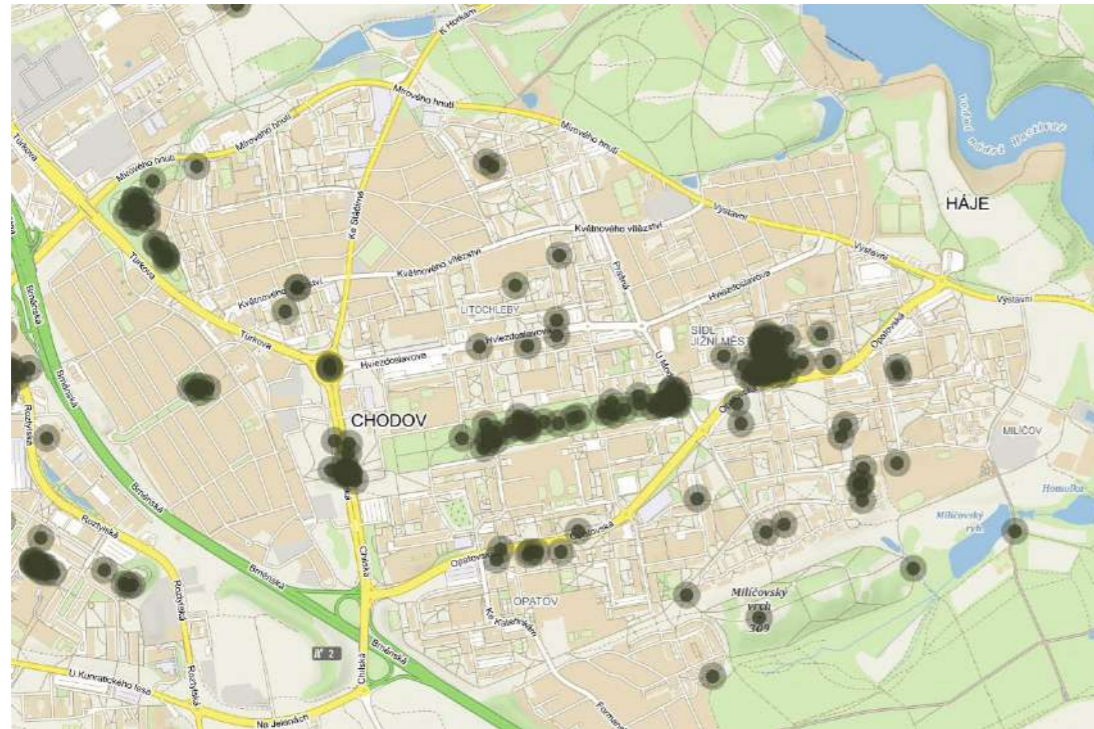
- **Přirozeně se ve struktuře nevyskytují silně centrální body** - sama urbánní struktura tak ke stanovení center nestačí
- Chybí hierarchie ulic, která by usnadňovala orientaci v prostoru
- Množství ulic je slepých, chybí logická propojení
- Chybí propojení skrz Central park

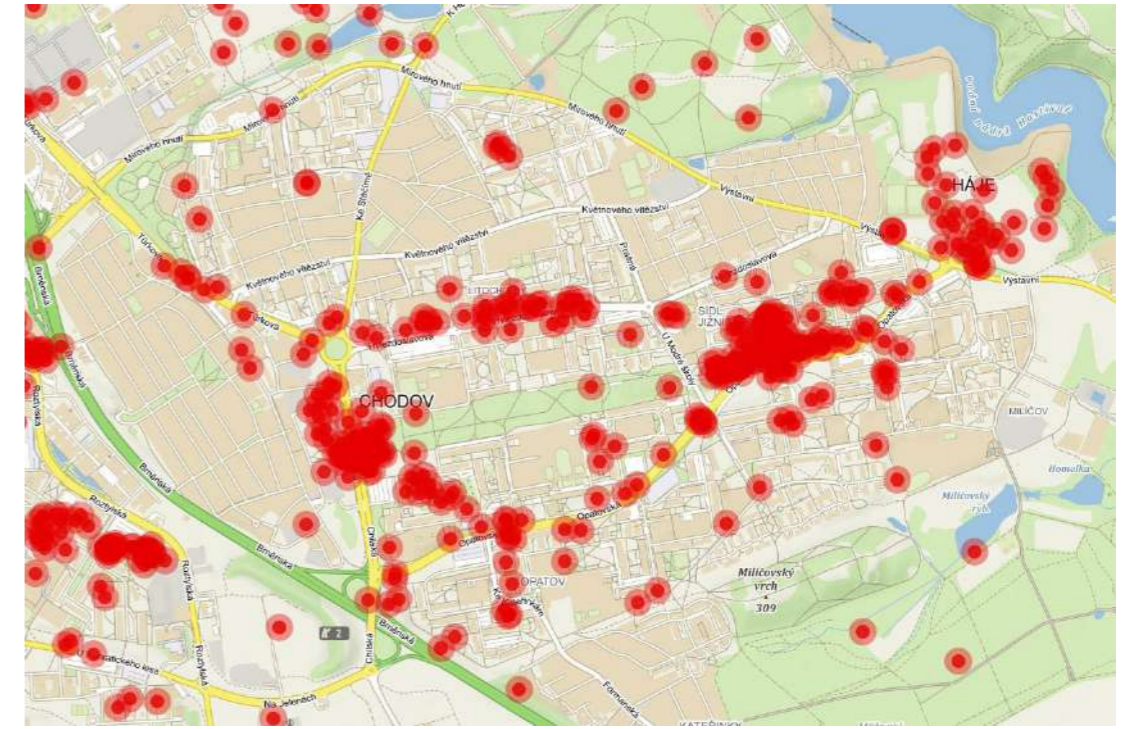
Analýza space syntax - Integrace. rádius 1500 m

POCITOVÉ MAPY PRAHY

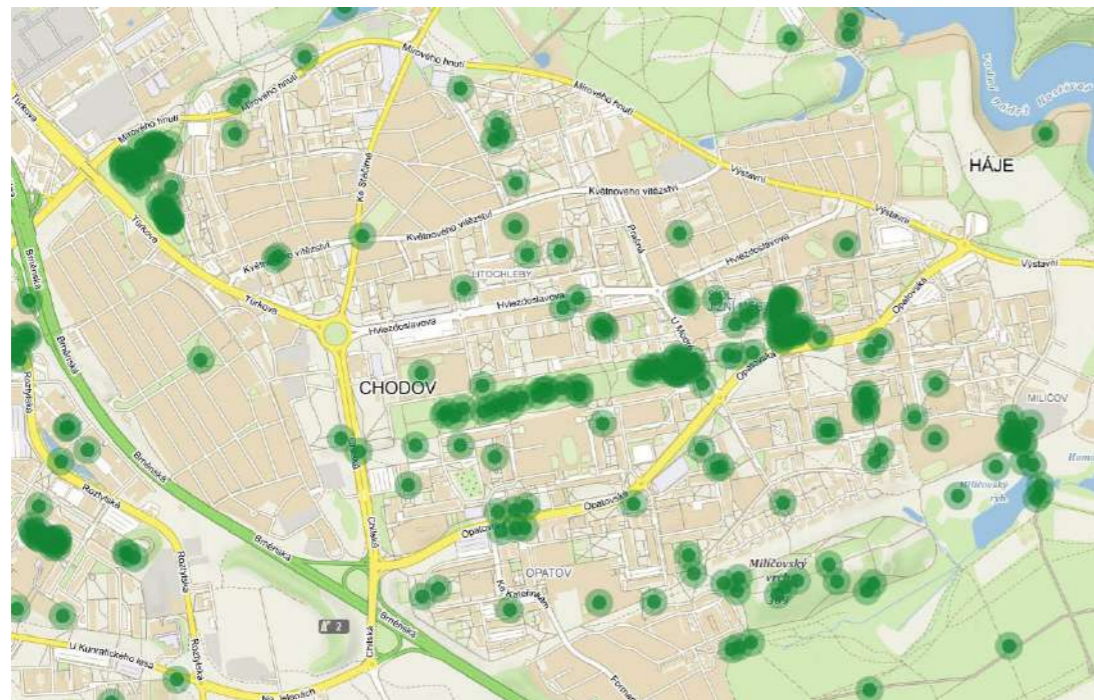
„Zde je centrum naší čtvrti.“

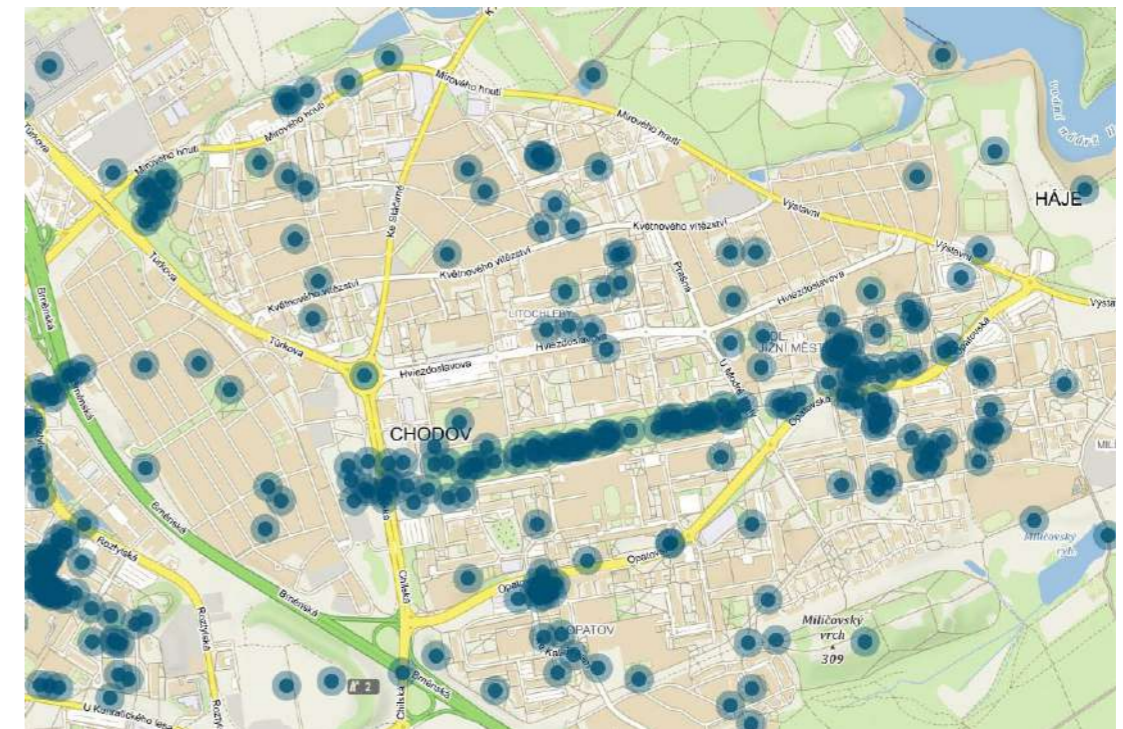
„Zde se necítím bezpečně“

„Zde je místo, kde to žije.“

„Zde je v létě nesnesitelně vedro.“

Zdroj map: pocitovemapy.cz/praha

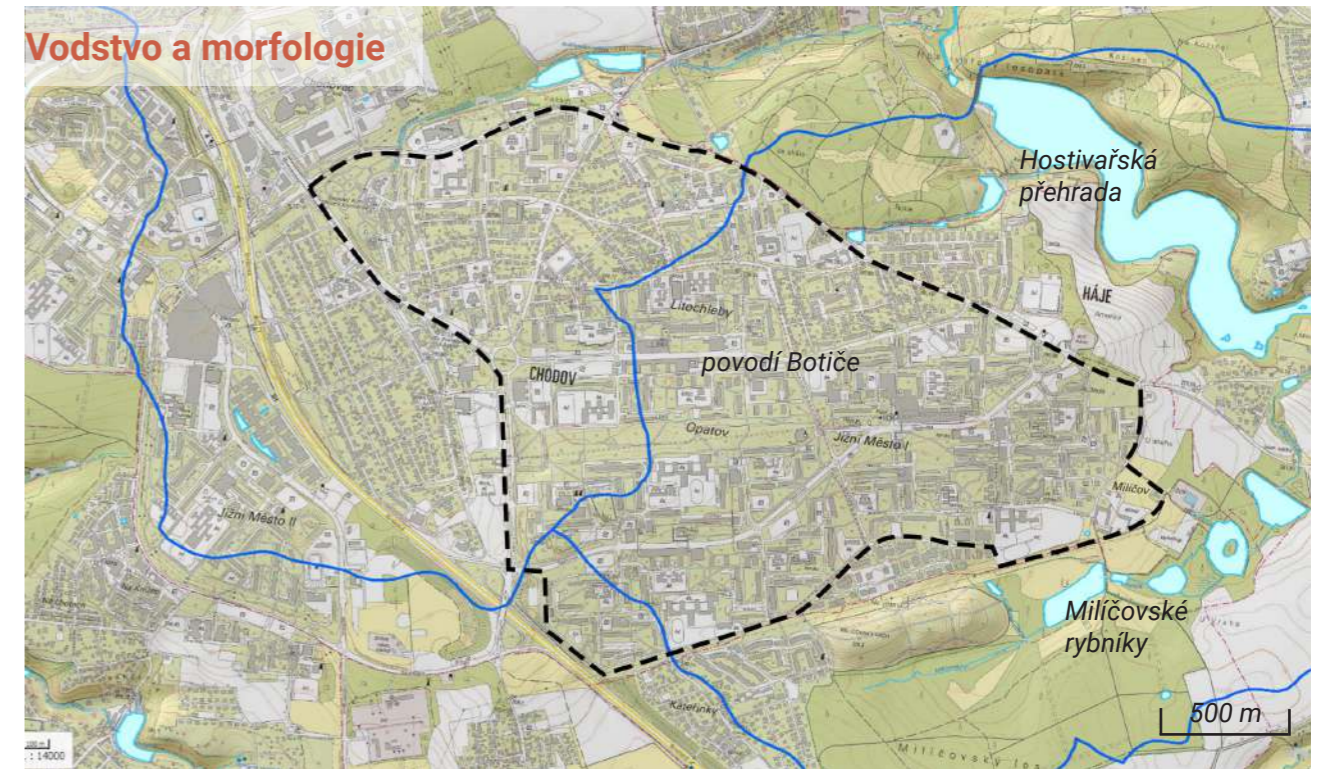
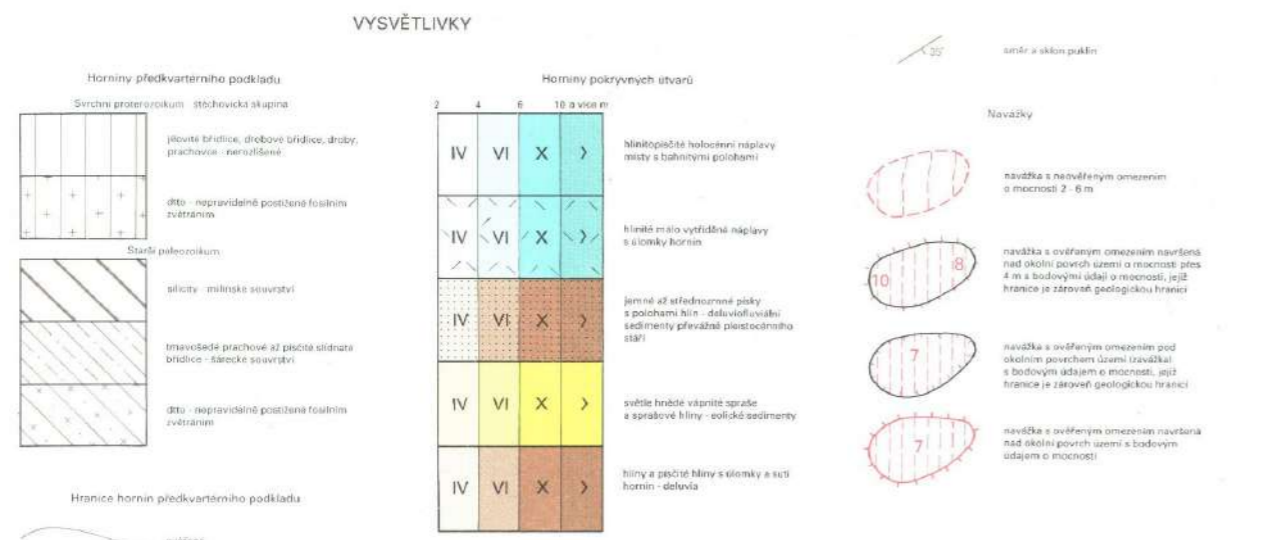
4.5 PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Geologie a pedologie

Horninové podloží na území Jižního Města tvoří prachovité, písčité až křemité břidlice. Nad nimi najdeme půdní pokryv z převážně **jílovité kambizemě**. Nепropustný jíl se dnes na většině území nachází velmi blízko povrchu, protože **svrchní vrstva ornice byla při stavbě sídliště odstraněna**. Na mnoha místech byl také terén upraven navážkami, z nich nejvýraznější je Milíčovský vrch, který vznikl na jihu území a dosahuje výšky až 26 metrů.

Mapa geologických poměrů. Zdroj: app.iprpraha.cz

Mapa vodstva a morfologie terénu. Zdroj: geoportal.gov.cz

Sídliště se nachází na plošině vyvýšené oproti ostatnímu terénu, **voda tak odtud stéká do údolí**. Území lemuje ze severu Košíkovský potok, Botičský potok s vodní nádrží Hostivař a z jihu Milíčovský potok se třemi rybníky Milíčovský, Homolka a Vrah a retenční nádrží Šáteček. Díky vhodnému nepropustnému podloží zde byla řada rybníků zakládána už od středověku.

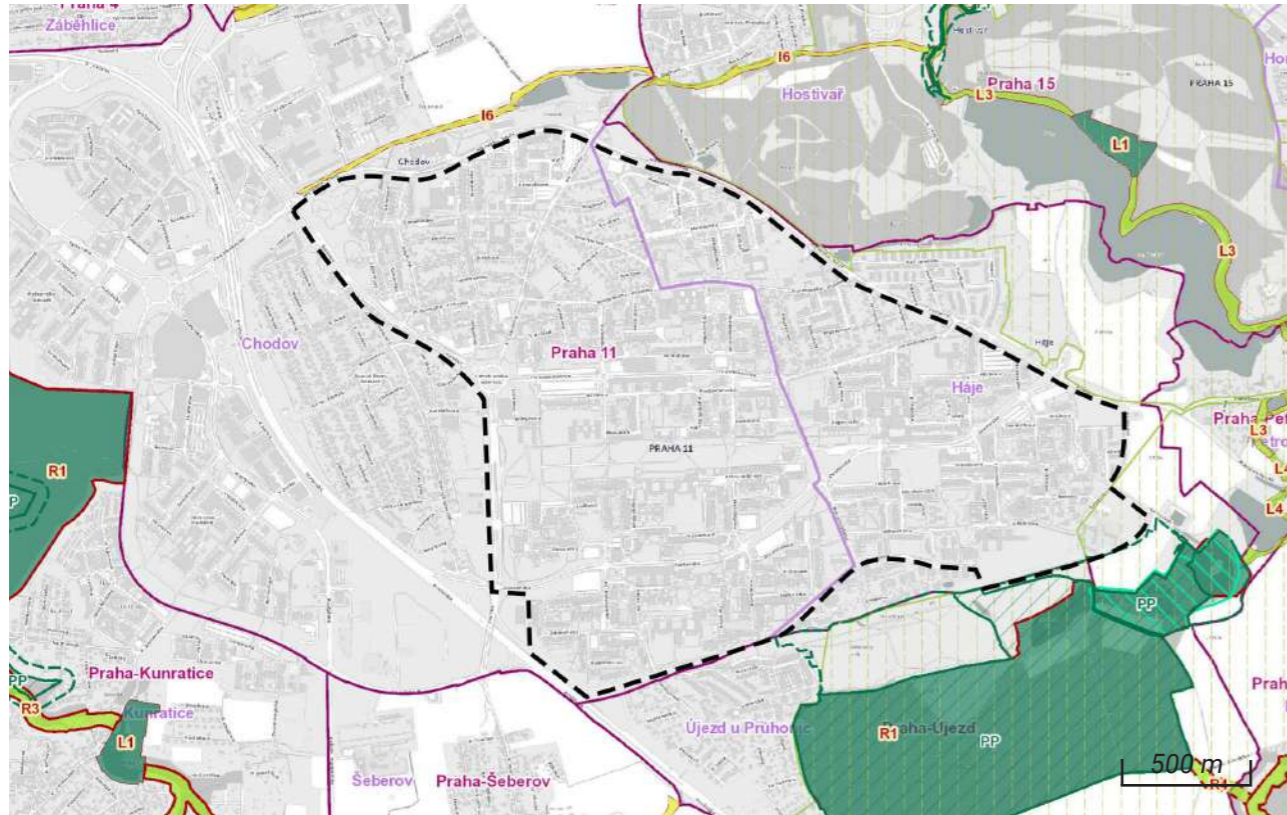
Co se týče **podzemních vod**, jejich hladina v řešeném území vždy bývala velmi vysoká. Ještě počátkem 70. let při archeologických průzkumech lokality badatelé naráželi na vodu metr nebo půl metru pod povrchem. (Bartoň, 2007) V důsledku rozsáhlých změn spojených se stavbou sídliště a zejména s hloubením metra však **došlo k výraznému poklesu podzemních vod**. Dnes je většina území klasifikována jako „středně zranitelná“ z hlediska zranitelnosti podzemní vody.

Mapa zranitelnosti podzemních vod. Zdroj: mapy.vumop.cz

Ochrana přírody

Přímo v řešeném území se nenachází žádné chráněné přírodní oblasti, v okolí jich však najdeme celou řadu. Celá západní oblast patří k **přírodním parku Botič-Milíčov** a Milíčovský les a rybníky jsou chráněny jako **přírodní památka**. Část tohoto území je zároveň evropsky významnou lokalitou Natura 2000. Téměř kolem celého sídliště také prochází **ÚSES**, lokální a regionální biokoridory vedou podél Hostivařské přehrady a Košíkovského potoka a ekologická návaznost je přerušena až u Chodovské tvrze dálnicí D1.

Mapa chráněných přírodních území. Zdroj: app.ippraha.cz

Vegetace

Na území sídliště se původně nenacházela téměř žádná vegetace, šlo vždy o zemědělsky využívané plochy. Součástí plánu na nový obytný celek, založený na myšlence „bydlení v zeleni“, byly logicky i rozsáhlé výsadby zejména trávníků a dřevin. Při realizaci se veřejná zeleň ale ukázala jako jedna z posledních priorit, dlouho po nastěhování prvních obyvatel na sídliště zde ještě žádné stromy nerostly. Ze vzrostlých stromů se lidé mohli začít těšit až docela nedávno, ještě letecké snímky z přelomu století ukazují převážně holé travnaté plochy.

Přirozeným původním pokryvem v tomto území je **teplomilná doubrava**, případně v kombinaci s dubohabřinou, ta se dnes ale vyskytuje už jen vzácně. Druhy vegetace na sídlišti odpovídají standartnímu sídlištnímu sortimentu s množstvím keřů a jehličnanů. O zeleň se stará městská část Praha 11, stav dřevin je většinou průměrný až podprůměrný.

Tilia cordata

Betula pendula

Pinus nigra

Picea abies

Acer platanoides

Taxus baccata

Juniperus communis

Symphoricarpos albus

Spiraea japonica

Cotoneaster salicifolius

Forsythia intermedia

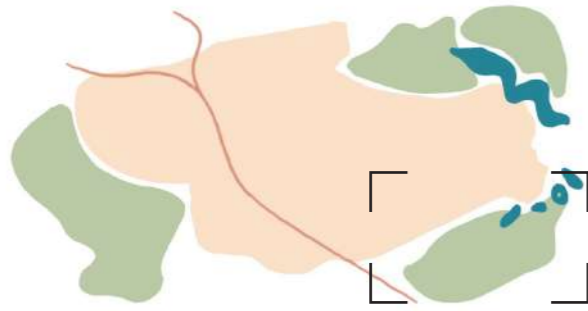

Berberis thunbergii

Typické druhy dřevin na sídlišti.

Zdroj obrázků: vlastní fotografie pořízeny 27.9 a 16.10.2021

PŘÍRODNÍ EKOSYSTÉMY V OKOLÍ SÍDLIŠTĚ

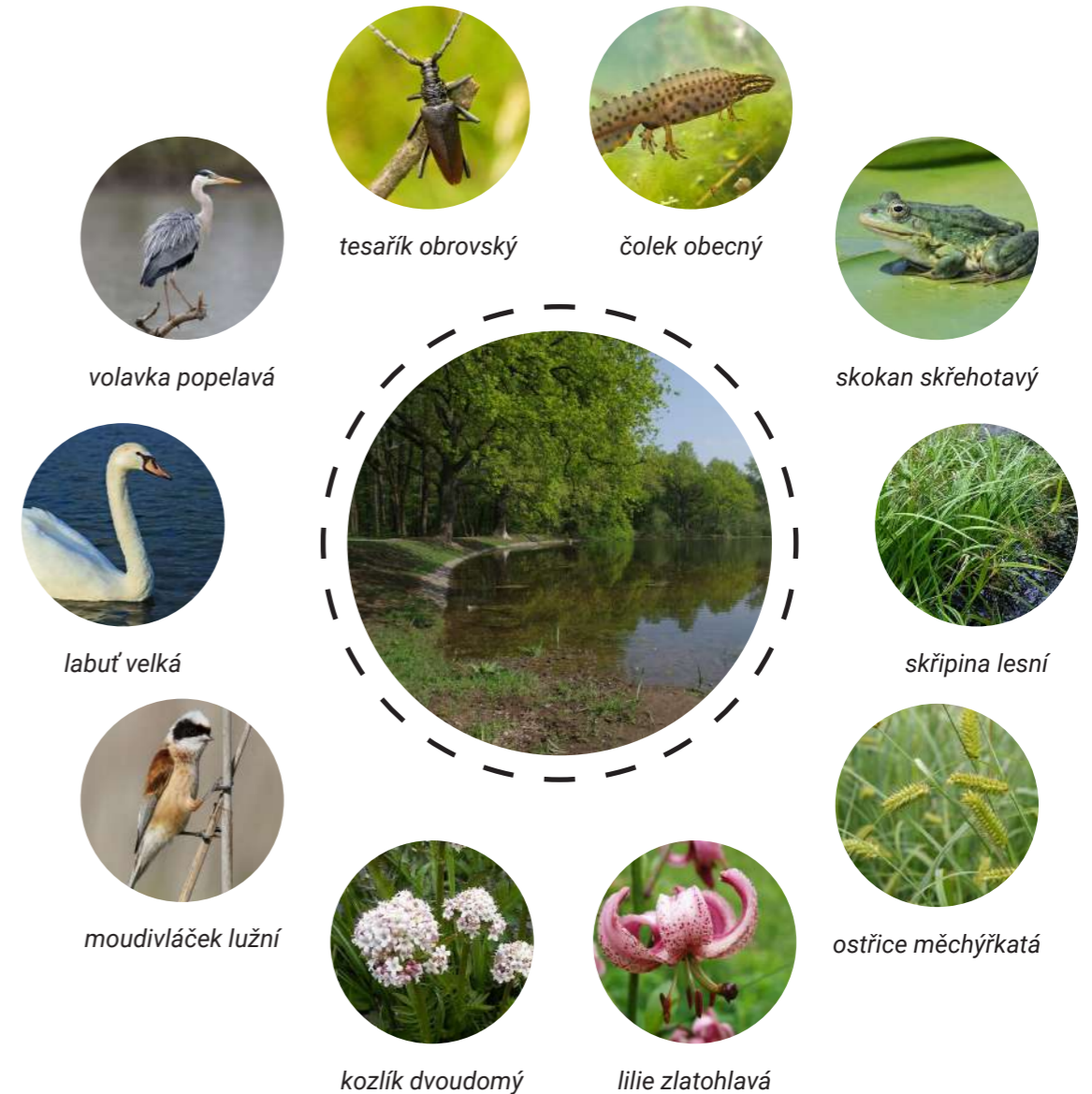
MILÍČOVSKÝ LES A RYBNÍKY

Milíčovský les a rybníky, součást přírodního parku Botič-Milíčov, se nachází jižně pod sídlištěm a je pro obyvatele Jižního Města oblíbeným rekreačním zázemím.

Lokalita je chráněná jako přírodní památka, regionální biocentrum ÚSES a okolí rybníků Vrah a Homolka jako evropsky významná lokalita Natura 2000. Předmětem ochrany jsou zde **cenné lesní porosty a mokřadní stanoviště v okolí rybníků**. Žije zde řada vzácných živočichů, jde například o jednu z nejčinnějších pražských lokalit pro obojživelníky. Ti sídlí zejména v tůních kolem Milíčovského rybníka. Můžeme zde potkat také množství ptáků, drobných savců a brouků, včetně chráněného tesaříka obrovského.

Milíčovský les byl založen jako obora s bažatnicí v 18. století. Ve stejné době byla na místních podmáčených loukách a prameništích Milíčovského potoka založena soustava šesti rybníků. Dva z nich byly v minulosti zazemněny, dnes na jejich místě najdeme vlhké louky a rákosiny. Výstavba sídliště v 70. a 80. letech přinesla několik negativních důsledků, zejména **došlo k výraznému odvodnění okolí rybníků a zničení mnoha podmáčených luk**. Rybník Vrah byl nešťerně vybagrován a zpevněn panely, aby mohl být využit ke sportovnímu rybolovu. Ve stejné době byl z přebytků zeminy uměle vytvořen také **Milíčovský vrch**.

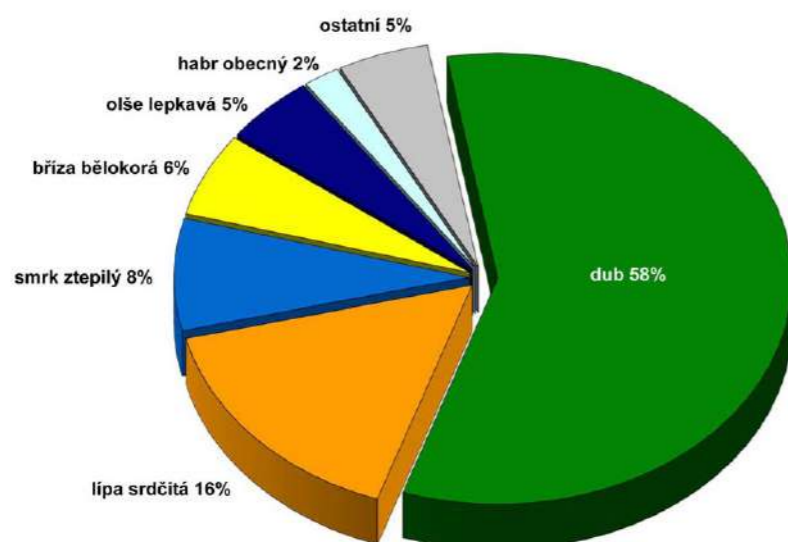
V posledních letech je můžeme naštěstí v lokalitě zaznamenat řadu pozitivních ekologických tendencí, od vytvoření naučné stezky, po revitalizaci Milíčovského rybníka a okolí až po nahrazování nepůvodních smrkových porostů mladými duby.

Několik živočišných a rostlinných druhů, které tvoří ekosystém Milíčovského lesa a rybníků.
Zdroje: praha-priroda.cz, birdlife.cz

Současná ortofoto mapa s vyznačením bodů na fotografiích. Zdroj: geoportalpraha.cz

Procentuelní zastoupení různých druhů dřevin v Milíčovském lese. Zdroj: praha-priroda.cz

1 - jeden ze vstupů do Milíčovského lesa, zároveň oblíbené místo pro rekreaci

2 - v lesním porostu jsou nejvíce zastoupeny duby, nepůvodní smrky jsou jimi nahrazovány

3 - velká ostřicová louka - vzácný mokřadní biotop

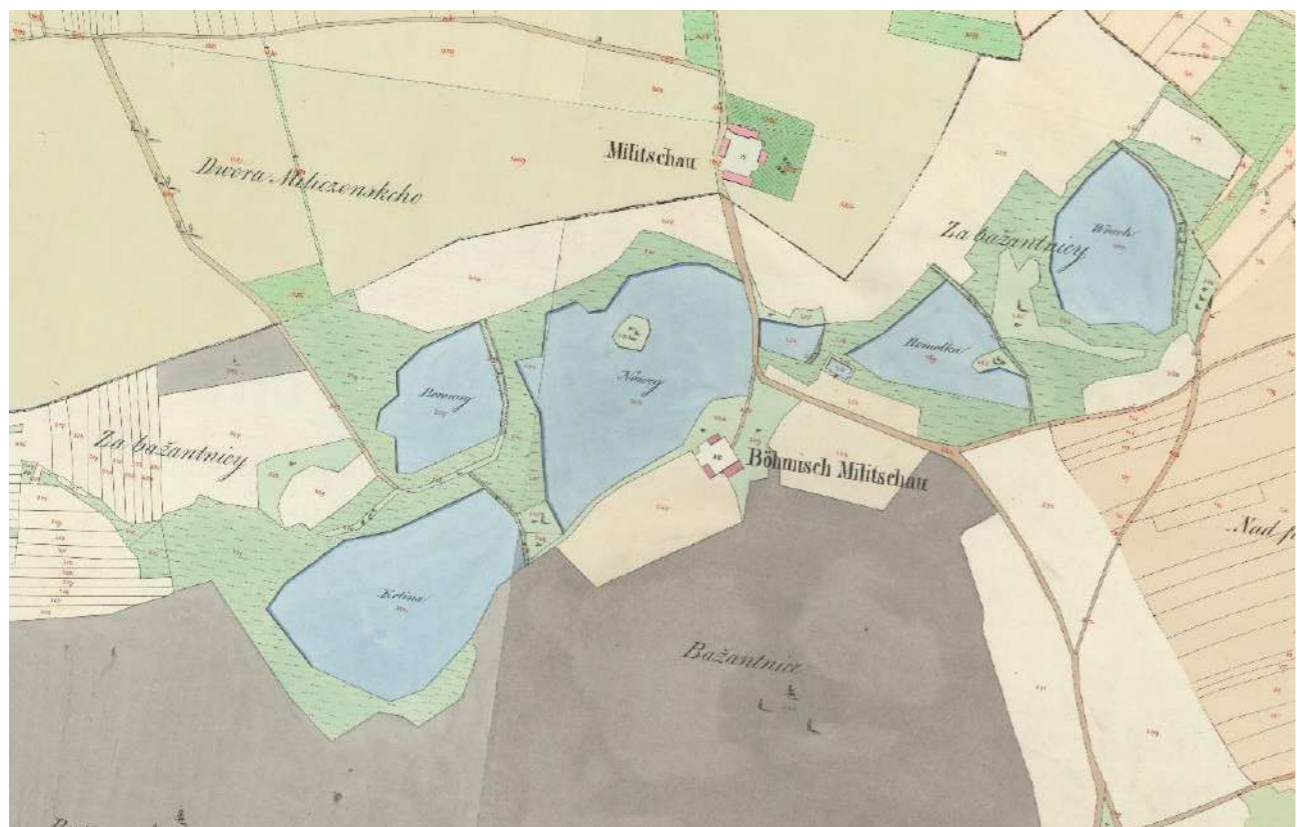
4 - pohled na uměle navržený Milíčovský kopec

5 - břeh Milíčovského rybníka, který byl v roce 2018 revitalizován. Zdroj obrázku: praha-priroda.cz

6 - tůňe a mokřady v okolí rybníků, které jsou domovem mnoha obojživelníků. Zdroj obrázku: praha-priroda.cz

1848 - Celkem 6 rybníků obklopených nivními loukami. Les je využíván jako bažantnice.
Zdroj: geoportalpraha.cz

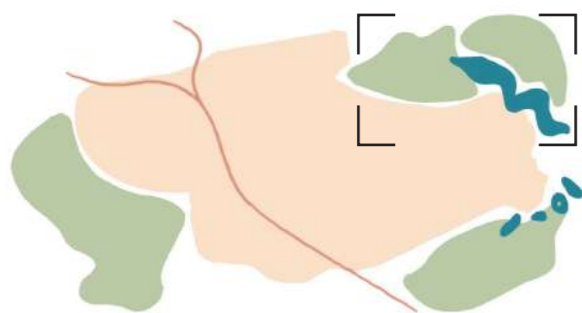
1989 - Při výstavbě sídliště zde byl uměle vytvořen Milíčovský vrch.
Zdroj: geoportalpraha.cz

1953 - Dva nejzápadnější rybníky již byly zazemněny, Milíčovský rybník se zmenšil o polovinu.
Zdroj: geoportalpraha.cz

2021 - Milíčovský vrch a okolí rybníků postupně zarůstá vegetací. V roce 2018 prošel Milíčovský rybník revitalizací. Byl obnoven také ovocný sad.
Zdroj: geoportalpraha.cz

HOSTIVAŘSKÝ LESOPARK

V **60. letech** 20. století byla na Botiči zbudována **Hostivařská vodní nádrž** a ve stejné době byl v jejím okolí vytvořen **lesopark** určený primárně pro rekreaci obyvatel sídliště. Nejedná se o souvislý lesní porost, ale o kombinaci lesů, luk a vodních ploch protkanou hustou sítí cest s mnoha zastávkami.

V území podél Botiče původně převládala zemědělská půda a suché i zamokřené louky. O stavbě rozsáhlé vodní nádrže bylo rozhodnuto z důvodu potřeby regulace případných povodňových vln a přívalových dešťů. Vybudováním 43,8 ha velké přehrady (největší vodní plochy v Praze) však **došlo k zatopení množství lučních ploch, úrodné půdy a ke ztrátě řady ekosystémů**. Dnes slouží Hostivařská přehrada kromě protipovodňové ochrany také k rekreaci, rybolovu a její součástí je i malá vodní elektrárna.

Hostivařský lesopark tvoří 114 ha lesních porostů a 32 ha nelesních ploch. Z dřevin zde převládá **borovice lesní, dub zimní, trnovník akát a modřín opadavý**. Podél Botiče pak rostou olše a vrby. Skladba vegetace úplně neodpovídá ideálnímu přirozenému porostu pro tuto oblast, kterým by byly dubohabřiny. Z důvodu primárně rekreačního využití lesoparku zde záměrně byla zvolena pestřejší skladba dřevin. V posledních letech jsou však některé nepůvodní dřeviny jako akáty nahrazovány přirozenějšími duby.

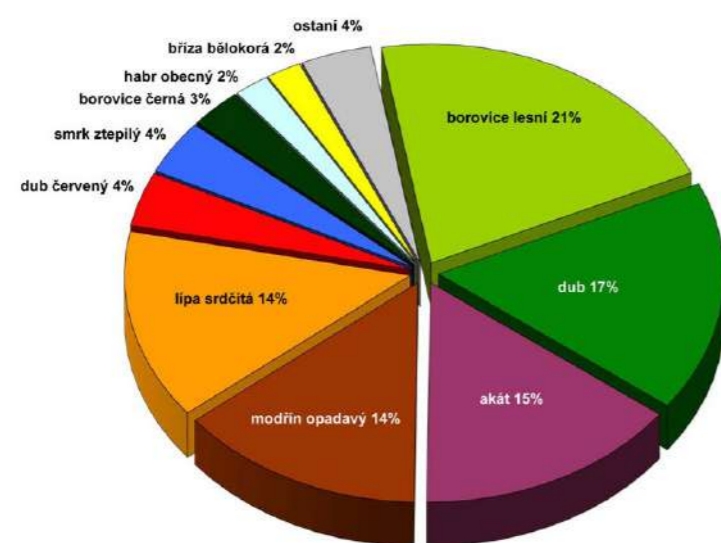
1848 - Krajina formovaná Botičským potokem - podél potoka se nachází podmáčené i suché louky, postupně pak přechází v zemědělsky obdělávané plochy.
Zdroj: geoportalpraha.cz

1966 - Hostivařská přehrada krátce po založení. Východní svah byl zalesněn již na počátku 20. století za účelem zpevnění proti erozi. Území dnešního Hostivařského lesoparku teprve čeká na zalesnění.
Zdroj: geoportalpraha.cz

Současná ortofoto mapa s vyznačením bodů na fotografiích. Zdroj: geoportalpraha.cz

Procentuelní zastoupení různých druhů dřevin v Hostivařském lesoparku. Zdroj: praha-priroda.cz

1 - jeden ze vstupů do lesoparku od sídliště

2 - podstatnou část porostů tvoří jehličnaté stromy jako modřiny či borovice

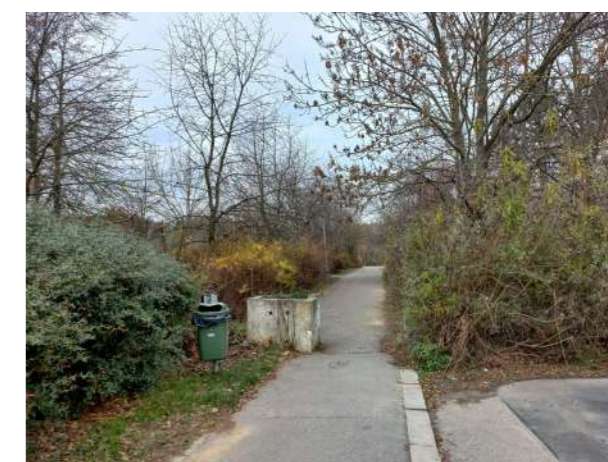
3 - jedna z hlavních cest, v dálce je vidět atlének s posezením a hřiště

4 - pohled na Hostivařskou přehradu, nalevo je písčitá pláž

5 - retenční nádrž na Hájeckém potoce

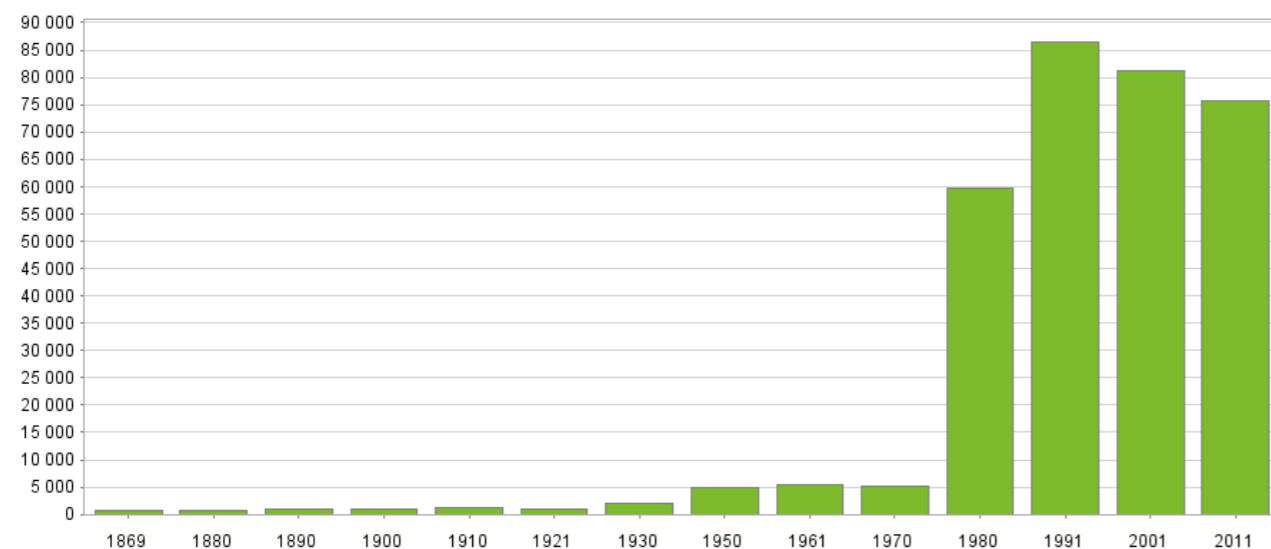

6 - vstup do lesoparku od Starých Hájų

4.6 OBYVATELSTVO

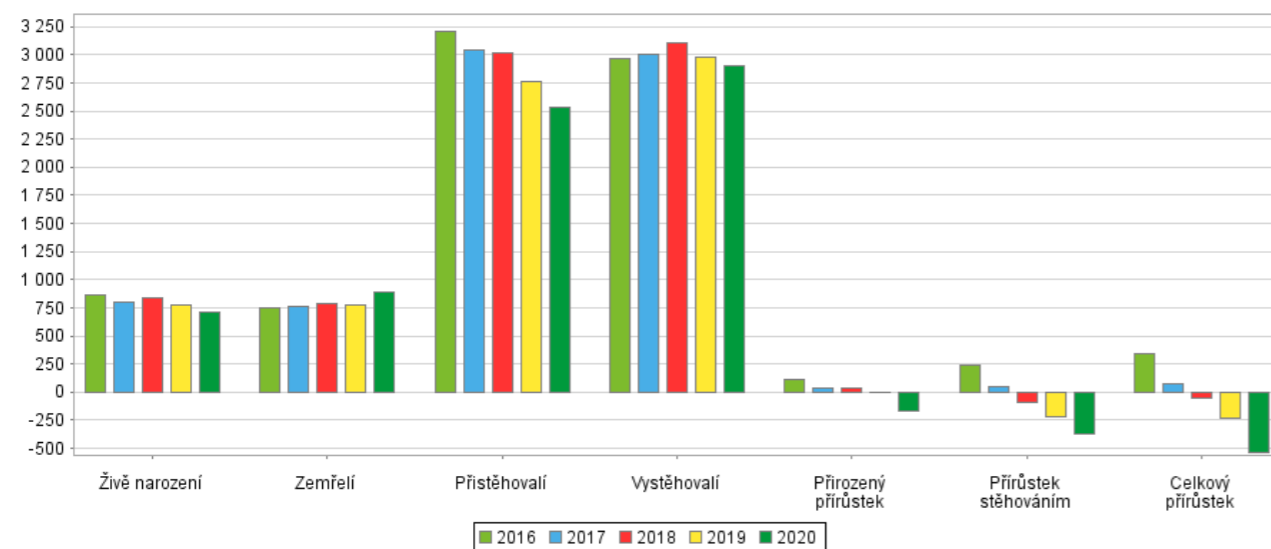
Demografie

Na Jižním Městě dnes žije **76 786 obyvatel**. Mnozí z nich se sem nastěhovali už v 80. letech minulého století a dnes tak populace sídliště přirozeně stárne. Zároveň s důchodci však početnou skupinu obyvatel tvoří i **rodiny s malými dětmi**, které zde oceňují zejména množství zeleně, dostatek dětských hřišť a oddělení automobilové dopravy od cest pro pěší. (dle výsledků dotazníku v další kapitole)

Vývoj počtu obyvatel MČ Praha 11 - největší nárůst nastal se stavbou sídliště mezi let 1970 a 1980, od 90. let počet obyvatel pozvolna klesá.

Zdroj: Český statistický úřad

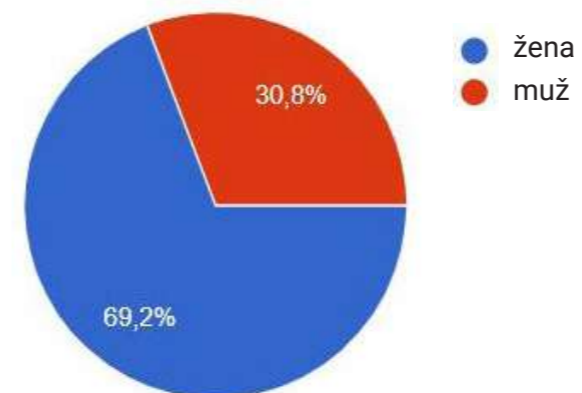
Pohyb obyvatel mezi lety 2016 - 2020 - celkový přírůstek se pomalu snižuje, je však otázka jestli to bude trend i do budoucna.

Zdroj: Český statistický úřad

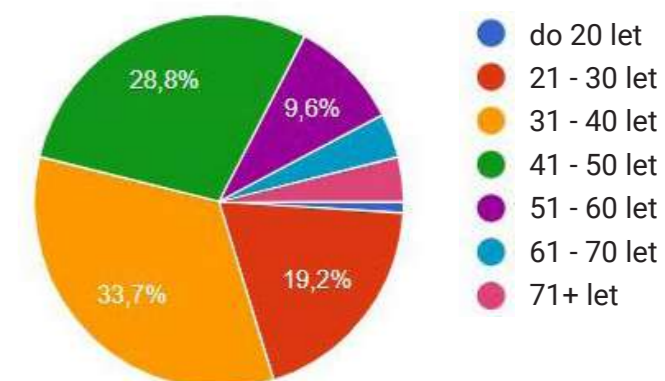
Dotazník o životě na Jižním Městě

V listopadu 2021 jsme se spolužačkou Petrou Pchálkovou vytvořily dotazník pro obyvatele Jižního Města a zveřejnily ho v několika facebookových skupinách. Celkem se nám sešlo 121 odpovědí.

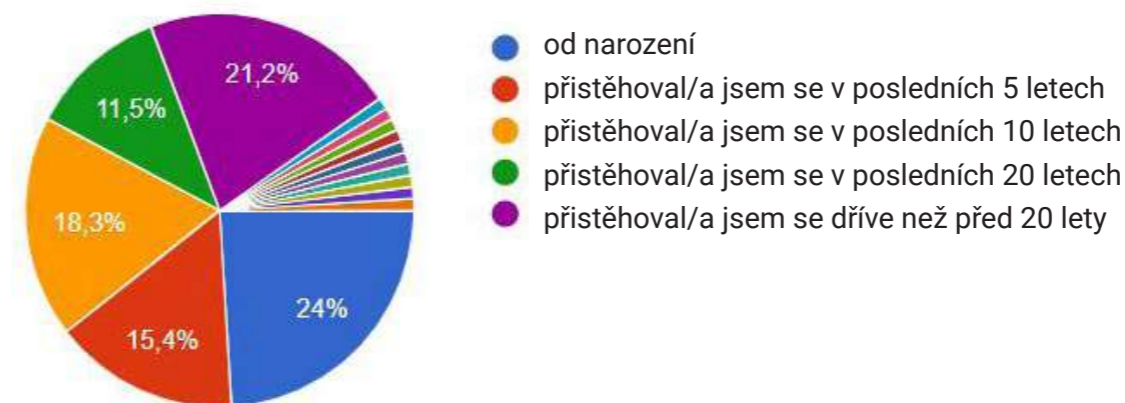
Pohlaví

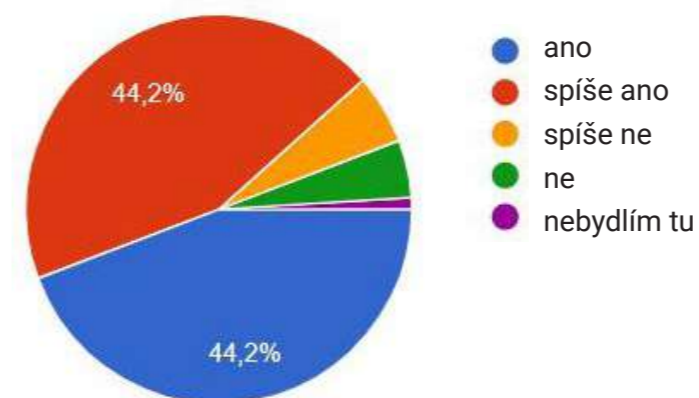
Věk

Jak dlouho žijete na Jižním Městě?

Jste spokojený/á s bydlením na Jižním Městě?

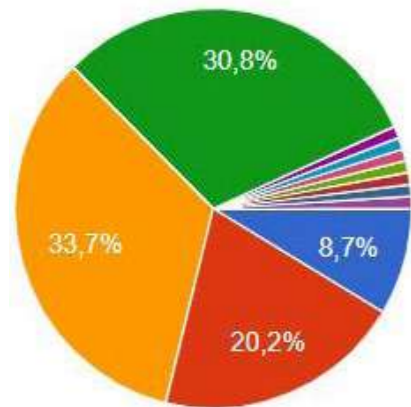
V čem je kouzlo Jižního Města?

- blízkost přírody, hodně zeleně
- dobrá dostupnost do centra Prahy
- dostatek občanské vybavenosti a služeb
- specifická atmosféra / genius loci
- dobré prostředí pro rodiny s dětmi
- žádné kouzlo tu není

Co naopak považujete za největší problémy? Co vám na sídlišti chybí?

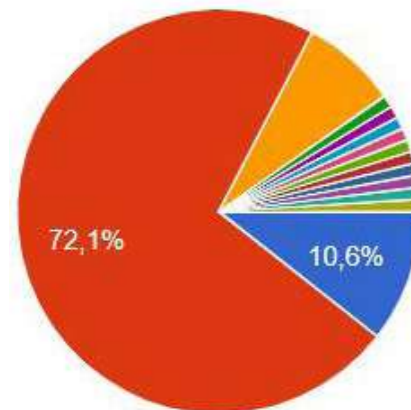
- málo parkovacích míst
- zaostalost veřejného prostoru
- kriminalita, drogy, bezdomovci
- nová nekoncepční zástavba
- špatná údržba zeleně
- málo míst pro mladé - moderních restaurací a kaváren, kulturních a sportovních center atd.

Kdybyste dostali možnost přestěhovat se za stejnou cenu do stejně velkého bytu v činžovním domě v širším centru Prahy (Vršovice, Smíchov, Letná...), využili byste jí?

- ano, rád/a
- nevím, dost by záleželo na konkrétní poloze a podobě bytu
- ne, jsem s bydlením na Jižním Městě spokojený/á
- ne, pokud bych se měl/a někam stěhovat, tak jedině dále od centra Prahy do rodinného domu

Jaký je Váš názor na možný budoucí vývoj sídliště?

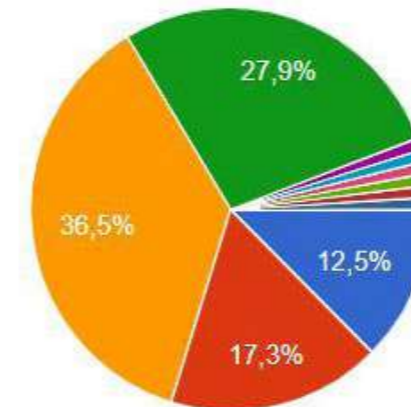

- myslím, že promyšlené zahuštění zástavby spolu s koncepcí veřejného prostoru by sídlišti prospělo
- jsem proti zahušťování zástavby, ale ocenil/a bych zkvalitnění veřejného prostoru
- jsem spokojený/á se současným stavem sídliště, nemám pocit, že je potřeba tu něco měnit

Máte v okolí Vašeho bydliště nějaké oblíbené místo, kde rádi trávíte čas?

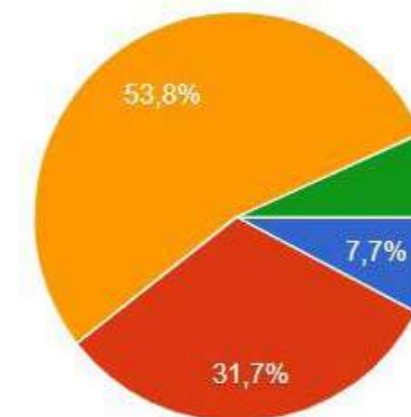
- Milíčovský les
- Hostivařský lesopark
- Kunratický les
- Centrální park
- Park u Chodovské tvrze
- Komunitní zahrada Vidimova

Existuje na Jižním Městě silná komunita místních lidí?

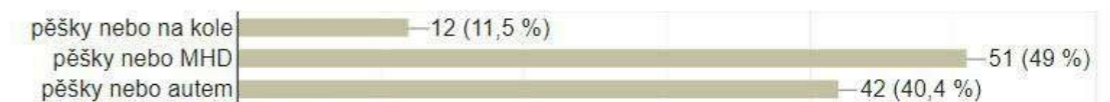
- ano, připadám si součástí místní komunity
- myslím, že ano, ale nejsem její součástí
- mám tu pár známých, ale nevím jestli bych to nazval/a silnou komunitou
- moc ne, je to tu spíše anonymní

Kdyby v okolí vašeho bydliště vznikla komunitní zahrada, využili byste možnosti na ní něco pěstovat pro vlastní spotřebu (zeleninu / bylinky / ovoce)?

- komunitní zahradu na jižním městě už využívám, ocenil/a bych, kdyby přibýly další
- ano, měl/a bych zájem
- spíše bych tu možnost nevyužil/a, ale komunitní zahrady mi přijdou jako dobrý nápad
- ne a myslím, že komunitní zahrady na sídlišti moc nemohou fungovat

Jakým způsobem se po sídlišti dopravujete?

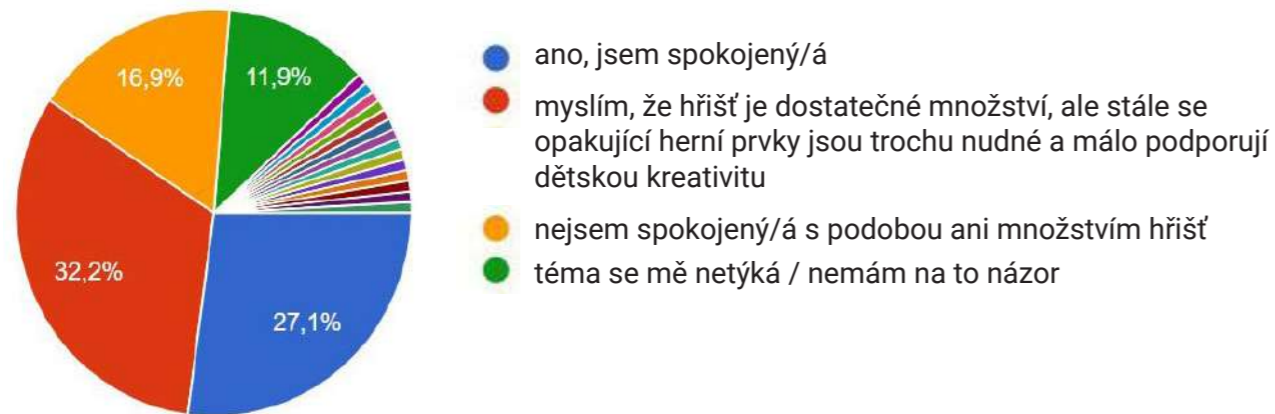
Máte k dopravě na sídlišti nějaké připomínky či podněty? (jak Vám vyhovuje z pohledu chodce, cyklisty či řidiče automobilu)

- nedostatek parkování
- nevyhovující z pohledu aut, chodců i cyklistů
- nedostatek cyklostezek a další infrastruktury pro kola
- příliš mnoho aut, vše je jim podřízeno
- večer chybí osvětlení pro chodce i cyklisty
- většině řidičů vadí cyklisti na silnicích

Existuje v okolí Vašeho bydliště místo, kde se necítíte bezpečně? Jaké?

- okolí metra Opatov
- okolí metra Háje a pěší zóna
- zastávky autobusů
- za tmy skoro všude mezi paneláky, kde je nedostatečné osvětlení
- podél rušných silnic
- podchody

Jste spokojeni s podobou a množstvím venkovních hřišť?

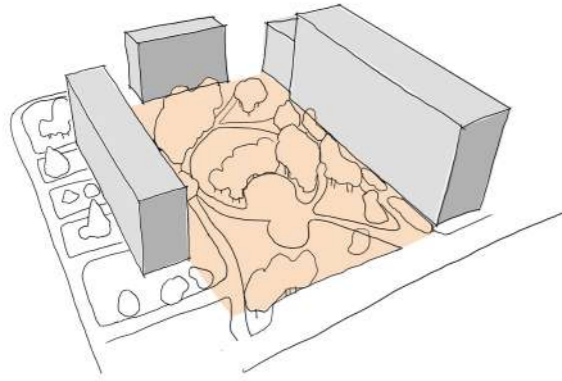

Další poznatky a připomínky k veřejnému prostoru na sídlišti:

- chtělo by to víc péče o veřejné prostory
- přehlcení vizuálním smogem a reklamou
- chybí sportoviště, venkovní koupaliště a obecně místa k setkávání
- chybí veřejné záchody, pítka a místa pro osvěžení v létě

4.7 VEŘEJNÝ PROSTOR - TYPOLOGIE

Veřejný prostor na sídlišti je obtížněji definovatelný než v blokovém městě, kde je tvořen ulicemi, náměstími a parky. V modernistické zástavbě byly tyto archetypy města popřeny a veřejný prostor je to, co zbylo mezi hmotami budov. Nicméně i zde lze mezi prostranstvími najít určité společné rysy a stanovit přibližnou typologii, o což se snaží následující kapitola.

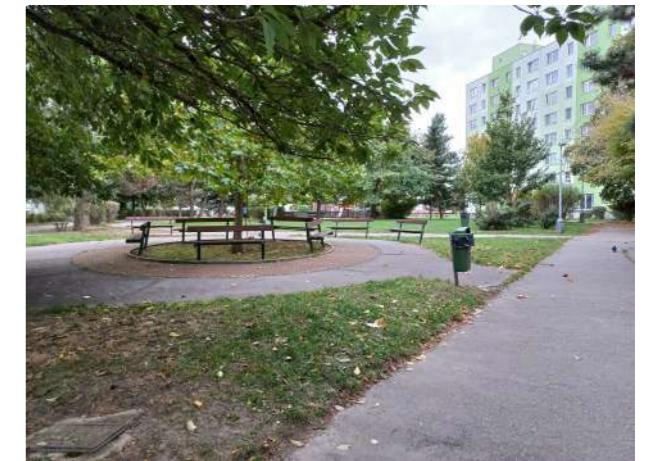

A. „VNITROBLOKY“

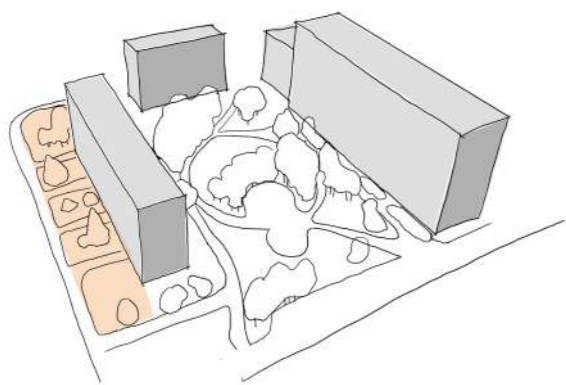
- ohraničené alespoň ze tří stran budovami
- jsou využívány především obyvateli přilehlých domů
- potenciál pro komunitní aktivity
- člověk zde má pocit, že je pod neustálým dozorem, což může být nevýhodou

Ortofoto, měřítko 1:2000. Zdroj: geoportál IPR

Veřejná prostranství z kategorie „vnitrobloku“. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

B. VSTUPY DO DOMŮ

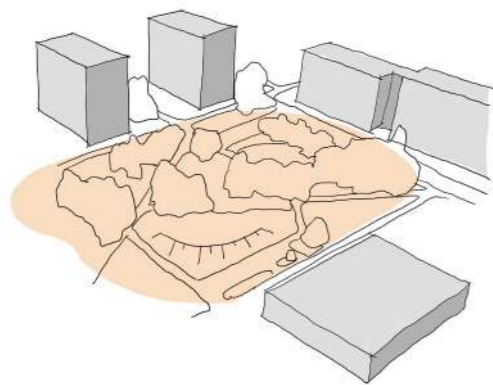
- podél vstupů do domu se většinou nachází pouze zbytkové plochy trávníku
- jde o rozhraní veřejného a soukromého - jeho kvalita je klíčová pro kvalitu celého veřejného prostoru
- nevyužitý potenciál

Ortofoto, měřítko 1:1000. Zdroj: geoportál IPR

Různé vstupy do domů na území Jižního Města. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

C. PARKOVÉ PLOCHY

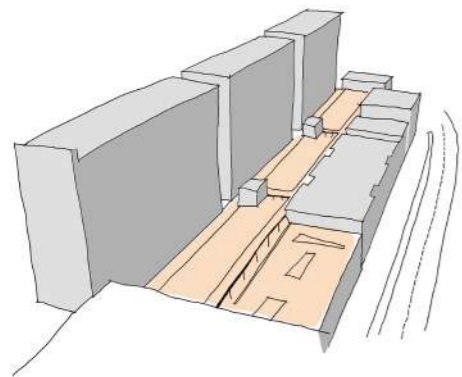
- parkově upravené plochy využívané všemi obyvateli sídliště
- často s terénní modelací, dětskými a sportovními hřišti
- zpravidla lépe upravené než vnitrobloky či zbytkové plochy zeleně

Ortofoto, měřítko 1:2000. Zdroj: geoportál IPR

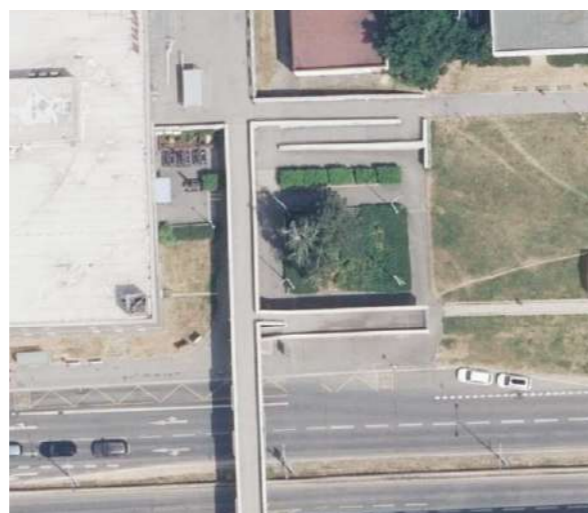

3,4,6 - Central park, 1,2 - parčík u KD Opatov, 5 - hřiště na křižovatce Hvězdoslavovy a Prašné ulice
Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 27.9 a 24.11.2021

D. PĚŠÍ ZÓNY A LÁVKY

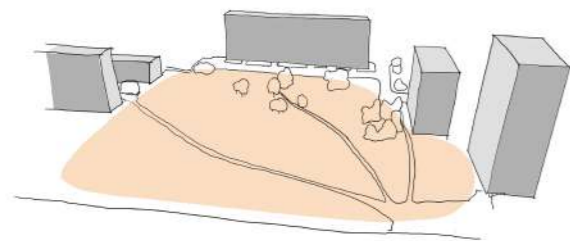
- = zpevněné plochy pro pěší
- zejména v centrech obytných souborů a v okolí komerční občanské vybavenosti
- striktně oddělené od automobilové dopravy
- často poněkud zanedbané plochy, přítomný vizuální smog

Ortofoto, měřítko 1:1000. Zdroj: geoportál IPR

Různé vstupy do domů na území Jižního Města. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

E. TRANSFORMAČNÍ PLOCHY

- velké prázdné plochy, které jsou v metropolitním plánu označeny jako transformační
- je třeba tu počítat se zástavbou
- do té doby než se pro ně najde trvalé využití by mohly být využity dočasně jiným způsobem

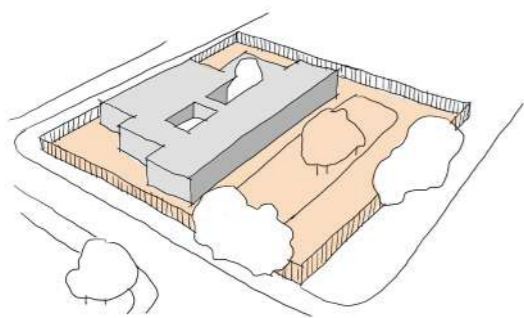

Ortofoto: 04.01.2022 13:17:28

Ortofoto, měřítko 1:2000. Zdroj: geoportál IPR

Různé vstupy do domů na území Jižního Města. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

F. AREÁLY ŠKOL A ŠKOLEK

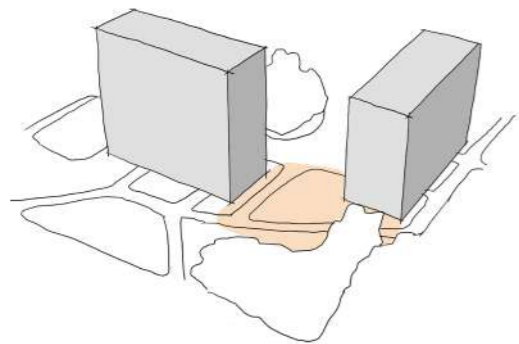
- soukromé, oplocené pozemky
- často prázdné či nedostatečně vybavené
- potenciál pro nové aktivity - zejména takové, které vyžadují zázemí či zvýšenou bezpečnost
- možnost propojení vzdělávacích institucí s místní komunitou

Ortofoto, měřítko 1:2000. Zdroj: geoportál IPR

Různé vstupy do domů na území Jižního Města. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

G. SLEPÉ ROHY

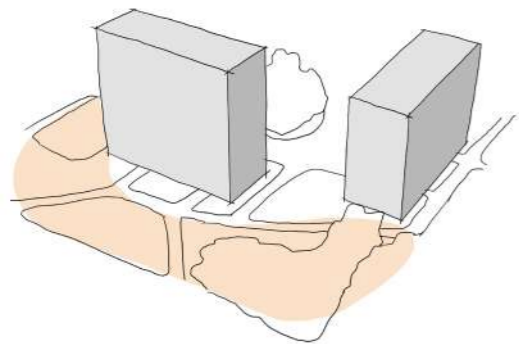
- plochy u kratších stran panelových domů
- často ohraničené slepými zdmi, chybí zde sociální kontrola
- jde o většinou nevyužitou plácku, které však nabízí větší soukromí než vnitrobloky nebo parkové plochy

Ortofoto, měřítko 1:2000. Zdroj: geoportál IPR

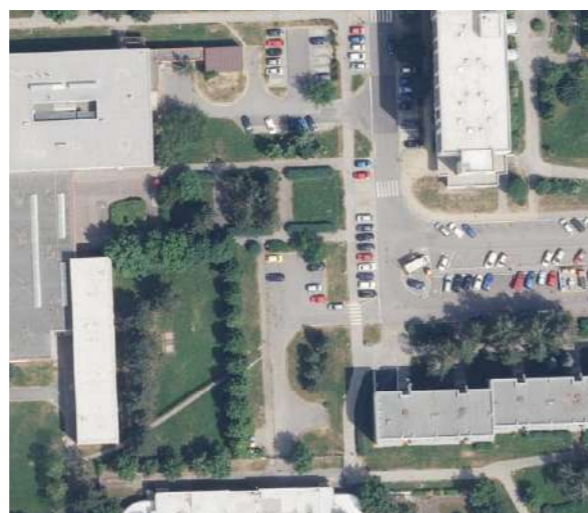

Různé vstupy do domů na území Jižního Města. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

H. NEZAŘADITELNÉ PLOCHY

- na sídlišti je množství zbytkových ploch mezi domy a podél komunikací
- většinou nejsou využívány k pobytu
- potenciál tyto místa propojit a najít pro ně nové využití

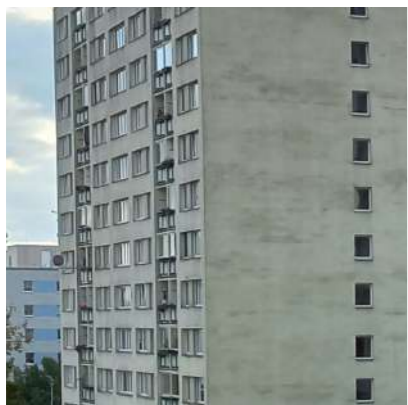
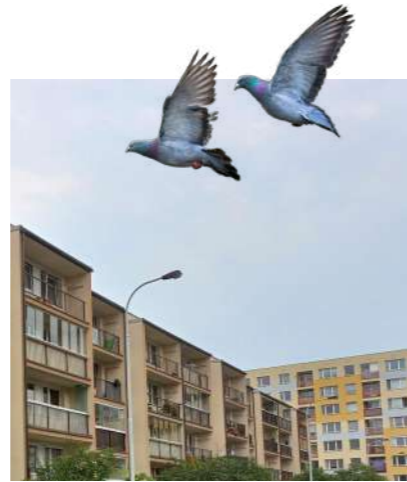
Ortofoto, měřítko 1:2000. Zdroj: geoportál IPR

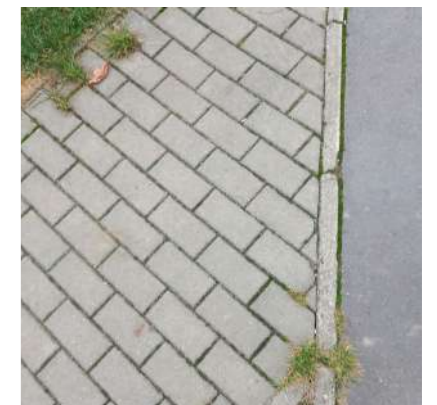
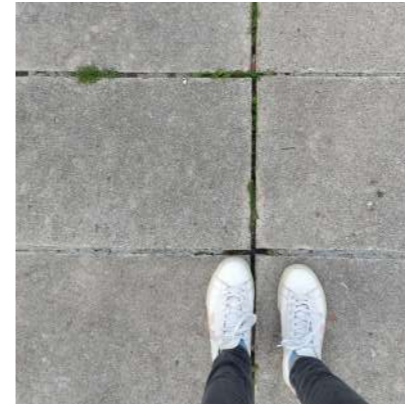
Různé vstupy do domů na území Jižního Města. Zdroj: vlastní fotografie, pořízeny 16.10 a 24.11.2021

4.8 CHARAKTER

PANELÁKY

POVRCHY

Zdroj obrázků v této kapitole: vlastní fotografie, pořízeny 27.9, 16.10 a 24.11.2021

PLOTY A ZÁBRADLÍ

MOBLIÁŘ A DALŠÍ PRVKY

...JIŽŇÁK VIBES

ZDROJE

Publikace a časopisy

časopis **ARCHITEKTURA ČSR**, č. 8/67, str. 459. Praha, 1967.

časopis **ARCHITEKT**, č. 21/97, str. 17 - 28. Praha, 1997.

BARTOŇ, Jiří. **Praha 11 na prahu 21. století**. Praha: Městská část Praha 11, 2007. ISBN 978-80-254-0434-8.

CORBUSIER, Le a Pavel HALÍK. **Za novou architekturu**. Praha: Petr Rezek, 2005. ISBN 80-86027-23-6.

ČEJKA, Jaromír. **Jižní Město**: fotografický projekt z pražského sídliště z počátku osmdesátých let 20. století. Praha: Positif, 2014. ISBN 978-80-87407-11-0.

GOGOLÁK, Ivan. **Ideální urbanistický plán** - disertační práce. Praha, 2017/18.

KOHOUT, Michal, David TICHÝ, Filip TITTL, Jana KUBÁNKOVÁ a Šárka JAHODOVÁ. **Sídliště, jak dál?**. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury, Ústav nauky o budovách, 2016. ISBN 978-80-01-05905-0.

KRATOCHVÍL, Petr. **Městský veřejný prostor**. Praha: Zlatý řez, 2015. ISBN 978-80-88033-00-4.

Paneláci. Editor Lucie SKŘIVÁNKOVÁ, editor Rostislav ŠVÁCHA, editor Martina KOUKALOVÁ, editor Eva NOVOTNÁ. V Praze: Uměleckoprůmyslové museum, 2017. ISBN 978-80-7101-169-9.

PETŘÍK, Petr a ŠANDERA, Martin. **Průvodce přírodou Milíčovského lesa a okolí**. Praha: Městská část Praha 11, 2015.

PLICKA, Ivan. **Jižní Město**: The South Town of Prague. V Praze: České vysoké učení technické, 2014. ISBN 978-80-01-05574-8.

Archivní materiály

Centrální park JMI – studie, Charvát a Študent, září 1986, archiv IPR

Praha, Jižní Město, Podrobný územní plán, upřesnění, 1971, archiv IPR

Soutěž na ideové urbanistické řešení Jižního Města, sídliště hlavního města Prahy. Soutěžní podmínky, 1965, archiv IPR

Výsledná prověřovací studie, 1964, archiv IPR

Zpráva o výsledku hodnocení veřejné anonymní soutěže na ideové urbanistické řešení Jižního Města – sídliště hl. m. Prahy a schválení změny v rozdělení cen, Praha 1966, archiv IPR

Fotografie

vlastní fotografie pořízené ve dnech 27.9, 16.10 a 24.11.2021

Internetové zdroje

- www.panelaci.cz
- www.sprazakem.webgarden.cz/rubriky/prazske-promeny/chodovska-tvrz
- www.praha11.cz/cs/praha-11-v-kostce/z-minulosti-prahy-11/z-historie-uzemi-dnesni-prahy-11.html
- www.chodov.8u.cz/?page_id=322
- www.flickr.com/photos/jrjamesarchive/9304694491/in/photostream/
- www.medium.com/@lewiswotherspoon/cumbernauld-town-for-tomorrow-ac40f1522145
- www.glasgowworld.com/business/cumbernauld-town-centre-revamp-plans-are-still-on-course-2907083
- www.birdlife.cz/co-delame/vyzkum-a-ochrana-ptaku/ochrana-lokalit-a-prostredi/mokrady/prazskymi-mokrady/prazske-mokrady/prazskymi-mokrady-lokality-8/
- www.praha-priroda.cz/chrana-priroda/zvlaste-chronena-uzemi/milicovsky-les-a-rybniky/
- www.artlist.cz
- www.bratislavaden.sk
- www.magazin.aktualne.cz/foto/jedinecne-retro-fotografie-jaromira-cejky-ukazuji-davny-zivo/r~97a35b6e3ae211ebb115ac1f6b220ee8/r~8f62f3203af011eb95caac1f6b220ee8/
- www.czso.cz/csu/xa/obyvatelstvo-xa
- www.stadtentwicklung.berlin.de
- www.umweltkalender-berlin.de

Zdroje map

- www.geoportalpraha.cz
- www.app.iprpraha.cz
- www.mapy.cz
- www.mapy.vumop.cz
- www.geoportal.gov.cz
- www.zbgis.skgeodesy.sk
- www.dveprahy.cz